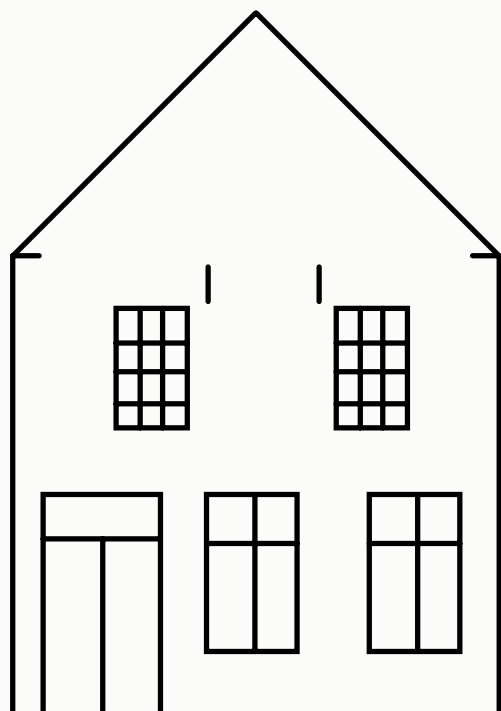

SYB

Inhoudelijk Jaarverslag

2016

i

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

Colofon

Samenstelling: Maritt Kuipers
Teksten: Maritt Kuipers, Aafke Weller
Teksten schrijversprogramma SYB: Marian
Cousijn, Yasmijn Jarram, Arianne Kamsteeg, Docus van
der Made, Judith Spijksma, Julia Steenhuisen, Anne
Marijn Voorhorst, Menno Vuister, Agnes Winter
Eindredactie: Maritt Kuipers, Irene Kromhout,
Carin van der Velde en Wytske Visser
Vormgeving: Maarten van Maanen

© Kunsthuis SYB
Auteursrechten en beeldrechten berusten bij de auteurs, kunstenaars en vormgevers op basis van de
Auteurswet 1912. Er mag niets uit dit jaarverslag worden overgenomen, opgeslagen op media ter
verspreiding onder derden, op een website worden gezet, gepubliceerd of anderszins verveelvuldigd zonder
uitdrukkelijke en voorafgaande toestemming van de auteurs, kunstenaars en/of vormgevers. Overtreding van
de auteurs- en beeldrechten is strafrechtelijk en internationaal vervolgbaar.

Inhoud

i OVER KUNSTHUIS SYB

FINANCIERING

PUBLICITEIT EN PUBLIEKSBEREIK

SCHRIJVERSPROGRAMMA EN PUBLICATIES

ii Uitgelicht: NOORDENAARS

iii Projecten in 2016

The Registry of Pseudonyms

MANO Y MANO

De Dingen in Huis

OUTDOOR STRUGGLING

International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat

The Elemental that Faces

GABBER NATION

Burn Scape

7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS

The Inevitable Others

MINERVA TV

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

Met trots presenteren wij het inhoudelijk jaarverslag van Kunsthuis SYB over 2016.

De projecten van SYB zijn het afgelopen jaar tot stand gekomen mede dankzij bijdragen van publieke fondsen, private fondsen, sponsors en vrienden. Wij danken:

alle vrijwilligers van Kunsthuis SYB,
het Mondriaan Fonds,
het Pauw Hof Fonds – Overvoorde Gordon Stichting,
de Van Teyensfundatie,
de Gemeente Opsterland,
het VSB Fonds,
Stichting Stokroos,
Prins Bernhard Cultuurfonds Fryslân,
de Sybren Hellinga Stichting,
Stichting Woudsend 1816
Bank Giro Loterijfonds,
De Gijselaar Hintzenfonds.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

OVER KUNSTHUIS SYB

Missie, visie, doelstelling

Kunsthuis SYB is in 2000 opgericht vanuit het gedachtegoed van de experimentele galeriehouder Sybren Hellinga. Sindsdien heeft Kunsthuis SYB zich ontwikkeld tot een unieke artist residency met een stevig fundament in de regio en in de nationale en internationale kunstwereld. De missie van Kunsthuis SYB is onlosmakelijk verbonden met het huis dat Sybren Hellinga naliet en de omgeving waarin het is gebouwd. Kunsthuis SYB is een open, gastvrije woon- en werkplek in de luwte van de kunstwereld, waar experiment, onderzoek en samenwerking centraal staan.

Kunsthuis SYB stelt zich ten doel de artistieke en professionele ontwikkeling van zowel kunstenaars als curatoren te faciliteren en stimuleren. Hiertoe voorziet Kunsthuis SYB hen met middelen en kennis; residents krijgen de tijd, de ruimte, budget, feedback en ondersteuning om een volgende stap te kunnen zetten in hun werk en worden uitgedaagd zich zowel inhoudelijk te verdiepen als professioneel te ontplooien.

SYB is ook een plek voor het opdoen van praktijkervaring en een loopbaanversneller voor jonge critici, schrijvers en educatoren, die als vrijwilliger de mogelijkheid krijgen zich te ontwikkelen binnen de organisatie. Jonge professionals leren samen te werken in een breed team en doen ervaring op op gebied van programmeren van een jaarprogramma, begeleiden van kunstenaars, projectorganisatie, communicatie, PR en hoe social media wordt ingezet door een kunstinstelling. Startende kunstcritici en schrijvers worden uitgenodigd en begeleid om teksten, gedichten, essays of interviews naar aanleiding van een project te schrijven. Deze worden via onze nieuwsbrief, social media en website verspreid.

Locatie

Met de Friese Wouden in de achtertuin is Kunsthuis SYB een zogenaamde 'rural' residency. SYB biedt kunstenaars en curatoren een werkplek in de luwte van de (kunst)wereld. De Gemeente Opsterland kent een rijke cultuurhistorie, met veel verhalen en tradities. Deze specifieke (plattelands)context biedt kunstenaars de mogelijkheid om snel aansluiting te vinden bij de omgeving en de natuur; contact te maken met de mensen en kennis te maken met andere omgangsvormen en cultuur, om op die manier informatie en input te verzamelen voor hun onderzoek of project.

100

Het Kunsthuis staat in het midden van de winkelstraat. Residerende kunstenaars bevinden zich niet in een isolement maar midden in een dorpsgemeenschap. Het dorp en het omringende landschap dienen vaak als inspiratie en decor. De inwoners van Beetsterzwaag spelen in veel projecten een rol. Zo zijn ze tegelijk informatiebron, assistent, deelnemer en publiek.

Bij alles wat SYB doet staan openheid en gastvrijheid centraal. SYB maakt het werkproces van een kunstenaar toegankelijk voor iedereen: dorpsbewoners en andere geïnteresseerden kunnen tijdens de openingstijden in het weekend altijd binnenlopen en kennis maken met de kunstenaar en diens werkproces.

De organisatie

Professionals en vrijwilligers

Kunsthuis SYB heeft een unieke organisatiestructuur waarbij gedreven jonge professionals en vrijwilligers de kans krijgen om zich te ontwikkelen binnen de organisatie. Alleen de zakelijk leider en programmaleider worden op freelancebasis betaald. De organisatie van SYB bevindt zich niet in het huis in Beetsterzwaag; het huis is van de resident. Medewerkers wonen verspreid door het hele land en komen geregeld samen in het Kunsthuis om te vergaderen, om een projectkunstenaar te bezoeken of een presentatie bij te wonen.

Stichting SYB organiseert zich volgens het bestuur + directie-model zoals dat wordt genoemd in de Code Cultural Governance.

Het bestuur stelt het financieel, organisatorisch en inhoudelijk beleid van Kunsthuis SYB vast en ondersteunt de artistiek leider en zakelijk leider bij de uitvoering van haar taken.

De artistiek leider en zakelijk leider hebben de dagelijkse leiding. Samen met het bestuur dragen zij zorg voor de vitaliteit van de organisatie en zet ze lijnen uit voor de toekomst. Ze geven het inhoudelijk en zakelijke kader voor de programmering en bewaken de uitvoering van het beleid. Zij zijn het eerste aanspreekpunt naar buiten, zorgen voor de financiën, ondersteunen de projectkunstenaars en dragen de verantwoordelijkheid voor het dagelijks beheer van het pand.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

De programmeringscommissie (van regelmatig wisselende samenstelling) bestaat uit bij voorkeur zes jonge kunstenaars, theoretici en curatoren. Zij bepalen samen met de artistiek leider de artistiek-inhoudelijke koers, programmeren projecten en kunstenaars, begeleiden en volgen de residerende kunstenaars, evalueren gerealiseerde projecten, initiëren nieuwe activiteiten en geven sturing aan het recensentenprogramma. De commissieleden onderhouden het contact met SYB's netwerk, scouten kunstenaars en promoten Kunsthuis SYB in lezingen en presentaties.

De vrijwilligers

SYB werkt – naast de zes leden van programmeringscommissie – samen met nog vijftien, meest jonge, professionals die vrijwillig werkervaring op willen doen bij een culturele organisatie. De artistiek leider stuurt de vrijwilligers aan. SYB heeft op deze wijze recensenten, publiciteitsmedewerkers, tekstschrijvers, een vormgever/webmaster/documentalist, vertalers en een educatief medewerker aan zich weten te binden. Samen zorgen ze voor alle persuitingen van Kunsthuis SYB, het beheer van de website, de educatieve workshops, de vormgeving van publicaties, de persberichten en de vertalingen van persberichten en recensies.

De Huisclub

Een andere groep vrijwilligers bestaat uit omwonenden die SYB sinds jaar en dag een warm hart toedragen. De Huisclub biedt praktische ondersteuning op allerlei gebied en is essentieel voor de inbedding van Kunsthuis SYB in het dorp en de gastvrijheid richting de kunstenaars. Er wordt door de kunstenaars veelvuldig beroep gedaan op hun kennis en contacten – wat regelmatig bepalend is voor de wending die een project neemt.

Sybren Hellinga Stichting

Stichting Syb heeft het pand en de inventaris begin 2006 overgedragen aan de Sybren Hellinga Stichting (SHS). Met deze eigendomswisseling zijn de exploitatie en het bezit van Kunsthuis SYB op heldere wijze verdeeld tussen twee stichtingen, waarbij de SHS verantwoordelijk is voor het beheer en het onderhoud van het pand (casco) en Stichting SYB voor de programmering en organisatie van Kunsthuis SYB en de inrichting van het huis.

De residency

Kunsthuis SYB biedt een werkplek in de luwte van de (kunst)wereld. In SYB is de kunstwereld letterlijk op afstand, zodat de resident geconcentreerd kan werken, naar nieuwe wegen kan zoeken en nieuwe ideeën kan ontwikkelen of uitproberen. Tijdelijke afstand bewijst keer op keer een belangrijke voorwaarde te zijn voor kritische reflectie op de eigen beroepspraktijk.

Kunsthuis SYB faciliteert onderzoek en experiment. SYB richt zich op kunstenaars die onderzoekmatig werken en biedt hen ruimte, tijd, budget en begeleiding om een nieuwe stap in hun werk te maken. SYB stimuleert kunstenaars om risico's te nemen, het experiment aan te gaan, nieuwe vormen van samenwerking te onderzoeken en zich niet (alleen) te focussen op een eindpresentatie.

Kunsthuis SYB stimuleert samenwerking. SYB stelt het aangaan van samenwerkingsverbanden als voorwaarde. De kunstenaar formeert zo zelf een veld voor productie, onderzoek, experiment, kennisvergaring, uitwisseling en kritische reflectie. De horizon wordt verbreed, grenzen worden verlegd en het netwerk wordt uitgebreid. Door de afgelegen ligging van het Kunsthuis is de samenwerking meestal intensief en vruchtbaar.

Kunsthuis SYB ondersteunt jonge en mid-career kunstenaars en curatoren. Kunstenaars die verkeren in een bijzondere fase tussen opleiding en onafhankelijkheid, of langere tijd intensief hebben gewerkt aan hun beroeps carrière, hebben veel profijt van een werkperiode waarin ze de vrijheid krijgen om te experimenteren en zich verder te ontwikkelen. De ontmoeting en uitwisseling met verwante kunstenaars, schrijvers, denkers of wetenschappers geeft hen de kans hun werk inhoudelijk en formeel uit te diepen of een nieuwe richting te geven.

Kunsthuis SYB begeleidt kunstenaars. De aanwezige kennis en contacten binnen de programmeringscommissie en directie worden aangewend om de projectperiode optimaal te benutten en zo mogelijk een logisch vervolg te realiseren. De lokale vrijwilligers geven de projectkunstenaars informatie over de omgeving en praktische hulp. De overige vrijwilligers ondersteunen de resident tijdens de werkperiode of bij de eindpresentatie waar mogelijk en wenselijk.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

SYB stelt een budget beschikbaar voor ieder project. In de aanloop naar een project stellen de kunstenaars in overleg met de zakelijk leider een begroting op. In de projectbegroting mogen bedragen opgenomen worden voor materiaalkosten en reis- en verblijfskosten. Veel kunstenaars vullen het budget van SYB zelf aan. Het is voor SYB een groot goed dat de kunstenaars geen bijdrage hoeven te betalen en dat onkosten vergoed worden. Hierdoor kunnen kunstenaars zich zoveel mogelijk op hun werk richten.

Kunsthuis SYB maakt het werkproces openbaar. Contact tussen kunstenaars en publiek is voor beide partijen inspirerend en waardevol. Door het openbare werkproces en de eindpresentaties krijgt het publiek een kijkje in de kunstenaarspraktijk en de unieke kans deelgenoot te zijn van het werkproces van een kunstenaar en de totstandkoming van hedendaagse kunst. Voor de kunstenaars levert het verrassende ontmoetingen en gesprekken op die een interessant onderdeel van het werkproces kunnen uitmaken.

Wat verwacht SYB van de resident? Van residents wordt verwacht dat zij gedurende de projectperiode van gemiddeld zes weken in het huis wonen en werken en vervolgens hun project presenteren aan een publiek. Samenwerking met anderen gedurende het verblijf is een vereiste, ten eerste binnen het project zelf met andere kunstenaars, professionals of een publiek, maar ook met SYB's vrijwilligers en jonge professionals: de curator, de begeleider, de recensent, de publiciteitsmedewerker, de tekstschrijver, de vertaler, de webmaster en educatief medewerker.

Medewerkers 2016

Bestuur Stichting SYB

Voorzitter - Irene Kromhout, Groningen | artistiek leider Stream en artistiek coördinator 11Fountains, LF2018

Penningmeester - Ernst Frank Muller, Deventer | advocaat, t/m juni 2016 / momenteel vacature

Secretaris - Wytske Visser, Amsterdam | facilitator Rijksakademie (tot 1 december 2016), vanaf 1 december 2016 programmamaker visuele kunsten en cultuur, de Brakke Grond, Amsterdam

Dagelijkse leiding

Artistiek leider - Maritt Serena Kuipers, Amsterdam | beeldend kunstenaar en curator, ook werkzaam als coordinator voor Platform Beeldende Kunst

Zakelijk leider - tot en met 1 oktober 2016: Annelie Musters - Amsterdam | sinds 2000 ook werkzaam als bestuurslid en projectmanager bij AiR Chinese European Art Center, Xiamen, China

Zakelijk leider - vanaf 1 oktober 2016: Carin van der Velde - Ten Post, Groningen

Vrijwilligers

Programmeringscommissie

Erica van Loon - Amsterdam | beeldend kunstenaar

Tom Kok - Utrecht | beeldend kunstenaar

Noor Nuyten - Amsterdam / Amsterdam | beeldend kunstenaar

Vincent van Velsen - Amsterdam / Maastricht | curator, kunsthistoricus, eindredactie schrijversprogramma SYB

Agnes Winter - Groningen | curator, kunsthistoricus, coördinator Noordenaars

Timmy van Zoelen - Den Haag / Rotterdam | beeldend kunstenaar

Schrijvers/Recensenten 2016

Marian Cousijn - Amsterdam | kunsthistoricus en schrijver, tevens werkzaam voor de Correspondent, Upstream Gallery en het Stedelijk Museum

Yasmijn Jarram - Amsterdam | schrijver en curator bij Garage, Rotterdam

Arianne Kamsteeg - Amsterdam | kunsthistoricus en Gallery Manager bij Dürst Britt & Mayhew

Docus van der Made - Amsterdam | kunsthistoricus en criticus, curator en public programmer bij Locatie Z

Judith Spijksma - Groningen | kunsthistoricus en curator, tevens werkzaam voor CBK Drenthe, het Fries Museum en Tubelight

Julia Steenhuisen - Amsterdam | freelance schrijver en hoofdredacteur van Simulacrum

Anne Marijn Voorhorst - Amsterdam | kunsthistoricus en schrijver van proza

Menno Vuister - Amsterdam | kunsthistoricus en kunst- en cultuurcriticus.

Agnes Winter - Groningen | kunsthistoricus en curator

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag - de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

Publiciteit & grafische vormgeving

Anne Marijn Voorhorst – Amsterdam | free publicity & online agenda's

Maarten van Maanen – Amsterdam | grafisch vormgever & webbeheer

Tekstschrijvers

Aafke Weller – Amsterdam/Wenen | beeldend kunstenaar, schrijver en restaurateur

Vertalers persberichten & recensies

Vertaling Engels: Jenny Wilson, Sanne Lauriks en Sarah Mei Herman

Vertaling Fries: Eduard Knotter

Beheer pand & praktische ondersteuning kunstenaars

Jan Harmsma – Beetsterzwaag | raadslid gemeente Opsterland

Mechteld van der Loo – Beetsterzwaag | basisschool-leerkracht

Durk Schroor – Beetsterzwaag | ondernemer en huisman

Annemarie van Veen – Beetsterzwaag | beeldend kunstenaar

Lutske van Veen – Beetsterzwaag | haptonoom

Ereleden (oprichters Kunsthuis SYB)

Chris Hellinga – Delft | projectontwikkeling/onderzoek consultant Delft Energy Initiative, TU Delft

Emmie Muller – Groningen | beeldend kunstenaar

Anja Swint – Groningen | fotografe en beeldend kunstenaar

FINANCIERING VAN DE PROJECTEN

EN RESIDENCIES IN 2016

SYB levert een aanzienlijke eigen bijdrage door de grote inzet van de circa twintig vrijwilligers. Alleen de zakelijk leider en artistiek leider worden op freelancebasis betaald. Alle andere medewerkers ontvangen een vrijwilligersvergoeding. De eigen middelen, verkregen uit de nalatenschap van Sybren Hellinga, worden aangewend voor het onderhoud van het pand. De organisatie van de driejaarlijkse Sybren Hellinga Kunstprijs wordt gefinancierd door de Sybren Hellinga Stichting.

Voor de financiering van het jaarprogramma 2016 werkte SYB samen met overheidsfondsen en overheden: het Mondriaan Fonds en de Gemeente Opsterland en met particuliere fondsen: het Pauwhof Fonds – Overvoorde Gordon Stichting, het VSBfonds, de Van Teyens Fundatie, Stichting Stokroos, het Prins Bernhard Cultuurfonds Fryslân, de Sybren Hellinga Stichting, Stichting Woudsend 1818.

Bij de zomerresidencies dragen de kunstenaars en/of fondsen uit het land van herkomst bij, in 2016 was dat Berlijnse kunstenaar Henrike Naumann met het project GABBERNATION.

Bij elk project zijn er ook sponsors (uit de omgeving) die bijdragen (in natura), zoals in 2016 van The One Minutes een filmscreening bij de eindpresentatie van Helen Dowling, grafisch ontwerper Michel Keppel voor de publicatie De Dingen in Huis van Maaïke Knibbe en Rachel Sellem, Belvédère voor de presentatie van de schilderijen die John Korner tijdens zijn zomer residency in SYB in 2015 maakte, de Dorpskerk Beetsterzwaag voor de eindpresentatie en filmscreening van Jason Hendrik Hansma's The Elemental That Faces en het gebruik van de 3D printer van Goudsmidse van der Velde voor het project International Village Shop van Wapke Feenstra.

Voor een overzicht van de inkomsten en uitgaven verwijzen wij naar de Jaarcijfers 2016.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat, The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape, 7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV

PUBLICITEIT EN PUBLIEKSBEREIK

Doelstelling publieksbereik

Kunsthuis SYB is een plek voor onderzoek en experiment. SYB legt geen druk op kunstenaars om een eindproduct te presenteren en daarmee een groot publiek voor SYB aan te trekken. In SYB presenteren kunstenaars hun onderzoek of nieuw werk in ontwikkeling. Via de openingstijden in de weekenden en de publieke eindpresentaties maakt SYB het werkproces openbaar. De kunstenaars staan in direct contact met het publiek. Zo biedt SYB het publiek een unieke kans om de beroepspraktijk van hedendaagse kunstenaars te volgen en te ondervragen.

Profilering regionaal, landelijk en internationaal

Kunsthuis SYB is gehecht aan haar plek in Friesland, maar profileert zich als een landelijke instelling. Naast publiek uit de regio, heeft SYB een grote groep 'publiek op afstand' - mensen die SYB trouw volgen maar niet vaak in de gelegenheid zijn om naar Beetsterzwaag te komen. Onder dit publiek bevinden zich veel kunstenaars, collega-instellingen, theoretici en critici. SYB heeft veel baat bij de betrokkenheid van deze mensen; ze versterken SYB's netwerk en zijn belangrijk voor de resident. Landelijk proberen we bewust een groter internationaal (kunst)publiek te bereiken door deel te nemen aan evenementen zoals Instersections, Art Rotterdam.

Daarnaast wil SYB haar intellectuele, educatieve en creatieve rol in de lokale gemeenschap versterken. In 2016 programmeerden we ook een project in samenhang met de directe omgeving. In samenwerking met bewoners van Opsterland hebben we een nieuw initiatief gevormd: de bewoners zijn actief betrokken bij een culturele productie, niet alleen als toeschouwer of bezoeker maar als maker. Deze actievare betrokkenheid zorgt ervoor dat mensen geïnspireerd raken door kunst en cultuur en hierdoor nieuwe ervaringen en ideeën opdoen. We hebben bijvoorbeeld met het project International Village Shop van Wapke Feenstra een kunstproject tot stand gebracht waarbij ruimte was voor contact, ontmoeting en kennisoverdracht, tegelijkertijd hebben we het publiek bewust gemaakt van de geschiedenis en het heden van het pand waarin Kunsthuis SYB haar kunstruimte heeft gevestigd. Het product dat is ontstaan tijdens dit project wordt in verschillende landen getoond (o.a. In GfzK, Leipzig en Times Museum Guangzhou, China) en brengt zo SYB en de gemeente Opsterland internationaal voor het voetlicht.

SYB wil haar publiek zo goed mogelijk informeren over het programma en over hoe de projecten zich in SYB ontwikkelen en gebruikt hiervoor verschillende middelen en kanalen:

- digitale nieuwsbrief
- schrijversprogramma
- websites – kunsthuisyb.nl, triennalevanbeetsterzwaag.frl, sybrenhellingakunstprij.frl
- Facebook, Twitter & LinkedIn
- Noordenaars (het platform van samenwerkende noordelijke presentatie instellingen)
- persrelaties
- evenementen; zoals bijvoorbeeld Art Rotterdam, Supermarket Art Fair en de Kunstvlaai
- advertenties in Metropolis M en Tubelight

De digitale nieuwsbrief wordt ongeveer tweemaal per project verstuurd (ongeveer om de 4 weken). De digitale nieuwsbrief wordt verstuurd naar 1.289 adressen.

Website

In 2016 werd hard gewerkt aan een nieuwe website, zowel het ontwerp als de techniek zijn herzien (visueel) en gericht op gebruikersgemak op alle devices. De homepage laat recente residencies, projecten, reviews en nieuwsberichten zien. De nieuwe website is ontworpen door Maarten van Maanen en tot stand gekomen in samenwerking met Grok projects. SYB lanceerde begin dit jaar (2017) de nieuwe site, het grote archief van SYB wordt gedurende dit jaar langzaam ontsloten (overgezet naar de archiefpagina's van de nieuwe website).

Op de website is algemene informatie over Kunsthuis SYB te vinden. Ook vinden geïnteresseerde kunstenaars er een toelichting voor het indienen van een projectvoorstel. De website geeft een overzicht van verschenen publicaties, actueel nieuws over de organisatie of voormalig SYB-residenten en bevat een kunstenaarsindex en alumni pagina. Daarnaast zijn alle recensies en teksten die sinds 2000 in opdracht van SYB zijn geschreven binnenkort op de website na te lezen.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

Persaandacht

Aankondigingen van de projecten verschenen in regionale bladen en op regionale websites, zoals de Leeuwarder Courant, Drachtster Courant, Friesch Dagblad, Actief, de Woudklank en Sa! SYB's programma werd opgenomen in culturele agenda's van o.a. galleries.nl, het Fries Uitburo, van plan.nl, Kunstbeeld en de Nederlandse tentoonstellingsagenda. Wat de landelijke kunstbladen betreft adverteerde SYB in 2016 in Tubelight en in alle nummers van Metropolis M en via banners op de website. Maar de publiciteit beperkt zich niet alleen tot door SYB geïnitieerde aankondigingen en recensies. Ook in 2016 hebben we de pers weten te interesseren voor SYB als kunstenaarsinitiatief en voor individuele kunstenaars. Dit heeft geleid tot een groot aantal interviews, artikelen en vermeldingen in allerhande kranten en kunsttijdschriften, op websites en op lokale tv en radio.

SYB onderhoudt een levendige Facebookpagina. Het aantal volgers van SYB's Facebookpagina stijgt gestaag (2.156 volgers), het totale bereik van onze Facebookposts bedraagt op het moment van schrijven volgens de pagina statistieken rond de 1.682 personen, met 530 actief betrokken personen op onze laatste post. Per project machtigt SYB tevens de projectkunstenaars om berichten te posten over hun ervaringen tijdens hun residency, en ook de leden van de programmeringscommissie doen status updates over het project dat ze begeleiden. SYB twittert alle nieuwsbrieven, foto's en andere wetenswaardigheden over projecten en projectkunstenaars.

Bezoekersaantallen

SYB heeft in 2016 een publiek van ongeveer 74.906 personen weten te interesseren: waarvan ongeveer 33.170* fysieke bezoekers en rond de 41.736 virtuele bezoeken (website, Facebook, twitter, nieuwsbrief).

*Het bezoekersaantal was dit jaar hoger dan andere jaren vanwege de deelname aan Art Rotterdam Intersections, de tentoonstelling The International Village Show in Leipzig en de tentoonstelling van de resultaten van de residency van John Kørner in Museum Belvédère.

Onder andere naam

KIRSTEN VAN SANTEN

BEETSTERZWAAG Bijna duizend pseudoniemen verzamelde kunstenaar Riet Wijnen de afgelopen jaren. Vanmiddag presenteert ze haar bevindingen daarover in Kunsthuis Syb.

Al in 2013 verbleef de Amsterdamse beeldend kunstenaar Riet Wijnen (1988) enige tijd in Kunsthuis Syb in Beetsterzwaag. Ze was destijds een van de genomineerden voor de Sybren Hellingaprijs die iedere drie jaar wordt uitgereikt. In het Kunsthuis verdiepte ze zich in het fenomeen pseudoniem, geïnspireerd door de beroemdste inwoner van Beetsterzwaag J.J. Slauerhoff, die onder het pseudoniem John Ravenswood twee boeken publiceerde. Ze legde een online register van pseudoniemen aan: het *Registry of Pseudonyms*, met het voornemen om daaraan geregeld nieuwe namen en verhalen toe te voegen. Een maand onderzoekstijd in Beetsterzwaag bleek echter veel te weinig voor het onderzoeksproject. Daarom keerde Wijnen de afgelopen weken terug om zich verder in de materie te verdiepen. Vanmiddag doet ze verslag van haar bevindingen.

„Dit keer wil ik verder gaan dan het verzamelen van pseudoniemen en de bijbehorende verhalen die daar achter schuilgaan: ik hoop om met meer afstand naar het onderwerp te kunnen kijken.” Zo is Wijnen geïntrigeerd door de relatie tussen pseudoniem en lichaam: heeft de verzonden naam, de nieuwe identiteit, nog iets met het oorspronkelijke menselijke lichaam te maken?

Neem bijvoorbeeld het verhaal over de Franse schrijfster en journaliste Anne Desclos (1907-1998), die onder de schuilnaam Pauline Réage de erotisch-pornografische roman *Histoire d'O* schreef. Aanvankelijk was het boek alleen voor haar minnaar Jean Paulhan bedoeld, maar die wist haar ertoe te bewegen om het relaas uit te geven. Dat gebeurde in 1954. Het boek werd een commercieel succes en won een literaire prijs. Desclos kwam die verstoep onder een deken, in ontvangst nemen. „De relatie tussen haar lichaam en identiteit was veranderd”, concludeert

Freddy Mercury, pseudoniem voor Farrokh Bulsara.

‘Pseudoniem voor wie niet in vrijheid kunnen doen wat ze willen’

Wijnen. „Wanneer je wordt geboren, word je een ‘anybody’. Je krijgt van je ouders een naam en wordt een ‘somebody’. Onder invloed van haar pseudoniem werd Desclos, auteur onder een deken, een ‘nobody’.”

Het gebeurt ook dat het lichaam van een ander wordt gebruikt om een fictief personage tot leven te wekken. De Amerikaanse schrijfster Laura Albert, ook wel J.T. LeRoy genaamd, deed dat. Zij presenteerde zichzelf onder wat ze zelf haar ‘avatar’ noemde aan haar lezers: een tiener die van een drugsverslaving was afgekickt. Voor interviews ‘gebruikte’ ze adolescenten die ze een blonde pruik en zonnebril op zette, en erop uit stuurde. Wijnen: „Albert gebruikte een extern lichaam voor haar pseudoniem.”

Tot nog toe heeft de kunstenaar 965 pseudoniemen van acteurs, schrijvers, journalisten, filosofen, koningen, koninginnen en wiskundigen verzameld. Het aantal aliasen, schuilnamen en alter ego's groeit en zal blijven groeien. In de digitale wereld van internet en social media is het inzetten van pseudo-

niemen gemeengoed geworden. Wijnen onderzoekt die ontwikkeling – waar komt die hunkering naar een andere identiteit vandaan? Hoe kies je een naam? Wat wil je ermee uitdrukken? En: verandert een andere naam uiteindelijk ook wie je bent? „Wat je ziet, is dat mensen gebruik gaan maken van een pseudoniem als ze het gevoel hebben dat ze niet in alle vrijheid kunnen doen wat ze willen. Het is een manier om afstand te scheppen tot jezelf, maar heeft ook veel te maken met de manier waarop je wilt dat andere mensen je zien.”

Een eenduidige theorie over het fenomeen heeft Wijnen niet. Haar project blijft groeien en eindigt pas 'als ik er geen zin meer in heb'. „Wat je ziet, is dat het voor sommigen een spel is, voor anderen pure noodzaak. Aan pseudoniemen zitten twee kanten – ze geven aan dat het moeilijk is om jezelf te zijn, maar wie studie van ze maakt, ontdekt ook prachtige, kwetsbare verhalen.”

Eindeloos fascinerend vindt Wijnen het wanneer fictie haar intrede doet in de realiteit. „Fictieve karakters kunnen er soms perfect in meedraaien. En als dat zo makkelijk gaat, wat is er dan nog echt? Wat weten we dan eigenlijk nog?”

Wie meer over het onderwerp wil horen: vanmiddag om 16 uur vertelt Wijnen in Kunsthuis Syb in Beetsterzwaag over haar onderzoek.

www.registryofpseudonyms.com

Leeuwarder Courant
16 januari 2016, pag. 34

The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat, The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape, 7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV

Kunsthuis SYB: typisch Opsterlands naar groot wereldtoneel

BEETSTERZWAAG Kunsthuis SYB zoekt enthousiastelingen die de komende maanden onder aanvoering van kunstenaars Wapke Feenstra een nieuw typisch Opsterlands 'cultuurproduct' willen uitdenken en maken. Het streekeigen resultaat gaat daarna op wereldtournee.

Wat zijn de verhalen en herinneringen van dit stukje aardbol en hoe zou je die beeldend kunnen samenballen in iets dat de rest van de wereld aanspreekt? Een Opsterlands cultuurproduct dat te reproduceren valt en bij pakweg Italianen, Russen of Amerikanen de fantasie prikkelt. Iets tastbaars dat over de toonbank gaat in het Tate Modern in Londen, het GZK-museum in Leipzig of in het kloostermuseum van het Zwitserse plattelandsdorpje Ittingen. Misschien valt met

de verkoop geld te verdienen voor nog meer productie. Misschien ook niet. Misschien levert de workshop van drie maanden slechts een prototype op. Ook goed, vindt initiatiefneemster Wapke Feenstra van International Village Shop. "We zetten met elkaar een verhaal in werking. De uitkomst hangt van de deelnemers af, ik wil een zo divers mogelijke groep samenbrengen van een man of zes. Denkers en doeners die ieder voor zich in een gedeelde traditie staan en daar hun persoonlijke kijk op hebben. Het gaat niet om alleen maar ijverig zijn."

Zintuiglijke kunst

Feenstra, zelf opgegroeid op de boerderij in Wjelsryp, vormt met geestverwanten Anje Schifers uit Berlijn en Kathrin Böhm uit Londen de kunstenaarsgroep achter het

internationale project Myvillages. In 2003 gestart met als doel de beeldvorming van het platteland in de beeldende kunst te versterken. Feenstra exposeerde de afgelopen jaren onder andere in het Fries Museum met het project 'Farmers&Ranchers', waarin ze plattelandjongeren uit verschillende delen van de wereld samenbracht om ervaringen, ideeën en toekomstplannen uit te wisselen aan de hand van door hen zelfgemaakte beelden. De documentaire die ze erover maakte was te zien bij de Omrop. "De beeldende kunst is tegenwoordig sterk gericht op het stedelijke, maar de oorsprong ligt in het vieren van de oogst. Die vorm van samen beleven, dicht bij natuur en grond, is een culturele beren aan te jagen. Wat kunst is staat namelijk niet vast, ook

al beweert een select clubje van verwende mannen van wel. Myvillages is in culturele traditie geïnteresseerd, je zou onze conceptuele manier van werken zintuiglijke kunst kunnen noemen."

New Village Goods

Met het onderdeel International Village Shop bezocht Feenstra al eerder kleine plattelandsgemeenschappen, onder andere in Denemarken, Rusland en Noord-Ierland. Werden de cultuurproducten bij de start in 2006 nog aangeboden in zogenaamde 'honesty boxes' langs de openbare weg, vandaag de dag bestiert het internationale kunstproject een keten aan verkooppunten, van dorpshuizen tot het Tate Museum. Ook heeft International Village Shop tussen een eigen productenlijn: New Village Goods. Voor

Wapke licht toe

Donderdagavond 31 maart (19.00 uur) licht Wapke Feenstra in Kunsthuis SYB aan de hand van voorbeelden, filmpjes en ervaringen van andere projecten toe wat haar bedoeling is met het project International Village Shop. info@kunsthuiszyb.nl

LEEUWARDER COURANT

Ruige gabberbeats sloegen aan in rustig Friesland

Kunstenaar Henrike Naumann en compaan Bastian Hagedorn zochten uit waarom gabbermuziek aansloeg in Friesland. FOTO BORIS POSTMA

Hoe komt het dat gabber, loeihard en beukend, juist op het idyllische Friese platteland zo aansloeg? Kunstenaars Henrike Naumann zoekt een antwoord.

Naumann is gespecialiseerd in multimedia-installaties. Ze woont in Berlijn en maakte, geboren in 1984, nog een staartje van het vroegere, communistische Oost-Duitsland mee.

En nu zit ze zomaar zes weken in het idyllische Beetsterzwaag – een residentie bij Kunsthuis Syb. „Ik was altijd al gefascineerd door jeugdculturen”, zegt ze, „en gabber in het bijzonder. Waarom was zulke harde muziek juist hier zo populair. Hier, waar het zo mooi en rustig is?”

Gabbercultuur belicht

Die vraag leidt tot een reeks samenwerkingen met andere kunstenaars en een korte tentoonstelling. Foto's, een micro-rave, een tunnel of terror: de gabbercultuur wordt van alle kanten belicht.

Voor Naumann en compaan Bastian Hagedorn, muzikant van huis uit, kwam de uitnodiging van Kunsthuis Syb als geroepen. Ook al omdat Beetsterzwaag op een steenworp ligt van Heerenveen, een belangrijke plek in de gabberhistorie.

Ustadion Thialf was begin jaren negentig immers het toneel voor Thunderdome, de legendarische, enorme feesten waarmee ID&T, nog altijd een grote organisator in danceland, zijn naam vestigde.

Thunderdome

„We verdiepten ons in de *Mad Max*-films, waar ook een Thunderdome in voorkomt, en in het verband tussen gabber en apocalyps. Tot bleek dat die naam helemaal niks met die films te maken had, en dat die apocalyptische beelden op flyers en posters te danken waren aan het metalverleden van de maker.”

Kennelijk zijn de initiatiefnemers op die locatie getipt door drie jongens uit Drachten, „maar die hebben we nog niet gevonden”.

Wel heeft Naumann het tijdelijke ID&T-kantoor van toen, in een oud postkantoor, nagebouwd. Inclusief mobiele telefoons met het formaat van een kleine koffer.

Politieke implicaties

Het ging haar ook om de politieke implicaties van de gabberbeweging. Die heeft wat dat betreft niet zo'n goede pers: de kailgeschoren koppiers en de nogal apocalyptische esthetiek van flyers, platenhoezen en posters roepen nogal eens associaties op met rechts-extremistisch gedachtegoed.

„In het oosten van Duitsland zijn alle jongerenculturen nogal rechts. Ook hiphop.”

Geen verband

Maar bij de Nederlandse gabbercultuur is dat verband er eigenlijk niet, „al zijn er wel wat pogingen tot overname geweest.” De term 'gabber', in het buitenland verbasterd tot 'gabba', komt uit het Jiddisch.

Wat is dan de reden dat stoere knullen en lieve gabberinnetjes zo massaal vielen voor die beukende heipalensound, met de wortels in grootsteds Rotterdam?

Naumann ging in gesprek met verscheidene al of niet voormalige gabbers, stuitte daarbij op gevallen als in de fik gestoken zuipketen en bedacht het volgende: „Die knallen van de bassdrum zijn de knallen die wat leven brengen in hun verder rustige, saai bestaan. Of, zoals een inmiddels gesetelde gabber zegt: Je moet de rust verstoren om vervolgens weer rust te vinden.”

Gabber Nation, tot en met 27 juli, Kunsthuis Syb, Beetsterzwaag

Jacob Haagsma

Cultuurredacteur met focus op muziek.

[http://www.lc.nl/cultuur/Ruige-gabberbeats-sloegen-aan-in-rustig-Friesland-21520339.html?](http://www.lc.nl/cultuur/Ruige-gabberbeats-sloegen-aan-in-rustig-Friesland-21520339.html?utm_content=buffer11162&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer)
[utm_content=buffer11162&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer](http://www.lc.nl/cultuur/Ruige-gabberbeats-sloegen-aan-in-rustig-Friesland-21520339.html?utm_content=buffer11162&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer)

Leeuwarder Courant
23 juli 2016

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV

SCHRIJVERSPROGRAMMA EN PUBLICATIES

Vanaf 2010 werkt SYB met een vaste poule van vier of vijf jonge kunstcritici om op de projecten te reflecteren. Iedere twee jaar wordt de poule ververst en kunnen nieuwe schrijvers en kunstcritici solliciteren.

De schrijvers bezoeken een project in ontwikkeling en gaan met de kunstenaar in gesprek. De schrijvers zijn onafhankelijk en worden gestimuleerd om kritische vragen te stellen. De beschouwingen worden gepubliceerd op de website en in de digitale nieuwsbrief. SYB ziet het schrijversprogramma als ontwikkelkans voor kunstcritici én voor de projectkunstenaars.

Sinds 2015 stelt SYB het schrijversprogramma ook open voor andere schrijvers dan alleen critici. Ook bijvoorbeeld proza kan een ingang bieden in het project en werk van een kunstenaar. SYB's schrijvers zijn vrij hun eigen vorm te kiezen. Dit past bij SYB's ambitie om een plek voor onderzoek en experiment te zijn. Vincent van Velsen, sinds januari 2015 lid van SYB's programmeringscommissie en daarvoor schrijver in SYB's recensentenprogramma, heeft het afgelopen jaar de eindredactie over de teksten verzorgd.

Workshop schrijversprogramma

Om jonge kunstcritici en schrijvers te stimuleren en te ondersteunen en om nieuwe schrijvers voor de recensentenpoule te bereiken, organiseert Kunsthuis SYB educatieve activiteiten voor jonge schrijvers zoals workshops en ontmoetingen. SYB's recensentenprogramma en in het verlengde daarvan de workshops voor kunstcritici hebben inmiddels navolging gekregen bij andere residenties.

Bij de 7^e Sybren Hellinga Kunstprijs 2016 organiseerden Erica van Loon en Youri Appelo een workshop interviewtechnieken voor de huidige en eerdere schrijvers uit SYB's schrijverspoule onder leiding van Alex de Vries. De workshop had tegelijkertijd ook een sociale en netwerkcomponent: de oude en nieuwe SYB-schrijvers konden elkaar ontmoeten.

In 2016 schreven Marian Cousijn, Yasmijn Jarram, Arianne Kamsteeg, Docus van der Made, Judith Spijksma, Julia Steenhuisen, Menno Vuister, Anne Marijn Voorhorst en Agnes Winter over de projecten van SYB. Hun interviews, recensies, essays of korte verhalen vindt u in het hoofdstuk over de projecten in 2016.

Publicaties

In 2016 verschenen er diverse publicaties van SYB zelf en van de projectkunstenaars:

Uitgaven SYB:

-Leporello MANO Y MANO, Art Rotterdam Intersections, vormgegeven door Maarten van Maanen.

-Tijdens de prijsuitreiking van de 7^e Sybren Hellinga Kunstprijs verscheen een publicatie met interviews met de jury en genomineerden door de schrijvers van SYB's schrijversprogramma, vormgegeven door Maarten van Maanen

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV

Publicaties projectkunstenaars:

Tijdens het project van kunstenaars Maaïke Knibbe en Rachel Sellem: Kunstenaarspublicatie DE DINGEN IN HUIS in samenwerking met grafisch ontwerper Michel Keppel.

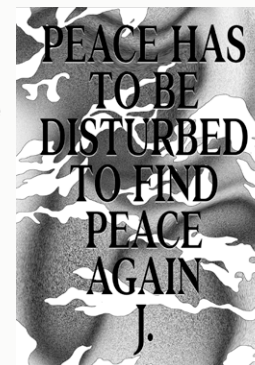

KATHRIN BÖHM
WAPKE FEENSTRA
ANTJE SCHIFFERS
**INTERNATIONAL
VILLAGE
SHOW**

MYVILLAGES

Na het project International Village Shop van Wapke Feenstra: Het boek The International Village Show is geproduceerd door Myvillages in samenwerking met de GfZK en uitgegeven door JOVIS Verlag is een overzicht van het werk van Myvillages gedurende de afgelopen drie jaar en geeft een inzicht in de werk- en denkwijze van het collectief. Het boek staat bomvol prachtige kleurenfoto's van alle streken en projecten en ook Beetsterzwaag staat erin.

Tijdens de zomer residency van Henrike Naumann: Kunstenaarspublicatie GABBERNATION van Henrike Naumann.

Na het project van Riet Wijnen, The Registry of Pseudonyms: Publicatie Inverted Commas, de 13e editie van F.R. David. Riet Wijnen en Will Holder in samenwerking met "uh" books and KW Institute for Contemporary Art – F.R.DAVID is a typographical journal, dealing with the management of reading and writing in contemporary art practices.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

SYB

NOORDENAARS

Het platform 'Noordenaars' is ontstaan vanuit een verzoek van De Zaak Nu (belangenvereniging voor Nederlandse presentatie-instellingen) en wordt gedragen door de drie noordelijke provincies en gemeenten Groningen, Leeuwarden en Assen. Noordenaars bestaat uit negen leden, allen organisaties en instellingen voor wie de presentatie en productie van hedendaagse kunst prioriteit is. Vanuit de provincies Friesland, Groningen en Drenthe hebben wij ons verzameld, om onze krachten te bundelen en samen meer zichtbaarheid en herkenbaarheid te creëren voor presentatie-instellingen bij zowel een breed publiek, als bij bestuurders, beleidsmakers, potentiële sponsors en samenwerkingspartners.

OPRICHTING

Begin 2016 kwamen wij met een aantal presentatie-instellingen uit het Noorden bij elkaar om te kijken of we nauwer konden gaan samenwerken: Academie Minerva (Groningen), CBK Groningen (Groningen), KiK (Kolderveen), Kunsthuis SYB (Beetsterzwaag), NP3 (Groningen), SIGN (Groningen) en VHDG (Leeuwarden).

Aanleiding hiervoor was de opdracht die Kunsthuis SYB had aangenomen van De Zaak Nu. Het Noorden van Nederland kent een aanzienlijk aantal presentatie-instellingen. Tussen deze instellingen bestond echter weinig contact. Om de zichtbaarheid en herkenbaarheid van presentatie-instellingen te vergroten, vroeg De Zaak Nu aan SYB een aantal netwerkbijeenkomsten te organiseren, zowel voor presentatie-instellingen onderling als gezamenlijk met stakeholders; beleidsmakers, (lokale) politici en potentiële sponsors.

Het resultaat van de eerste bijeenkomsten (met presentatie-instellingen onderling) mag er zijn: platform Noordenaars. Het idee om een platform op te richten ontstond al in onze eerste bijeenkomst. Sindsdien zijn we voortvarend te werk gegaan. We hebben een huisstijl laten maken door vormgever Maarten van Maanen, hebben een website en Facebookpagina gelanceerd en hebben een eerste gezamenlijke activiteit georganiseerd: het

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

Noordenaars Art Weekend (11 – 13 nov). Begin 2017 werkte Noordenaars bovendien samen met de Kamer van Koophandel in de totstandkoming van de Prijs voor Noordkrachtig Persoon 2016, die tijdens de Nieuwjaarsreceptie Noord-Nederland werd uitgereikt.

Noordenaars is een open platform; kunstenaarsinitiatieven en presentatie-instellingen uit het Noorden kunnen zich te allen tijde bij ons aansluiten. We hebben sinds de lancering veel positieve reacties mogen ontvangen en hebben twee extra leden verwelkomd: Media Art Friesland (Leeuwarden) en Noorderlicht (Groningen). Noordenaars wordt gecoördineerd door Agnes Winter, lid van de programmeringscommissie van Kunsthuis SYB.

HET BELANG VAN SAMENWERKING

VAN DE NOORDELIJKE PRESENTATIE-INSTELLINGEN

Zichtbaarheid voor een breed publiek

Met platform Noordenaars zetten wij ons in voor meer zichtbaarheid en herkenbaarheid voor presentatie-instellingen in het Noorden, dat wil zeggen: die organisaties en instellingen voor wie de presentatie en productie van hedendaagse kunst prioriteit is (en niet collectievorming of verkoop, bijvoorbeeld). Ook zetten we ons in voor meer samenwerking tussen Noordenaars en externe partijen, zoals bedrijven.

Presentatie-instellingen zijn essentieel voor de kunst- en cultuursector. Bij ons ontwikkelen veelbelovende, (inter)nationale kunstenaars nieuw werk, zonder de druk van een vooraf bepaald doel of verkoop. Ze experimenteren en nemen risico's! Dit is noodzakelijk voor de ontwikkeling van hedendaagse beeldende kunst en werkt door in alle cultuuruitingen.

Nieuwe verbindingen aangaan

Presentatie-instellingen zijn open, toegankelijke plekken waar nieuwe verbindingen aangegaan worden, zowel binnen als buiten de culturele sector, die worden gerund door mensen met toewijding, passie en vindingrijkheid. Hoe we ons inzetten voor de kunst verschilt van plek tot plek, maar altijd staat de kunstenaar voorop. (Inter)nationale kunstenaars vinden bij ons ruimte en tijd voor hun dromen, het ontwikkelen van nieuw werk en het leggen van contact met andere makers en denkers.

Belangenbehartiging noordelijke presentatie-instellingen

Ondanks dat presentatie-instellingen een belangrijke rol vervullen in het kunstklimaat, worden deze instellingen door hun formaat nog weleens over het hoofd gezien. Soms is voor het publiek niet altijd duidelijk wat er precies gebeurt. Hierin willen wij verandering brengen door onze werkwijze en activiteiten onder de aandacht te brengen bij een breed publiek en de belangen van presentatie-instellingen te behartigen.

Gebruik maken van elkaars kennis en netwerk

Noordenaars zet zich in voor het behoud en verdere ontwikkeling van het uitzonderlijke, innovatieve kunstklimaat in Noord-Nederland. We combineren onze kennis, ervaring en netwerken en stemmen programma's scherper op elkaar af. Gezamenlijk treden we naar buiten om een groter publiek bekend te maken met onze activiteiten.

DOELEN EN PUBLIEK

De doelstellingen van Noordenaars zijn:

- Grotere zichtbaarheid en herkenbaarheid bij een breed publiek.
- Grotere erkenning en herkenning bij de (lokale) politiek en beleidmakers.
- Grotere herkenning bij het bedrijfsleven, waardoor samenwerking of sponsoring kan ontstaan.
- Ontwikkelen van gezamenlijke programma's, zoals een festival, kunstroute of ander evenement.

Het publiek dat we met Noordenaars willen aanspreken is tweeledig:

1. Het brede publiek: van bezoekers die nog niet bekend zijn met onze activiteiten tot kunst- en cultuurliefhebbers.

Door een breed publiek aan te spreken, hopen wij de zichtbaarheid van presentatie-instellingen te vergroten en het draagvlak voor hedendaagse kunst in de samenleving te vergroten.

Dit doen wij door dit publiek actief aan te spreken op de sociale media (Facebook) en door grotere en toegankelijke evenementen te organiseren, waardoor het publiek kan kennis maken met onze activiteiten.

2. Beleidsmakers, bestuurders en bedrijfsleven.

Een belangrijk doel van Noordenaars is om bestuurders en beleidsmakers meer bekend te maken met de noordelijke presentatie-instellingen. Daarnaast willen wij als sector makkelijk benaderbaar zijn en meedenken over het culturele beleid in het Noorden.

Ook werken we graag meer samen met het bedrijfsleven. Het vinden van vruchtbare partnerschappen en sponsoring is daarin een belangrijke motivatie.

Onze doelstellingen hebben wij tot nu toe bewerkstelligd door de volgende activiteiten:

Sinds de oprichting van Noordenaars hebben we een reeks netwerkbijeenkomsten georganiseerd waarbij presentatie-instellingen uit het Noorden elkaar ontmoetten en mogelijkheden tot nauwere samenwerking onderzochten.

Noordenaars is op 8 november 2016 gelanceerd met een website (ontworpen door vormgever Maarten van Maanen) en een Facebook-pagina. Onze website is zeer goed ontvangen en onze Facebook-pagina heeft al zo'n 623 volgers.

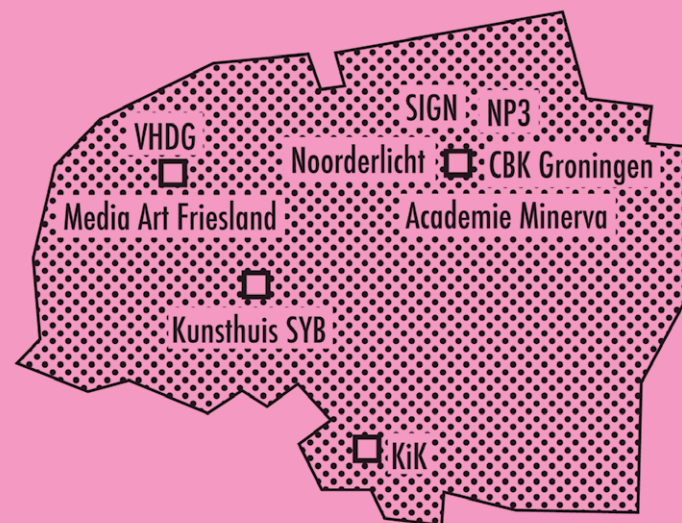

*The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR
STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat,
The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape,
7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV*

In het weekend van 11 t/m 13 november 2016 hebben we onze eerste gezamenlijke activiteit georganiseerd: het Noordenaars Art Weekend. Tijdens dit weekend werden op alle verschillende locaties van de leden van Noordenaars bijzondere activiteiten georganiseerd, zoals performances, lezingen en openingen van tentoonstellingen. Kijk voor meer informatie op het Facebook-event van het weekend.

Wij merken dat we door de oprichting van Noordenaars makkelijker benaderbaar zijn voor het bedrijfsleven. Begin 2017 werkten wij samen met de Kamer van Koophandel in de totstandkoming van de Prijs van Noordkrachtig Persoon 2016. Voor het ontwerp van de prijsbokaal heeft Noordenaars een kunstenaar voorgedragen: Marsja van der Ven. Door de haar ontworpen bokaal werd op 4 januari in Groningen uitgereikt op de Nieuwjaarsreceptie Noord-Nederland. Tijdens de receptie presenteerde Noordenaars zich in de foyer van het theater aan het aanwezige publiek, bestaande uit ondernemers uit de drie noordelijke provinciën. Ook bestuurders en beleidsmakers weten ons makkelijker te vinden en zijn enthousiast over Noordenaars. Wij hebben tot nu zeer positieve reacties mogen ontvangen van verschillende bestuurders en beleidsmakers van de drie noordelijke provinciën, waaronder Maria Blom (beleidsadviseur Kunst, Cultuur en Media, Gemeente Groningen), Els van den Berg (senior beleidsmedewerker Cultuur, Provincie Groningen) en Sjoerd Feitsma (wethouder Cultuur, Gemeente Leeuwarden). Momenteel zijn wij in gesprek over nauwere samenwerking met o.a. de organisatie van We the North, het culturele programma voor de drie noordelijke provinciën dat is opgezet door de drie noordelijke provinciën en de gemeentes Groningen, Emmen, Assen en Leeuwarden.

Sinds de oprichting van Noordenaars hebben wij veel positieve reacties mogen ontvangen vanuit zowel het publiek als bestuurders en het bedrijfsleven. Dit is een stimulans om met Noordenaars door te gaan en ons nog beter te profileren en presenteren.

Uitgelicht – NOORDENAARS

iii Projecten in 2016

In 2016 zijn er 9 residencies geprogrammeerd voor jonge en mid-career beeldend kunstenaars en curatoren die verkeren in een bijzondere fase tussen opleiding en onafhankelijkheid, of al langere tijd intensief hebben gewerkt aan hun beroeps carrière, en behoefte hebben aan periode van reflectie, verdieping en rust om een idee te ontwikkelen. Daarnaast nam SYB deel aan Art Rotterdam Intersections, hebben we het afgelopen jaar een succesvolle zevende editie van de Sybren Hellinga Kunstprijs georganiseerd en hebben we het noordelijke samenwerkingsplatform Noordenaars gelanceerd.

MANO Y MANO, Art Rotterdam | Intersections

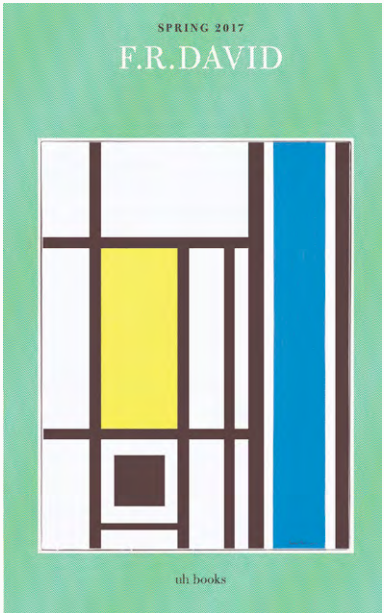
Hieronder vindt u een overzicht van alle projecten (11) die SYB in 2016 rijk was. Elk project wordt ingeleid door een informatief gedeelte, gevolgd door het persbericht van het project, een tekst over het werk geschreven door een van de schrijvers uit het schrijversprogramma van SYB, aangevuld met quotes uit de evaluaties van de kunstenaars.

SYB blijft nauw betrokken bij oud-residenten door ze te helpen om het onderzoek dat ze in het Kunsthuis zijn begonnen voort te zetten op een andere plek zodat ze de vruchten van hun onderzoek kunnen presenteren in een bredere context. Daarnaast willen we in kaart brengen hoe de resultaten van projecten die in SYB gestart zijn elders gepresenteerd en getoond worden. U kunt dit in het verslag per project terugvinden onder het kopje: 'vervolg van dit project'.

De dingen in huis, details installatie

The Registry of Pseudonyms, MANO Y MANO, De Dingen in Huis, OUTDOOR STRUGGLING, International Village Shop Beetsterzwaag – de Beestachtige Schat, The Elemental that Faces, GABBER NATION, Burn Scape, 7^e SYBREN HELLINGA KUNSTPRIJS, The Inevitable Others, MINERVA TV

1.

The registry of pseudonyms

Riet Wijnen

19 december 2015 t/m 30 januari 2016

feestelijke eindpresentatie: 16 januari 2016

aantal bezoekers: 50

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.850

begeleidend lid programmeringscommissie: Erica van Loon

schrijver recensentenprogramma: Docus van der Made

financiële ondersteuning:

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds

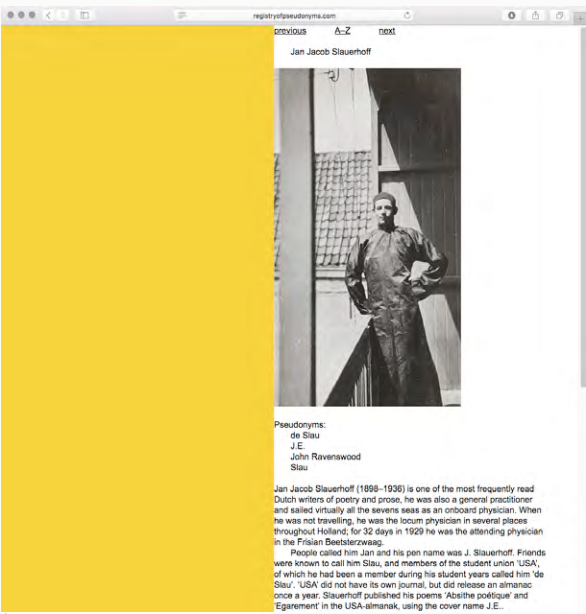
vervolg van dit project:

21 januari 2017, KW Institute for Contemporary Art, Berlijn. Lancering publicatie

Inverted Commas.

publicatie:

Inverted Commas, the 13th issue of the journal F.R.DAVID, with reading and song by editors Will Holder and Riet Wijnen. Co-published in 2017 with “uh” books and KW Institute for Contemporary Art – F.R.DAVID is a typographical journal, dealing with the management of reading and writing in contemporary art practices.

2.

The registry of pseudonyms

“Onlangs bereikte mij langs omwegen het bericht dat de heer John Ravenswood, wonende op het eiland Quelpart, was overleden.” Schrijft J.J. Slauerhoff in het voorwoord voor Ravenswoods dichtbundel Oost-Azië. De auteur, vervolgt Slauerhoff, deserteerde van een walvisvaarder en kwam terecht op een eiland in de Straat van Korea. Uit vrees zijn verblijfplaats prijs te geven vertrouwde hij zijn verzen toe aan Slauerhoff die de bundel na zijn overlijden alsnog publiceerde onder de naam John Ravenswood. Natuurlijk geloofde niemand dit verhaal. Van meet af aan was duidelijk dat John Ravenswood nooit heeft bestaan; het is een pseudoniem van J.J. Slauerhoff. Maar waarom Slauerhoff onder pseudoniem schreef en waarom juist dit pseudoniem? Dat blijft gissen.

Acteurs, kunstenaars, criminelen, journalisten, pausen, wiskundigen, filosofen, bestuurders, historici, dansers, koninginnen, gevangenen enzovoorts: allemaal bedienen ze zich van pseudoniemen. Veel zijn inmiddels opgenomen in het Registry of Pseudonyms, een online register dat Riet Wijnen tijdens haar eerdere residency in SYB (2013) startte en sindsdien steeds is blijven aanvullen tot een indrukwekkende verzameling alissen, alterego's, schuilnamen, spotnamen en andere pseudoniemen op:

registryofpseudonyms.com.

Tijd voor een pas op de plaats. Kunsthuis SYB biedt Riet Wijnen de mogelijkheid om tussen 19 december 2015 en 30 januari 2016 haar onderzoek naar het fenomeen pseudoniem te verdiepen in Beetsterzwaag, waar ooit ook Slauerhoff 36 dagen verbleef en werkte als huisarts. Het onderzoek is een eerste verkennende fase in de productie van een reader over het fenomeen 'pseudoniem'. Tijdens haar residency gaat Riet Wijnen op zoek naar de gemene delers in het Registry of Pseudonyms. Van daaruit gaat ze in gesprek met schrijvers en wetenschappers op zoek naar een geschikte inhoud en vorm voor de reader.

Riet Wijnen (1988) woont en werkt in Amsterdam. Ze voltooide in 2012 haar master aan het Sandberg Instituut en exposeerde in binnen- en buitenland. In 2013 won ze de zesde Sybren Hellinga kunstprijz. Naast haar werk als beeldend kunstenaar is ze betrokken bij Kunstverein (Amsterdam) als Associated Curator. Samen met Kunstverein Publications brengt ze boeken en periodicals uit zoals Marlow Moss (2013), een alternatieve bibliografie over de gelijknamige Britse constructiviste, en Abstraction-Création: Art-Non Figuratif (2014), een herdruk en vertaling van de vijf cahiers van het Franse collectief Abstraction-Création tussen 1932 en 1936.

www.rietwijnen.nl

Uit de evaluatie van Riet Wijnen over Kunsthuis SYB:

“SYB heeft me ruimte gegeven om een project wat ik eerder bij SYB begon, The Registry of Pseudonyms verder te ontwikkelen. Het heeft me ruimte, zowel inhoudelijk, als financieel, gegeven om een goed begin te kunnen maken. Ruimte en tijd om te lezen en onderzoek te doen.

Tijdens het verblijf bij SYB ben ik enkel begonnen aan de eerste onderzoeksfase van het project, de reader. Het lijstje met namen van mogelijke schrijven is concreter geworden, net als de mogelijke onderwerpen, maar het is enkel een begin. Dit had ik overigens niet anders verwacht. Het idee is het boek verder af te maken, een definitieve lijst met onderwerpen te maken en schrijvers en uit te nodigen, en financiers te vinden etc. Dit kan nog zeker een jaar in beslag nemen.”

NAAMDRAGERS EN ROLLENPELERS

Over Riet Wijnen’s The Registry of Pseudonyms en Jan Jacob Slauerhoff

door: Docus van der Made

Van 19 december 2015 tot 30 januari 2016 nestelde Riet Wijnen (1988, gevestigd in Amsterdam) zich ‘in de luwte van de (kunst) wereld’, zoals Kunsthuis SYB de eigen werkplek passend omschrijft. Het was niet de eerste ervaring van Wijnen bij SYB. In 2013 won zij er al de Sybren Hellinga Prijs, met werk gebaseerd op onderzoek naar de Nederlandse dichter Jan Jacob Slauerhoff, die ooit 36 dagen als huisarts in Beetsterzwaag verbleef. En laat Slauerhoff nou net mijn oudoom zijn^o. Toen ik hoorde dat Wijnen zich opnieuw in de beschutting van SYB zou nestelen, voor onderzoek dat als vervolg kan worden gezien van wat ooit met Slauerhoff in Beetsterzwaag begon, greep ik de kans om me gelijktijdig met het werk van Wijnen ook bekend te maken met het werk van mijn oudoom.

Wat bewoog Wijnen om de dichter destijds onder de loop te nemen? En: wat vertelt het werk, en leven, van de mysterieuze figuur Slauerhoff ons over het werk van Riet Wijnen? Want wat met een simpel gegeven lijkt te zijn ontstaan — een 36 dagen tellend anekdotisch detail gevonden tussen de regels op Wikipedia — blijkt inmiddels meer en meer betekenisvol te zijn voor de praktijk van Wijnen. Een korte blik op twee mensen, 90 jaar van elkaar verwijderd, verbonden door Beetsterzwaag.

	Het verhaal Slauerhoff	
---------------	------------------------	---------------

Naast één van de belangrijkste Nederlandse dichters en romanschrijvers uit het interbellum, is ‘de persoon Slauerhoff’ — wellicht nog meer dan zijn gedichten — de boeken in gegaan, als roemruchte ‘zwerfer’ gevangen in de eeuwige zoektocht tussen wal en schip. Als scheepsarts reisde hij in de jaren ’20 en ’30 van de vorige eeuw zijn verlangen naar exotische bestemmingen achterna: van Nederlands-Indië tot Latijns Amerika, vanwaar hij telkens het eb naar de Nederlandse kust weer zou voelen trekken. Onderdeel van zijn rondzwervingen was dus ook een kort bestek in Beetsterzwaag. Waarna de circulaire zwerf- en zoektocht langs thuis- en droomland weer opnieuw zou aanvangen. Tijdens het korte leven van de dichter (1898-1936) zou het duingras in nooit afnemende mate groener zijn aan de andere kant van de aardbol.

Als kind hoorde ik al de eerste familieverhalen over Slauerhoff’s nooit aflatende hang naar avontuur achter de horizon. Nooit lang duurde het voor erbij werd vermeld dat zijn innerlijke onrust (of ontevredenheid) hem geen prettig persoon maakte voor zijn omgeving. Maar het voedde tevens het beeld van de onbeteugelde dromer, de compromisloze kunstenaar, de autonome rebel; die zich verzette tegen alles wat hij als beperkend ervoer in zijn tijd. Het ongestilde verlangen zat hem uiteindelijk evengoed in de pen als in het bloed: dezelfde elementen waaruit de mythe van dichter Slauerhoff bestaat, zijn terug te vinden in zijn vele verzen. Langzaam blijkt, meer en meer, hoe de ficties uit zijn verzen afwrijven op ‘de dichter Slauerhoff’. Gepubliceerd en geleefd verhaal blijken beiden, hoe meer je ernaar kijkt, geschreven uit dezelfde pen. Zelfs de vertellingen die ik als kind dacht te horen als van achter de schermen overleverde familieverhalen, blijken inmiddels één op één hetzelfde als het verhaal wat Slauerhoff de (geschiedenis)boeken in heeft laten gaan.

Voor de Sybren Hellinga Prijs baseerde Riet Wijnen zich in 2013 op een even bekend als onbegrepen hoofdstuk uit het oeuvre van Slauerhoff. Wellicht de bekendste bundel van de dichter, *Oost-Azië*, vangt aan met een voorwoord van Slauerhoff waarin hij schetst dat de geschreven woorden niet de zijne zijn. Zoals te lezen in Wijnens projectbeschrijving voor SYB:

“Onlangs bereikte mij langs omwegen het bericht dat de heer John Ravenswood, wonende op het eiland Quelpart, was overleden.” Schrijft J.J. Slauerhoff in het voorwoord voor Ravenswoods dichtbundel Oost-Azië. De auteur, vervolgt Slauerhoff, deserteerde van een walvisvaarder en kwam terecht op een eiland in de Straat van Korea. Uit vrees zijn verblijfplaats prijs te geven vertrouwde hij zijn verzen toe aan Slauerhoff die de bundel na zijn overlijden alsnog publiceerde onder de naam John Ravenswood.

Niemand geloofde het verhaal, toen niet en nu niet. De bundel is onmiskenbaar van de hand van Slauerhoff.

The registry of pseudonyms

Slauerhoff presenteert ons achteraf — of Wijnen dit destijds direct nou zag aankomen of niet — een sprekend voorbeeld van de fascinerende en mysterieuze aantrekkingskracht van ‘het pseudoniem’. De vraag ‘waarom?’ kent namelijk niet alleen verschillende antwoorden, maar evengoed vaak het ontbreken daaraan. Van Slauerhoff zelf is nooit bekend geworden waarom hij besloot zijn eigen verzen onder naam van Ravenswood te publiceren. Maar inmiddels is het wel onderdeel geworden van het verhaal van Slauerhoff, en is — ook al heeft Ravenswood naar alle waarschijnlijkheid nooit bestaan — de identiteit van de gedeserteerde walvisvaarder uit Zuid-Korea alsnog vermengd geraakt met de identiteit van de Nederlandse scheepsarts. Hoewel uitsluitel hierover waarschijnlijk nooit meer zal bovendrijven, (b)lijkt Slauerhoff niet alleen meester te zijn geweest in het schrijven van andermans verhaal — van heroïsche protagonisten tot anonieme zwervers — hij deed dit op zijn minst even goed met dat van hemzelf. Het is een prachtig voorbeeld van de nauwkeurige orkestratie op het grensvlak van autobiografie en ‘auto-fictie’, waar biografisch feit en fictie nauwelijks nog te onderscheiden zijn.

Wat in 2013 voor Riet Wijnen begon met een korte onderzoeksperiode naar deze dichter, die net als zij ooit een ruime maand rust vond in het kleine Friese dorp, zou het een begin vormen van een nieuw langlopend project over het pseudoniem: The Registry of Pseudonyms. Want: als er één is, dan zijn er meer. De interesse voor dit fenomeen was gewekt — en Wijnen ging uitgebreid op zoek naar meer verhalen.

	Het register	
---------------	--------------	---------------

The Registry of Pseudonyms heeft de vorm van een feitelijk online register van aan elkaar gekoppelde pseudoniemen en bijbehorende ‘echte’ namen: van beeldend kunstenaars, pausen en drag queens, tot schrijvers, wetenschappers en popartiesten. De lijst gaat inmiddels richting de 1000, en wordt doorlopend door Wijnen aangevuld met nieuwe namen én de verhalen erachter. Met The Registry of Pseudonyms presenteert Wijnen ons een veelheid aan historische (en meer recente) voorbeelden, van waaruit je zelf op zoek kan naar de grote lijnen tussen de stippen.

Waar Slauerhoff het pseudoniem waarschijnlijk vooral als moderne literaire trope gebruikte (net zoals andere schrijvers uit zijn generatie speelden met de inzet van pseudoniemen, alter ego’s, en uitgekiend geconstrueerde protagonisten[‡]) ten behoeve van zelfidentificatie, komen er geleidelijk een aantal andere redenen en vormen naar voren uit het overzicht.

Soms is het gebruik van een pseudoniem boven alles noodzaak, als schuilnaam vanwege politieke overtuigingen (zie bijvoorbeeld Lenin [link]), of als mogelijkheid om als vrouw als man gepubliceerd te kunnen worden (zoals in het verhaal hieronder, over Alice Shelden), terwijl genderrollen weer werden bespeeld door bijvoorbeeld Marcel Duchamp met zijn personage Rose Sélavy [link]). Ook gaf het gegroepeerde wetenschappers [link] de mogelijkheid gezamenlijk naar buiten te treden. Beyoncé [link] gaf het de moed om als ‘Sasha Fierce’ meer sassy & sexy te kunnen zijn dan zij eigenlijk was (en de identiteit van dit alter ego, ‘te sexy voor haarzelf’, vervolgens opmerkelijk genoeg te vermarkten met een kledinglijn voor pubermeisjes). Meest interessante voorbeelden zijn die waar het onderscheid tussen werkelijkheid en constructie langzaamaan ineen lijkt te storten, en waarin posities tussen eerste, tweede en derde persoon schakelen en fragmenteren. Zie bijvoorbeeld het waanzinnige verhaal van Alice Shelden (1915-1987), die na een loopbaan van kunstcriticus naar pluimveehouder, langs werkzaamheden bij de CIA en een PhD in experimentele psychologie, op den duur als sciencefictionschrijver onder verschillende namen begon te werken en uiteindelijk namens het éne alter ego jaloers zou worden op het met fan-mail overspoelde ándere personage. Het verhaal leest nog het meest als een schizofrene aflevering van MTV’s Catfish in tijden van briefpost.~

	De rollen van Wijnen	
---------------	----------------------	---------------

Ik raad iedereen aan om The Registry of Pseudonyms zelf eens te verkennen. Het project biedt nu al een enorme microcosmos aan verhalen waarin feit en fictie met hyperlinks door elkaar bewegen. En uit de vele voorbeelden in het project, waarin Wijnen meer de rol aanneemt van redacteur — of zelfs registrar? — blijkt langzaamaan herkenbaar ook steeds logischer de verbinding te ontstaan

^[‡] Zie bijvoorbeeld Nout Van Den Neste, Vida Triste, pp. 16-17, of H.G. Aalders, Van el-lende edel: De criticus Slauerhoff over het dichterschap.

^[~] Hiermee raakt Shelden vervolgens weer aan Slauerhoff — wiens gebruik van verschillende personae wel wordt vergeleken met het gebruik van heteroniemen door de Portugese dichter Fernando Pessoa (1888-1935), die onder verschillende namen schreef met elk een heel eigen schrijfstijl en levensverhaal (Nout Van Den Neste, Vida Triste, pp. 16-17).

^[o] Op 14 september 1898 [werd] om half twaalf ’s avonds in het gezin Slauerhoff een derde zoon geboren. Zijn vader was zes-enderutig, zijn moeder bijna veertig. Bij de Burgerlijke Stand werd het kind op 17 september aangegeven, in tegenwoordigheid van de brievenbesteller Johannes Slauerhoff, een broer, en de meubelmaker Jetze de Vries, een zwager van de vader. Het kind kreeg de voornamen van zijn vader: Jan Jacob.” (Wim Hazeu, Slauerhoff: Een biografie p. 23) De genoemde ‘meubelmaker Jetze de Vries’, de broer van de moeder van dichter J.J. Slauerhoff, was de grootvader van mijn opa. Zo was J.J. Slauerhoff dus de oom van mijn opa.

met haar ‘eigen’ werk: met terugkerende fascinaties geschreven verhalen, gefingeerde waarheden en vergeten geschiedenissen — glooiend langs de vele grensgevallen tussen feit en fictie.

Vaak steekt Wijnen hiervoor zelf de hand van de kunstenaar uit de mouwen, zoals in *A Conversation on Reality* (2012). In wetenschappelijk-historisch aandoende vorm en stijl worden noties over de ‘realiteit’ besproken in fictieve gesprekken tussen uit de geschiedenisboeken bekende kunstenaars en wetenschappers. Gefingeerd door Wijnen, maar gebaseerd op grondig onderzoek naar de historische figuren gaan de personages in gesprek. En ook haar nieuwste reeks, *Sixteen Conversations on Abstraction*, bestaat uit gefingeerde gesprekken: zestien stuks ditmaal, gekoppeld aan zestien kunstwerken en een abstracte sculptuur. Deze centrale sculptuur zal worden opgebouwd uit een op kleur gebaseerd systeem waarin alle op kleur gecodeerde bouwsteentjes verwijzen naar de tekstuele bouwstenen van de verzonnen gesprekken. In zestien naar het midden vernauwende ringen verbeeldt de sculptuur op diagrammatische wijze Wijnen’s fascinatie voor de tegenstrijdigheid van abstracte verbeelding van de werkelijkheid, nauwkeurig gebouwd als kaartenhuis van verzonnen waarheden.

Uiteindelijk lijkt Riet Wijnen dan ook precies de juiste persoon te zijn om de veelheid aan her en der bestaande verhalen over gebruikte pseudoniemen bij elkaar te rapen. Zowel op het moment dat zij zelf bijdraagt aan nieuwgevormde narratieven, als dat zij werkt aan het samenbrengen van reeds bestaande informatie. Komende periode zal zij het project verder aanvullen met een nieuwe richting in het onderzoek: Sinds haar residency bij SYB doet Wijnen literatuuronderzoek naar de grote thema’s die meer en meer zichtbaar worden door de terugkerende patronen in de lijst aan pseudoniemen en hun naamdragers, werkend richting het samenstellen van een publicatie die klassieke en nieuwe teksten over het pseudoniem zal bundelen.

En zo neemt ook deze kunstenaar zelf verschillende rollen aan, waartussen zij in haar praktijk echter probleemloos lijkt te schakelen. Van beeldend kunstenaar, schrijver en sinds enkele jaren associate curator bij Kunstverein Amsterdam, tot archiefonderzoeker en redacteur; waarbij terugkerende fascinaties centraal staan in een praktijk met diverse uitingsvormen, maar waar eenzelfde onderwerp zonder al te veel moeite kan worden bekeken vanuit verschillende — en aanvullende — posities. En zo is deze nieuwste ontwikkeling van The Registry of Pseudonyms, van verhalenregister tot theoriebundel, slechts de meest recente uiting binnen een dialoog die Wijnen inmiddels al enkele jaren voert — zij het bestaand of fictief, tussen anderen of met haarzelf.

MANO Y MANO

tentoonstelling: Art Rotterdam | Intersections

Semâ Bekirovic (1977, NL), Erica van Loon (1978, NL), Machteld Rullens (1988, NL), Aimée Zito Lema (1982, NL/ARG) & All the Cunning Stunts (een samenwerkingsverband tussen de in Nieuw-Zeeland geboren kunstenaars **Liz Allan, Clare Noonan, Rachel O'Neill en Marnie Slater**).

10 t/m 14 februari 2016

aantal bezoekers: 27.000 (bezoekers aantal Art Rotterdam)

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

begeleidend lid programmeringscommissie/ curator tentoonstelling: Vincent van Velsen
bouwer installatie stand SYB: Arjen de Leeuw

recensies: Metropolis M

financiële ondersteuning:

Mondriaan Fonds

Pauwloshof Fonds

1.

MANO Y MANO

Op de kunstbeurs wordt niet gehandjeklapt over de prijs van een kunstwerk. Wat je wel ziet is handen die elkaar enthousiast schudden, handen die schouderklopjes geven en handen die nonchalant worden neergelegd op een schouder tijdens een zoen. En heel af en toe kun je handen betrappen op de stevige handdruk die een koop bezegelt. De kunstbeurs is niet langer in de eerste plaats een plek van handel, maar wordt steeds vaker ingericht als een plek waar kunstminnaars, kunstenaars, curatoren, galerieën en instituten elkaar ontmoeten, zien en weerzien. De kunstbeurs is een plek waar relaties worden gesmeed, gemasseerd of benadrukt met een eenvoudig handgebaar.

Dit handgebaar staat centraal in de vier werken en performance die Kunsthuis SYB dit jaar presenteert tijdens Art Rotterdam Intersections 2016 in de Van Nelle Fabriek onder de titel *Mano y Mano*. De titel betekent letterlijk 'hand en hand' en is een verbastering van de Spaanse uitdrukking *Mano a Mano* (hand tot hand) wat letterlijk een handgemeen betekent en figuurlijk een vorm van competitie. In *Mano y Mano* brengt curator en lid van SYB's programmeringscommissie Vincent van Velsen verschillende kunstwerken samen die ieder een communicatieve functie van de hand en diens gebaar als uitgangspunt hebben. Zo verkent Semâ Bekirovic in haar

video-installatie *The Radiance of Sensible Heat*, de overdracht van energie van de hand naar het object. In de installatie *Thumbs Up* beschouwt Machteld Rullens de ontwikkelingen van de anti-apartheidsbeweging ANC aan de hand van opeenvolgende, verschillende gebaren: van de opgestoken duim tot de gebalde vuist. In de fotoserie *Endless Chain* neemt Erica van Loon de hand als de maatgever voor de dingen om ons heen. Aimée Zito Lema presenteert een deel van haar beeldarchief *Untitled (Gestures)*, een groeiende verzameling foto's uit zowel publieke als private collecties waarin (hand)gebaren leidraad vormen. Gedurende de Kunstbeurs zal het collectief *All the Cunning Stunts* de economie van de kunstbeurs doorkruisen door de handdruk in te zetten als metaforisch glijmiddel van de economie en alternatieve 'queer currency' met hun doorlopende performance *If + Trust*.

Semâ Bekirovic (1977, NL) werkt op het spanningsveld tussen het vasthouden en loslaten van controle. Ze laat haar werk bepalen door kans en toeval; principes die ten grondslag liggen aan de natuur en die een belangrijk impact hebben op ons bestaan.

Sema Bekirovic studeerde aan de Gerrit Rietveld Academie en verbleef van 2005 tot 2006 als artist-in-residence aan de Rijksakademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam. Recent werd haar

werk getoond in solotentoonstellingen bij Stigter van Doesburg in Amsterdam (2015), Museum Jan Cunen in Oss (2013) en The Hayward Gallery in London (2010).

Erica van Loon (1978) zoekt op associatieve wijze naar verbanden tussen het lichaam van de aarde en dat van de mens. Ze gebruikt een raamwerk van patronen, dat refereert aan bestaande modellen waarmee we onze omgeving en onszelf identificeren.

Erica van Loon studeerde architectonisch ontwerpen aan de Hogeschool voor de Kunsten Constantijn Huygens te Kampen en beeldende kunst aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Van 2005 tot 2007 resideerde ze aan De Ateliers in Amsterdam en in 2012 verbleef ze als artist-in-residence aan het Banff Centre for the Arts in Canada met een beurs van het Mondriaanfonds.

Machteld Rullens (1988, NL) toont de schoonheid en absurditeit van het alledaagse door documentaire strategieën te combineren met fictieve elementen. Ze haalt haar inspiratie uit de meest gangbare dingen, welke zij positioneert en manipuleert met als doel het bevragen van waarheid en werkelijkheid.

Machteld Rullens studeerde aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunst in Den Haag en aan het Piet Zwart Instituut in Rotterdam. Haar werk was te zien in

meerdere groepstentoonstellingen in binnen- en buitenland. Onder andere in 2015 in het Sober and Lonely Institute in Johannesburg en in galerie Dürst Britt & Mayhew in Den Haag.

Aimée Zito Lema (1982, NL/ ARG) maakt het grootste deel van haar werk in samenwerking met de betrokken gemeenschap. Haar werk ontstaat vanuit een voortdurende interesse voor arbeidsomstandigheden en collectieve levensvormen.

Aimée Zito Lema studeerde aan de University of the Arts in Buenos Aires en de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Van 2009-2011 volgde ze de Master Artistic Research aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Van 2013-2014 werkte ze aan het langlopende onderzoeksproject Body at Work bij Casco, office for art design and theory in Utrecht. In 2014 was ze als gastdocent verbonden aan het ArtEZ in Arnhem. Momenteel werkt Zito Lema als artist-in-residence aan de Rijksakademie in Amsterdam.

All the Cunning Stunts is een samenwerkingsverband tussen de in Aotearoa (Nieuw-Zeeland) geboren kunstenaars Liz Allan, Clare Noonan, Rachel O'Neill en Marnie Slater. Sinds 2010 maken ze samen beelden, teksten en performances.

1.

2.

1. Thumbs Up, Machteld Rullens, 2015
2. If + Trust, All the cunning stunts, 2012/16

Recensie Intersections 2016

12.02.2016 | Review — Domeniek Ruyters

En van verre is het al duidelijk. Ook op deze editie van Art Rotterdam worden ons weer gouden bergen beloofd. Het is Leonard van Munsters geestige commentaar op het speculatieve paradijs dat de kunstwereld is. Vol van klatergoud, effectbejag en dikdoenerij. En maar al te graag tuinen we er weer in met z'n vijftienduizenden. Ook deze beurs zal weer alle voorgaande records breken, met (als ik de eerste geluiden juist kan inschatten) meer bezoek en meer verkoop.

Alvorens de koopjacht te beginnen is daar eerst een stichtelijk woord. Op voorspraak van de Verbeke Foundation is er een bouwvallig huis uit Detroit neergezet, van de kunstenaar Ryan Mendoza. In de krant is het object al beschreven als ruïneporno, en met de nodige scepsis ontvangen. Maar ik vond het er wel lekker staan. Dat huis op de stadsprairie, met ons als kuddes eromheen. De kunstenaar heeft beloofd met de winst uit de verkoop van het krot buurten in Detroit te gaan opknappen. Of zou dat ook weer zo'n gouden berg zijn?

Ik laat de grootste gouden berg even links liggen (zie het verslag van Alix de Massiac op deze site) en begeef me naar een van de vele side-shows die ook deze editie van Art Rotterdam kenmerken. Intersections, waar Mendoza's huis deel van uitmaakt, is de not-for-profit overbuur van de beurs. Aflevering 2 (of is het al 3? - ik ben de tel even kwijt) lijkt wat beter ingedaald dan de de vorige, hoewel het behelpen blijft in de fabricagehallen zonder opsmuk. Niet alle kunst van dit moment is even geschikt om te overleven buiten white cubes, zo blijkt. Ze is er al snel een tikkeltje te subtiel voor.

En dus staan de hallen vol met displays, in alle soorten en maten, om het werk nog enigszins in bescherming te nemen tegen het teveel aan postindustriële couleur locale. Direct in het oog springt de letterlijk veelzijdige Bühne van Folkert de Jong en 75B, die er een overvol programma presenteren gezien het aangehechte affiche. Alleen net niet als ik er ben. Als ik Folkert even spreek blijkt de langzaam aftellende klok een nieuwe gouden berg (nummer zoveel), want er wordt niet afgeteld naar een optreden, maar naar niets. Als een omineuze spanningswekker. 'Maar het werkt wel', zegt De Jong er lachend bij. En hij heeft gelijk. Even verderop pakt 1646 uit met een uitstalling van het neo-Cobra werk van Helgi Thorsson. Opvallend is ook de camera obscura van Maurice Bogaert, die te zien is op uitnodiging van Trendbeheer. Het is een gekke installatie met een omgekeerde plant, vol in de spotlight, die pas binnenin laat zien waar het om gaat.

Intersections telt dit jaar een paar hallen, waar Suzanne Wallinga als curator enige orde in heeft gebracht. Kunsthuis Syb, MoMart, Vleeshal Middelburg en P/////AKT verzorgen de meer fijnzinnige afdeling. De kunst van gebaren, die Vincent van Velsen voor Kunsthuis Syb bijeen zocht, bieden een opvallende thematische verwantschap - ik wist niet dat het zo'n issue was: de wereld van het handgebaar. Hier ter plekke representeren ze de verandering van de beurs, van plaats van handel naar plaats van ontmoeting. Waarvan Intersections als het ware het product is. Zien en gezien worden, daar draait het hier om. U weet nu wat u te doen staat: handen schudden.

1.

De dingen in huis

Maaïke Knibbe en Rachel Sellem

13 februari t/m 20 maart 2016

eindpresentatie: 19 maart 2016

aantal bezoekers: 40

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3789

begeleidend lid programmeringscommissie: Tom Kok

schrijver recensentenprogramma: Julia Steenhuisen

financiële ondersteuning:

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds

vervolg van dit project:

Publicatie *De Dingen in Huis* in samenwerking met grafisch ontwerper Michel Keppel

2.

De dingen in huis

Op dagelijkse basis raken we objecten aan, kopjes, bestek, borden, een muis om onze computer mee te besturen, flessen shampoo en zeep, gereedschappen, stoelen, banken, tafels. We raken deze voorwerpen aan omdat hun functie ons vraagt dat te doen. We drinken elke dag koffie uit dezelfde kopjes, zitten aan dezelfde tafel en doen elke dag dezelfde gordijnen open en dicht. We gebruiken onze sleutels, geven de planten water en trekken onze schoenen aan. Al deze handelingen zorgen ervoor dat we een fysieke relatie met de dingen in ons huis hebben. Ze maken dat we ons weten te verhouden tot die dingen en dat onze rol in ons huis duidelijk is. Het zijn de dingen die bepalen dat dit de plek is waar we ons thuis voelen.

Maar wat gebeurt er als die meubels en die dingen een voor een verdwijnen om vervolgens terug te keren in een vorm die is gestript van iedere verwijzing naar hun oorspronkelijke functie in een compositie die niet langer wordt bepaald door je dagelijkse ritme? Wat gebeurt er als alles om je heen langzaam verandert in een constellatie van abstracte vormen, kleuren en texturen die slechts in essentie verwijzen naar de ooit zo vertrouwde dingen om je heen? Hoe beweeg je in zo'n interieur? Hoe verhoud je je tot de dingen? Raak je vervreemd en wordt het je unheimisch of is deze nieuwe installatie juist je ultieme thuis?

Rachel Sellem en Maaïke Knibbe gaan bij wijze van experiment Kunsthuis SYB langzaam, beetje voor beetje, leeghalen om de meubels en voorwerpen te vervangen door objecten die nog slechts in hun wezen herinneren aan gebruiksvoorwerpen. Gedurende hun residency ontstaan er geleidelijk nieuwe relaties tussen de objecten onderling, tussen de objecten en de ruimte en tussen de bezoekers van het kunsthuis en de omgeving waarin ze zich bewegen. Zelfs de inhoud van de koelkast ontsnapt niet aan dit rigoureuze experiment, want bezoekers kunnen elk weekend (op inschrijving) deelnemen aan een maaltijd waarin zelfs het voedsel wordt aangeboden in een geabstraheerde vorm.

Toen Rachel Sellem (NL 1987) en Maaïke Knibbe (NL 1988) elkaar een jaar geleden ontmoetten, ontstond er vrijwel meteen een verstandhouding tussen de twee jonge kunstenaars. Beide werken met driedimensionale objecten, met installaties en ordeningen waarin kleurgebruik, materialiteit en de fysieke relatie tussen het object en de bezoeker een belangrijke rol spelen. Maar waar Maaïke Knibbe doordacht, op grote schaal en met een precies oog voor zelfs het kleinste detail te werk gaat, werkt Rachel Sellem snel en bevlogen aan enorme reeksen van kleine

3.

objecten die hun definitieve vorm nog niet lijken te hebben gevonden. Beide kunstenaars besloten een verblijf in Kunsthuis SYB aan te grijpen om te onderzoeken wat de werkwijze van de een kan betekenen voor het werk van de ander.

Rachel Sellem studeerde in 2014 af aan de Gerrit Rietveld Academie en nam sindsdien deel aan verschillende groepsexposities o.a. in Object Rotterdam 2015 (onderdeel van Art Rotterdam) en Rosetta Stone in Paleis van Mieris, Amsterdam (2015).

Maaïke Knibbe studeerde in 2013 af aan Academie Minerva in Groningen en nam sindsdien deel aan verschillende groepsexposities o.a. in Beelden in Leiden (2015) en met project ruimte Zoete-Broodjes aan This Art Fair (2015).

HET GEBEURT GEWOON VANZELF

door Julia Steenhuisen

‘De wereld, niet meer als een alsmar opnieuw af te leggen parcours, niet als een wedren zonder eind, een almar opnieuw aan te nemen uitdaging, niet als louter voorwendsel voor een troosteloze vergaring, ook niet als illusie van een verovering, maar als het hervinden van een betekenis, het waarnemen van een aards handschrift, van een geografie die we, al weten we dat niet meer, zelf hebben geschreven.’

George Perec, *De Ruimten Randon*

De opbouw van het huis, met zijn drempels en binnenkamers, is afgestemd op de omvang van het lichaam: de grootte van de voetstap, bijvoorbeeld, een armzwaai of de ruimte boven het hoofd. Zijn functie wordt bepaald door de gemeenschappelijke, alledaagse, herhalende handelingen die er plaatsvinden. Handelingen, meer onderhoudend en verzorgend dan scheppend. Het huis is primaire leefruimte, stilstand en bescherming — als beschutting van een rumoerige buitenruimte, de vier muren van de woning daarbij dienstdoende, al is het passief, als grenslijnen tussen de publieke ruimte en het privédomein. Als huis dat de buitenruimte niet geheel afbakt, vormt Kunsthuis Syb in Beetsterzwaag hierop een uitzondering. Het biedt de verblijvende kunstenaars de zekerheid voor afzondering en reflectie, en onthaalt tegelijkertijd ook het publiek.

Binnen deze ruimtes van Kunsthuis Syb namen Maaïke Knibbe en Rachel Sellem tijdens hun residency de structuur, het interieur en het gebruik van het huis in gedachten om er zelf een, van detail tot detail, te componeren — door de vaste elementen die het huis doorgaans constitueren daarmee op een nieuwe manier in te zetten. Het nieuw gecreëerde huis moest werken als een duidelijke tegenstelling van de twee bovengelegen verdiepingen waar ze tijdens hun residency sliepen en aten: ruimtes die worden gekenmerkt door nut. “Dat is de praktische wereld,” zegt Sellem, “op de begane vloer scheppen we een alternatief voor die wereld.” Elk onderdeel werd daarvoor uitgedacht. Met maniakale energie werkten ze aan arbeidsintensieve meubels, bontgekleurd, hysterisch.

Het huis bleek bij uitstek een concept waarbij hun beider perspectieven en werkwijzen samenvallen en elkaar aanvullen. In het huis dat zij construeren, stuurt het duo aan op een bewustzijn van de kleine handelingen en de onvervangbare paraferalia, en tegelijkertijd op een besef van de architecturale ruimte die het lichaam omringt en beschermt. De twee kunstenaars leerden elkaar vorig jaar kennen tijdens Object Rotterdam waar ze beiden eigen werk toonden. Hoewel hun praktijk op veel manieren aan elkaar was tegengesteld, was er ook herkenning. Niet alleen hun gedeelde belangstelling voor materialiteit werd snel duidelijk, ook vonden ze in elkaar aanvulling van wat in hun individuele praktijk ontbrak — wat dat precies was, was nog onduidelijk. Sellem is voornamelijk op zoek naar de rol die een object speelt in een specifieke omgeving: “Ik wil weten hoe iets functioneert. Dat is iets waar we ongemerkt aan voorbij gaan — spullen gebruiken we zonder na te denken. Ik wil onderzoeken hoe iets voelt, hoe licht het is, of hoe zwaar.” En waar Sellem juist geïnteresseerd is in de verfijnde, kleine handeling zoekt Knibbe naar de werking van ruimte op het lichaam als geheel.

Tijdens hun samenwerking volgden ze niet de strikte logica van het huis en diens inrichting. “We zijn niet bezig met dingen te beredeneren. We denken bijvoorbeeld niet: er moeten gaten in het kamerscherm zodat het net niet op een kamerscherm lijkt. Uiteindelijk werken we gevoelsmatig; of iets goed voelt of niet. De principes van een woonkamer gebruiken we om telkens op terug te vallen, als houvast. Maar we laten ons er uiteindelijk niet door leiden.” Ergens hangt een tapijt dat ze maakten van vuilniszakken — een ongemakkelijk materiaal, maar op zo’n manier geweven dat het resultaat soepel en zacht oogt. Een vloerbedekking maakten ze van gegoten en beschilderde gipsbolletjes. Een ander kleed borduurden ze avond na avond, terwijl ze samen voor de televisie zaten (een activiteit waarmee zij naast het concept ‘huis’ ook de notie van ‘huiselijkheid’ onderzochten). Ronde vormen zijn een terugkerend element in hun gezamenlijke werk. Dit ‘bollenfascisme’, zoals ze het zelf noemen, wordt gebruikt om tegen de harde, rechte ruimte in te gaan. Sellem: “Het gebeurt gewoon vanzelf. Telkens ronden we alle vormen af, maar niet letterlijk. Alles blijft onaf. Dat zal ook zo blijven, dat doen we bewust. Het geeft een soort nonchalance aan het geheel. Die nonchalance valt samen met transparantie: bij ieder object is zichtbaar hoe het in elkaar zit en waar het voor dient. Niets blijft verborgen.”

De dingen in huis

De objecten duiden op een hang naar geborgenheid en comfort die alleen in een parallelle wereld kan bestaan, in een vorm die beheersbaar en tegelijkertijd open blijft voor verandering. Uitgangspunt en doel zijn het creëren van een dynamische omgeving, waarin objecten centraal staan, maar ook hun gebruik aan bod komt. Voor beiden geldt dat van het werk een tactiele kwaliteit uitgaat en het aantrekbaar is — dat objecten door die aanraking zelf vervormen, of zelfs kapotgaan is een beoogd en logisch gevolg. Tactiliteit wordt nog verder fysiek gemaakt door tijdens de opening van de tentoonstelling ook zelfbereid eten te serveren: om het gemaakte werk tot je te nemen en het vervolgens als geheel te verteren.

4.

Tentoonstelling

Outdoor struggling

John Kørner (zomer resident van 2015)

13 maart t/m 15 mei 2016

samenwerkingspartners: Han Steenbrugge | Museum Belvédère

aantal bezoekers: 3.000

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

schrijver recensentenprogramma: Julia Steenhuisen

1.

Outdoor struggling

Tot en met 15 maart 2016 toont Museum Belvédère een selectie van de schilderijen die de toonaangevende Deense kunstenaar John Kørner maakte tijdens zijn zomer residency in Kunsthuis SYB in 2015. Kørner (1967) woont en werkt te Kopenhagen en exposeert internationaal.

Op uitnodiging van Kunsthuis SYB werkte Kørner in de periode september-oktober 2015 aan een reeks schilderijen, waarin hij zich inspireren door zijn tijdelijke Friese omgeving. Dat resulteerde in een reeks schilderijen waarin hij de lichtheid en openheid van het Noord-Nederlandse landschap verbond met imaginaire landschappen, gelardeerd met motieven die verwijzen naar zijn Scandinavische herkomst, (voet)reizen en de actualiteit.

Uit de reeks in Kunsthuis SYB geschilderde werken koos het museum voor die schilderijen, waarin Kørner zonder verder commentaar refereert aan de huidige vluchtelingenproblematiek. De gestalten van mensen – motieven die hij ontleende aan beelden uit de media – figureren in zijn schilderijen, zonder dat ze werkelijk zijn opgenomen in de landschappelijke setting. Als elementen die een andere realiteit vertegenwoordigen zweven ze boven de horizon tegen het ijzige wit van de ondergrond. En als zodanig hebben ze binnen het schilderij eenzelfde vervreemdende werking

als de amorfe, uiteen vloeiende verfvlekken, met als beslissend onderscheid de inhoudelijke impact die de weergave heeft van mensen die anderen dragen en van doden die met dekens zijn toegedekt.

Kørner schildert bij voorkeur met verdunde acrylverf, kiest voor een schetsmatige (tekenachtige) uitwerking, combineert abstracte en figuratieve motieven en geeft veel ruimte aan het wit van de ondergrond. Zijn werk draagt daarvoor het karakter van de vluchtige verschijning – opgeroepen door de bestendigheid van de natuur en het menselijk bestaan in het hier en nu.

De presentatie van Kørner is tot stand gekomen door samenwerking tussen Kunsthuis SYB en Museum Belvédère.

IN DEN VREEMDE

Recensie door Julia Steenhuisen

John Kørner en ik kijken naar één van zijn schilderijen. Zwevend boven een uitgestrekte horizon zien we een man lopen, over zijn schouder draagt hij een in een laken gewikkeld lichaam. Vervolgens kijken we naar een zeegezicht met een uitvergroete sneaker die op het water dobbert. Het zijn twijfelachtige verwijzingen naar de vluchtelingenproblematiek. Op het volgende doek zien we een berglandschap met een gemetselde muur, en op een ander panorama met uitvergroete witte plastic stoel. De wereld die Kørner neerzet geeft hij vorm door verfstreken, spatten en kleur. Dat hij gebruikmaakt van herkenbare hedendaagse elementen maakt de werken vervreemdend — maar geeft ze tegelijkertijd ook gewicht en betekenis, aldus hemzelf.

Ik denk aan Camus' roman *De Vreemdeling* als ik Kørners werken bekijk — een ogenschijnlijk eenvoudig relaas van een mens die rondwaart in een wereld zonder zin en betekenis. Wanneer de onverschillige hoofdpersoon Meursault op een zondag op het strand in een gewelddadige situatie verzeild raakt, komt hij ertoe om zonder duidelijk motief een man te doden. 'Het was de zon', zo verklaart hij voor de rechtbank, zich verzettende tegen een verdere noodzaak om zijn daad te verdedigen. Uiteindelijk wordt hij tot het schavot veroordeeld. *De Vreemdeling* is een lofzang op het aardse leven boven het metafysische bestaan. Een wereld zonder autoriteit om op terug te vallen, of een hiernamaals om de ellendige vergankelijkheid te verzachten. Het absurdeitsbesef van Meursault komt niet voort uit emotionele ongevoeligheid, maar uit onverschilligheid. Een leegte ten aanzien van de wereld, een vervreemding van het leven.

Het is eenzelfde vervreemding die ik zie als Kørner mij laat zien wat hij in Kunsthuis SYB gemaakt heeft. De werken die hij vervaardigde zijn alle horizontaal georiënteerd, wijds, groen en met grijze luchten. Hiermee verwijst hij naar de Hollandse landschappen en de vele bekende schilderijen die dit afbeelden — en daarmee doelbewust ook de vooroordelen over de omgeving bevestigend. Maar was het inderdaad dit landschap dat ik zag toen ik met de bus hierheen kwam? Het was maandag toen ik de reis van Amsterdam naar Beetsterzwaag aflegde. Met de trein naar Heerenveen, met de bus vanaf Heerenveen tot aan halte Hoofdstraat in Beetsterzwaag. De bus! Geïntrigeerd door het landschap staaarde ik naar buiten, naar de industrie die het gebied in bezit genomen heeft. Ontheemd van wat mij als stadsmens bekend is betrapte ik mezelf op exotisme betreffende het platteland. Toen ik eenmaal Kunsthuis SYB bereikte vertelde Kørner me over zijn eigen observaties van het dorp. Zijn verwonderingen over de omgeving bleken gelijkaardig aan die van mij. Kørner vindt de mensen vreemd, en de mensen vinden hem vreemd. Hij vertelt verder over hoe een wandeling in het bos hem de omgeving deed leren kennen, maar ook hoe hij de wandelaars leek af te schrikken.

Als de avond valt besluiten Kørner en ik te gaan eten in de Hoofdstraat. De maandagavond brengt ons bij het enige geopende etablissement van de straat: snackbar De Jong. De tafels zijn bedekt met kleedjes, de vrouw achter de toonbank helpt ons charmant, in aarzelend Engels. Kørner vertelt me verder over zijn familie die oorspronkelijk uit Deens Friesland komt en dat hij op die manier verbonden is met de omgeving. Toch vertelt hij hoe hij ook in zijn voorbereiding op zijn residency enkel vanuit de verbeelding te werk ging. In Friesland ziet hij potentieel voor een nieuwe vorm van agricultuur, maar naar dit thema deed hij geen specifiek onderzoek met behulp van bronnen of archiefmateriaal, maar uitsluitend op denkkraft. Er niet te nauw bij betrokken zijn lijkt voor Kørner de manier te zijn om de wereld op afstand te houden. En ook de residency als geheel is voor Kørner een poging tot ontheemding. Maar het is wel hierdoor dat hij een wereld kan neerzetten zonder logische samenhang; een irrationele wereld.

Hoe verleidelijk het is om onwaarschijnlijke, droomachtige voorstellingen te duiden als verwijzing naar het onderbewuste. Hoe eenvoudig het is daarbij een explosieve manier van schilderen te begrijpen als mystiek, als glimp van een metafysische werkelijkheid. De vloeiende, waterige verf waarmee Kørner zijn landschappen heeft neergezet maakt ze inderdaad ongrijpbaar, grillig in hun zijn. Waarschijnlijkheden en onwaarschijnlijkheden lopen in elkaar over. Maar een verwijzing naar een andere werkelijkheid is het allerm minst. Het lijkt een verbeelding van het leven van de moderne mens die zich net zoals Meursault zappend en blindelings door het leven voortbeweegt, in ongebonden relativiteit.

2.

International village shop beetsterzwaag – de beestachtige schat

Wapke Feenstra

28 maart t/m 30 april 2016

in samenwerking met:

-Gemeente Opsterland

-Inwoners van Opsterland: Betty van der Kamp, Douwe van der Velde (Goudsmidse Van der Velde), Durk Schroor, Eline Nijboer, Geertjan Plooijer, Gjalt Tjeerdsma, Koen Blank, Lutzen Schroor, Murk-Jaep van der Schaaf, Rinske Sieswerda en Wietske Lycklama à Nijeholt.

-Maritt Kuipers (artistiek leider Kunsthuis SYB)

feestelijke presentatie: 1 t/m 3 juli 2016, tijdens het Kunstweekend van Beetsterzwaag

aantal bezoekers: 800 tijdens het Kunstweekend in Beetsterzwaag

2000 tijdens de tentoonstelling in GfzK, Leipzig

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3789

begeleiding: Maritt Kuipers

schrijver recensentenprogramma: Agnes Winter

financiële ondersteuning Bank Giro Loterijfonds, VSB Fonds, Erasmus plus, Pauwhof Fonds, Van Teyensfundatie, Gemeente Opsterland, Mondriaan Fonds

vervolg van dit project

Exposities:

-2 t/m 23 december 2016 DE BEESTACHTIGE SCHAT in de International Village Show in GfZK, het museum voor hedendaagse kunst in Leipzig (Duitsland).

Op 2 december werd de Beestachtige Schat gepresenteerd tijdens de International Village Show – The Final Episode in het GfZK, het museum voor hedendaagse kunst in Leipzig (Duitsland). Een aantal van de Opsterlanders die de schat hebben helpen ontwikkelen waren daarbij aanwezig om hun product te presenteren en vragen van het publiek te beantwoorden. Ook draaide in Leipzig de film over het productieproces, gemaakt door Murk-Jaep van der Schaaf en Myvillages.

-1 juni t/m 31 augustus, International Village Show in Times Museum Guangzhou, China

Publicatie:

Het boek The International Village Show is geproduceerd door het collectief Myvillages in samenwerking met de GfZK en uitgegeven door JOVIS Verlag. Het is een overzicht van het werk van Myvillages gedurende de afgelopen drie jaar en geeft een inzicht in de werk- en denkwijze van het collectief. Het boek staat bomvol prachtige kleurenfoto's van alle streken en projecten en ook Beetsterzwaag staat erin. Het boek is voor 35 euro te koop en voorbeeldpagina's zijn te zien op de website van JOVIS Verlag.

www.jovis.de

Schrijversprogramma SYB: de tekst van Agnes Winter wordt opgenomen in een Engelse publicatie voor de Economadic School.

Wat zou jij graag mee willen nemen uit Friesland als je op bezoek gaat bij een boerengezin in, laten we zeggen: Vladivostok? Fryske Dúmkjes! Ja die zijn bijzonder, maar die verpakking is zo oubollig? Is er niet iets hippers? Misschien iets Fries dat beter bij wodka past? Hoe zou dat eruitzien? Klinkt "streekproduct" een beetje muffig? Denk dan nog eens! Wat vind jij dat past bij jouw streek en waarom zouden mensen dat willen hebben?

The International Village Shop draait op mensen en groepen in de regio die hun krachten, kwaliteiten en middelen hebben weten te bundelen in een proces dat je, zonder pretentie, culturele productie kunt noemen. Want de manier waarop je een lokaal product ontwikkelt en presenteert maakt abstracte begrippen als 'identiteit', 'waarde' en 'eerlijkheid' ineens heel concreet. Laat een groep mensen vanuit het niets een streekproduct ontwikkelen en er ontstaat als vanzelf een gesprek over wat hen bindt, wat hun streek zo bijzonder maakt; over het landschap, het dorp, de geschiedenis, maar ook over individuele waarden, over lifestyle, branding, marktwerving en de verdeling van middelen. Dit is precies wat Wapke Feenstra beoogt met haar project Beetsterzwaag in de International Village Shop in Kunsthuis SYB.

Van april tot in juli strijkt de International Village Shop neer

in Beetsterzwaag en zal Wapke Feenstra met een – nog samen te stellen – groep dorpsbewoners en boeren, een nieuw, lokaal product bedenken, ontwikkelen, produceren en eventueel verkopen. Dit gebeurt in brainstormsessies en ontwerpworkshops geleid door kunstenaars en experts op het gebied van productontwikkeling. De deelnemers presenteren hun prototype tijdens het Kunstweekend van Beetsterzwaag op 1,2 en 3 juli 2016. Daarnaast wordt de uitkomst van het project in september 2016 getoond in een presentatie van Kunsthuis SYB in museum GfZK in Leipzig (www.gfzk.de) en vanaf september op deze website: www.internationalvillageshow.myvillages.org

De International Village Shop is een project van Myvillages, een samenwerkingsverband van Kathrin Böhm, Wapke Feenstra en Antje Schiffrers, dat begon in 2006/2007 met een klein netwerk van kastjes langs de openbare weg. Deze zogenaamde "honesty boxes" waren gevuld met lokale producten en voorbijgangers konden zelf bepalen wat ze voor die producten wilden betalen. Tien jaar later is de International Village Shop een goedlopend internationaal kunstproject met tientallen tijdelijke en permanente winkeltjes in de vorm van marktkramen, verkoopvitines, keukentafels, wandmeubels en uitklapbare dozen verspreid over de hele wereld van dorps huis tot

Tate Museum in London, van gezellig met zijn allen tot competitief en gedreven. Bovendien heeft de International Village Shop inmiddels een eigen lijn: New Village Goods. Deze producten reizen mee naar nieuwe winkelprojecten en variëren van Frogbutterspoons (Franken, DE), Caravan Bloempotten (Ballykinlar, IE) tot het Ittinger Ei (Kartause Ittingen, CH) of Ohner Linnen (Ohne, DE).

Wapke Feenstra woont en werkt in Rotterdam (NL) maar groeide op op een melkveebedrijf in Friesland (Wjelsryp, Hennaarderaardeel). Het platteland is altijd een constante factor geweest in haar werk, waarbij de focus ligt op het landschap als een constant fluctuerend genre in de beeldende kunst. Wapke Feenstra's werk is ruimtelijk en kan iedere vorm aannemen. Het duikt bijvoorbeeld op als een reisboek (De Beste Plek 2007), een digitale bomencollectie (Webxylotheek), een prentenserie in een museumcollectie (SPOT 2001-2002, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam (NL) of als documentaire voor Omrop Fryslân (Farmers & Ranchers, 2015).

Myvillages is in 2003 opgericht door Wapke Feenstra (Rotterdam), Antje Schiffrers (Berlijn) en Kathrin Böhm (Londen) met als doel ruimte te scheppen voor beeldvorming van het platteland in de hedendaagse kunst. Onder de vlag van Myvillages, co-initieerde Feenstra

verschillende samenwerkingsprojecten zoals Vorratskammer (Berlijn, 2010-2012) waarin een jaar lang voedsel werd verzameld in een grote pantry in het Haus der Kulturen der Welt. In vijf dagen konden de 8000 gasten zich laven aan een keur aan spijzen en dranken uit Berlijn en de directe omgeving. In 2012 startte Wapke Feenstra het Russische project Made in Zvizzchi, een veelzijdig portret van het plattelandsdorpje Zvizzchi (RU). Wapke Feenstra documenteerde de productie van het dorp in foto's, ansichtkaarten, boeken en andere producten en tekende een geologische animatie over het ontstaan van de 600.000.000 jaar oude dorpsbodem. Made in Zvizzchi werd getoond in PAV (Turijn 2015), de 6th Moscow Biennale (2015) en het Archstoyanie Festival. In voorjaar 2016 is Made in Zvizzchi te zien in GfZK Leipzig.

De Beestachtige Schat – International Village Shop in Beetsterzwaag is een kunstproject van de Friese kunstenaar Wapke Feenstra, dat bestaande kwaliteiten in het dorp Beetsterzwaag en omgeving in beeld heeft gebracht en vertaalt in regionale cultureel-economische activiteiten.

Tijdens het Kunstweekend van Beetsterzwaag van 1-3 juli 2016 presenteerde SYB voor het eerst de Beestachtige Schat; een bijzonder zilveren doosje in de vorm van een Fries woudboontje dat is verpakt in

een fluweelzacht buideltje uit echt mollenbont. Het object is het resultaat van een uniek productieproces: tien mensen met een heel verschillende achtergrond, maar allen met stevige wortels in de Friese grond, lieten zich inspireren door hun omgeving; door het ruisen van het riet, door verhalen over de jacht en het steken van turf. De Beestachtige Schat werd geproduceerd als onderdeel van The International Village Shop, een project van Myvillages, een samenwerkingsverband tussen kunstenaars Kathrin Böhm (Londen), Wapke Feenstra (Rotterdam) en Antje Schiffers (Berlijn). Het product was zo'n groot succes dat de eerste oplage al bij de presentatie in Beetsterzwaag was uitverkocht en er inmiddels een wachtlijst bestaat!

Met dit kunstproject hebben we de inwoners van Opsterland centraal gesteld en hebben we hen betrokken bij een ontwikkelings- en uitvoeringstraject met als doel bij te dragen aan verbetering van de leefomgeving en tegelijkertijd het platteland als plaats van culturele productie meer zichtbaar te maken.

Verloop van het project:

Brainstorm en ontwerpfase

Er waren 5 ontwerpworkshops (in week 15-18) met bewoners en de kunstenaars om te kijken hoe er een vorm kan ontstaan. Tien mensen met heel verschillende achtergrond, maar allen met ste-

vige wortels in de Friese grond, lieten zich inspireren door hun omgeving en geschiedenis. Er werd gesproken over eenvoudige boeren en rijke landheren en hoe de verhoudingen tussen arm en rijk zijn verweven met het landschap, de gewoonten en de tradities. Na maanden denken, praten, uitproberen en verder uitwikkelen ontstond uit alle verhalen een bijzonder gastgeschenk voor de gemeente Opsterland. Vervolgens werd er een model gemaakt, en werd er een richting gekozen, op basis van wat praktisch en haalbaar is. In deze fase werd er een externe productdesigner of kenner van een specifieke productiewijze aan het team toegevoegd, voor dit project was dat zilversmid en juwelier Douwe van der Velde die met 3D printer een eerste prototype maakte. De Beestachtige Schat is een begerenswaardig hebbeding vol betekenis; een object waarin zowel het rijke als het arme leven in de gemeente Opsterland en het dorp Beetsterzwaag samenkomen in luxurius zilver en bont; een zilveren woudboon (armenvoedsel) in een diepzwart mollenvel (symbool rijkdom).

Productiefase & educatie

In week 18 -22 werden de ontwerpen digitaal en visueel in orde gemaakt, alles technisch geïmplementeerd, getest en werd de opstart- en stukprijs berekend. Daarnaast werd de vitrine voor in de winkel ontworpen en gemaakt.

Samen met de buurtbewoners en deelnemers aan de workshops werd de perscampagne opgestart, in samenwerking met grafisch ontwerper Maarten van Maanen van Kunsthuis SYB werden flyers en posters en een presentatiedoek voor in de winkel ontworpen.

Educatie

Het gehele productieproces werd gefilmd door filmmaker Murk Jaep van der Schaap, die in een educatieve workshop filmtechnieken aan de jongste deelnemers liet zien hoe je een productiefilmpje kan maken, er werd gewerkt met een storyboard, alle deelnemers kregen een rol in de film en in de Friese filmarchieven werd oud beeldmateriaal gezocht als aanvulling voor het verhaal van het nieuwe product.

vimeo.com/191626042

Op 1,2 en 3 juli was de grote openbaring van het nieuwe streekproduct Beestachtige Schat. Een object dat vanaf dan op reis gaat met de International Village Shop van Myvillages en dat meer onthult over de geschiedenis, cultuur en identiteit van Opsterland. Tijdens de presentatie van het product werd (als context en stimulans) meer van de streek getoond zoals kaas van boer Gjalt en de Woudboontjes waarop het ontwerp geïnspireerd is.

1.

DE SCHAT VAN OPSTERLAND

Interview door Agnes Winter

Op zaterdag 2 juli 2016 werd een bijzonder, nieuw streekproduct gepresenteerd bij Kunsthuis SYB: de Beestachtige Schat of Beastige Skat. Dit zilveren doosje in de vorm van een Fries woudboontje, voorzien van een inscriptie en omhuld door een zacht mollenvelletje, werd in de voorafgaande maanden onder leiding van kunstenaar Wapke Feenstra door tien lokale bewoners ontwikkeld. In april 2016 was zij resident bij Kunsthuis SYB en verdiepte zich toen samen met de groep Opsterlanders in de geschiedenis en identiteit van de streek om deze vervolgens tot uitdrukking te brengen in een nieuwe creatie. Het product maakt deel uit van de International Village Shop, een project van Myvillages, waarin speciaal ontwikkelde streekproducten van over de hele wereld worden gepresenteerd. Ik sprak met enkele deelnemers over het collectieve, creatieve proces wat aan de Beestachtige Schat voorafging; en met Wapke Feenstra over de International Village Shop en Myvillages, het kunstenaarscollectief dat zij in 2003 samen met Katrin Böhm (DE/GB) en Antje Schiffers (DE) begon.

De Beestachtige Schat

Feenstra was naar Beetsterzwaag gekomen met een duidelijk doel: het ontwikkelen van een nieuw streekproduct voor de gemeente Opsterland in het kader van de International Village Shop. Dit grootschalige kunstproject werd in 2006 door Myvillages opgezet en behelst inmiddels tientallen tijdelijke en permanente winkeltjes waarin streekgebonden producten over de verhalen en mensen van een dorp of streek spreken. Onder de noemer New Village Goods ontwikkelden Feenstra en haar collega's samen met mensen uit verschillende regio's over de wereld producten die op een bijzondere manier ingaan op de lokale cultuur en geschiedenis.

In Beetsterzwaag deed ze dit samen met een groep geïnteresseerden: van boer tot goudsmid en fotograaf tot schilder, allen met verschillende achtergronden doch overeenkomstige Friese wortels. De eerste bijeenkomsten bestonden uit brainstormsessies. De vraag was welke verhalen en zaken nou typerend voor Opsterland zijn? Er kwamen vele anekdotes voorbij en de sessies gingen vaak tot laat 's avonds door — onder het genot van een biertje en een stuk zelfgemaakte kaas. Mythes die van generatie op generatie zijn overgeleverd. Over legendarische figuren, de omliggende wilde natuur en hoe het er vroeger in Opsterland aan toe ging. Zoals die over dokter Tonckens in Beetsterzwaag. Hij zou op dubieuze wijze een kapitaal hebben geërfd van de patriciërsfamilie Van Teyens. Deze schat verstopte hij in zijn tuin of in de Beetsterzwaagse bossen, om deze vervolgens nooit meer terug te vinden. Wellicht dat deze schat ooit nog boven water komt.

Ook werd er gesproken over de omgeving van Beetsterzwaag en de wouden die het landschap bepalen. In deze bossen leven vele wilde dieren en het jagen en stropen was vooral vroeger een gebruikelijke bezigheid. Het stropen van wilde dieren als reeën, konijnen en fazanten was illustratief voor de mentaliteit van de streek: hard en eigengereid. Een ander aspect dat collectief naar voren werd gebracht was het sterke contrast tussen arm en rijk — eveneens een belangrijk kenmerk van Opsterland. Vroeger maakten de grote herenboeren en landheren hier de dienst uit. Zij verrijkten zich door land op te kopen en turf te (laten) winnen. Deze rijkdom is nu nog af te lezen aan de statige panden en aangelegde tuinen en parken van Beetsterzwaag. Tegelijkertijd bestond een groot deel van de bevolking uit arme arbeiders die voor een hongerloon op het land werkten en daar veen afgroeven.

Tijdens die eerste bijeenkomsten was het voor de deelnemers nog wat aftasten. Wat werd er van hen verwacht en waar moesten al deze losse ideeën en verhalen toe leiden? Zo vond Douwe van der Velde, de goud- en zilversmid die naast Kunsthuis SYB aan de Hoofdstraat woont, de eerste bijeenkomst wat warrig. 'Er werden zoveel ideeën heen en weer gegooid, waarvan je denkt: wat moeten we ermee? Ik dacht eerst 'dit wordt niks', maar na een aantal sessies begon het toch maar mooi te groeien.' Ook beeldend kunstenaar Wietske Lycklama à Nijeholt wist niet zo goed wat ze van de eerste ontmoetingen moest vinden, maar ziet nu in dat ze essentieel waren voor het proces. 'Alles is nodig geweest. Terwijl ik dacht dat er niks gebeurde, zijn die gesprekken zo belangrijk geweest. Alles kwam uiteindelijk terug in het product.' Juist door meerdere keren samen te komen, met een kop soep of oranjekoek, wist Feenstra een open omgeving te creëren waarin iedereen elkaar steeds beter leerde kennen, vertrouwen en daardoor creatief durfde te zijn. 'Wat ik bijzonder vond aan dit project was hoe Wapke ons wist te verbinden en daardoor zoveel uit mensen wist te krijgen', vertelt Rinske

Sieswerda, die samen met Van der Velde de naastgelegen goudsmidse runt.

Naast het vertellen van verhalen moest er ook worden nagedacht over de vorm die het product zou kunnen krijgen. Hoe kon het Opsterlandse karakter tot uitdrukking komen in iets wat mensen zouden willen hebben? Vele vormen en materialen passeerden de revue. Een daarvan was been, dat vroeger als materiaal diende voor sieraden en gebruiksvoorwerpen; en daarmee zowel door de rijke als arme bevolking werd gebruikt. Na vele sessies waarin het onthullen en bewaren van lokale verhalen centraal stond, kwam uiteindelijk het idee naar voren om een voorwerp te maken waarin iets bewaard kan worden. Een object waarmee datgene wat dierbaar is gekoesterd en beschermd kan worden. Inspiratie werd gevonden in de zilveren bewaardoosjes die Feenstra in het lokale museum vond. In deze doosjes die vaak gegraveerd waren met voorstellingen en verhalen, bewaarden de gegoede bevolking bijvoorbeeld hun exotische nootmuskat.

De vorm van dit doosje werd gevonden in een typisch lokaal product: het woudboontje of wâldbeantsje. Dit boontje groeit in de Friese wouden en diende vroeger als armeluis voedsel. Tegenwoordig vindt deze gele boon gretig aftrek bij de meest chique restaurants van de regio. Al snel was duidelijk dat het doosje de vorm moest krijgen van dit boontje, uitvergroot zodat het precies in een handpalm past. Van der Velde printte een 3D model van het boontje in zijn werkplaats, welke hij vervolgens tot een gipsen mal maakte waarin het zilveren doosje kon worden gegoten. In het doosje werd een regel gegraveerd uit de liefdesbrief die Lycklama à Nijeholt speciaal voor de nieuwe eigenaar schreef: 'Koester en omarm mij in je handen en ik zal goed voor je zijn'. Voor deze brief liet zij zich inspireren door de vele verhalen die in het proces voorbij waren gekomen. Verwijzend naar de natuur van Opsterland en de traditie van het jagen, werd dit kostbare doosje ingepakt in een mollenvelletje, die geregen met een lichtroze draadje een buideltje vormt.

Ondertussen maakte Durk van der Schroor (uit Beetsterzwaag) van een oud koffertje een vitrine met daarin door hem geteelde woudboontjes. Hierin kan het doosje worden gepresenteerd en op reis: naar volgende manifestaties van de International Village Shop. Het nieuwe product, dat de naam De Beestachtige Schat kreeg, wordt daarmee volledig in de regio geproduceerd. Met het geld dat binnenkomt als een Schat wordt verkocht kan steeds een nieuw exemplaar worden vervaardigd. Tijdens het kunstweekend in Beetsterzwaag (op 2 en 3 juli) werd het nieuwe streekproduct gepresenteerd aan het publiek.

Wat de Opsterlandse deelnemers het meest bijzondere aan het project vonden was het collectieve, creatieve proces dat eraan voorafging. Sieswerda: 'Dit project ging om zoveel meer dan het product alleen. Het ging ook om hoe we als groep dichter bij elkaar zijn gekomen en hoe Wapke ons wist te verbinden. In het begin voelde ik me er niet zo bij passen, omdat Douwe en ik meer doeners zijn. Maar we hebben ons allemaal verdiept in de gemeente en dat heeft mij verrijkt. Het heeft me erg laten nadenken over waar ik eigenlijk woon. Ik werd me bewust van mijn omgeving.' Ook Lycklama à Nijeholt vond het werken binnen een groep bijzonder: 'Toen we voor het eerst bij elkaar kwamen waren we toch wel een groep einzalgängers met ieder zijn eigen ideeën en nukken. Dan moet je je wel openstellen voor anderen, waardoor er uiteindelijk iets hechts en dierbaars ontstaat. Dat daar dan ook nog een product uit voortkomt waarin alles zo mooi samenkomt, vind ik subliem.'

International Village Shop

De Beestachtige Schat uit het Opsterland is nu één van de vele producten die is opgenomen in de International Village Shop. In het najaar van 2016 reisde het streekproduct verder naar Leipzig, waar het deel zal uitmaken van de grote overzichtstentoonstelling The International Village Show van Myvillages in de Galerie für Zeitgenössische Kunst.

De International Village Shop werd in 2006 in het leven geroepen door Myvillages, het kunstenaarscollectief dat Feenstra samen met Kathrin Böhm (DE/GB) en Antje Schiffers (DE) in 2003 oprichtte. Gezamenlijk leggen zij de focus op het platteland als een ruimte voor culturele productie. Sinds hun oprichting hebben ze vele projecten gedaan, die variëren van kleine, informele presentaties tot grote participatieve projecten, tentoonstellingen en publicaties.

Agnes Winter: Wat was voor jullie de aanleiding om Myvillages op te richten?

Wapke Feenstra: 'Ik kende Kathrin als sinds 1993. We hadden veel gepraat over het feit dat we allebei in een boerendorp zijn opgegroeid en dat er in de kunstwereld eigenlijk weinig ruimte of aandacht was voor een dergelijke achtergrond. We bedachten om zelf

een project te gaan doen in een dorp en daar een kunstinstituut aan te verbinden. Inmiddels was Antje ook in beeld. Kathrin had Antje in Mexico ontmoet, zij woonde daar toen in een dorp en kwam net als wij oorspronkelijk ook uit een kleine, rurale gemeenschap. Maar we merkten dat het project niet lukte, niemand was geïnteresseerd. Ze wilden wel met ons werken, maar niet met het onderwerp ‘dorp’ of ‘platteland’. Rond het millennium stond alles wat urban was hoog op de agenda. De jaren negentig was de tijd waarin interactieve en performatieve kunst was ontstaan, zoals relational aesthetics, waarbij vaak stedelijke groepen betrokken werden. Toen besloten we zelf de focus te bepalen en onze eigen projecten op te zetten.’

Ze begonnen vanuit zichzelf en hun eigen achtergrond. Eerst door elkaar hun eigen dorpen te laten zien. Tijdens de eerste publieke presentatie, in Antje’s geboortedorp Heiligendorf (DE) boden ze producten aan uit de streek waar ze waren opgegroeid. Zo serveerde Feenstra Friese nagelkaas en paardenmelk zoals die op haar zusters’ boerderij gemolken werd. De verslagen van het bezoek aan de drie dorpen plaatsten ze op hun website, ze richtten een vereniging op en Myvillages was een feit. Na de eerste projecten zelf opgezet te hebben, werden ze vanaf 2005 ook voor tentoonstellingen uitgenodigd. Vanaf 2007 kwam de vaart er in en inmiddels heeft Myvillages vele projecten gedaan over de hele wereld. In deze projecten betrekken de kunstenaars vaak de lokale bevolking in het creatieve proces: een zoektocht naar lokale verhalen en de specifieke resources en vaardigheden die er in een streek aanwezig zijn.

AW: Waarom kozen jullie als onderwerp voor het platteland en het dorp?

WF: ‘Als ik ergens op het platteland kom, komen er vragen in mij op die mij nieuwsgierig maken. Ik merk dat ik zoveel plattelandsgenen heb, dat ik daarin ook een gesprekspartner kan zijn, dat ik bijvoorbeeld iets kan vertellen over hoe de dingen bij ons gaan. Er zijn zoveel dingen die mij interesseren aan dat landschap en platteland. Bijvoorbeeld hoe we van goederen worden voorzien, waar wij allemaal afhankelijk van zijn. Of het nadenken over netwerken en

sociale verhoudingen. In een dorp heb je een hele duidelijke structuur waarin je bent opgegroeid, die structuren herken je ook in andere dorpen. Dat zijn toch andere manieren van communiceren dan in de stad. Ik heb hele goede vrienden, waarmee ik al 40 jaar bevriend ben, die in een stad zijn opgegroeid, maar ik merk gewoon dat de manier van omgaan in een dorp bij mij en ook bij Antje en Kathrin anders is. Je hebt geleerd dat er een bepaalde gedeelde zorg en ook verplichtingen naar elkaar zijn, het zijn ongeschreven regels die je vaak automatisch aanvoelt, ook als je in een ander dorp bent.’

AW: In 2006 begonnen jullie met de International Village Shop, waarin lokale producten werden gepresenteerd die spreken van de identiteit van een streek. Daarnaast hebben jullie op verschillende plekken in de wereld samen met de lokale bewoners nieuwe streekproducten gemaakt, die tevens te koop zijn in de International Village Shop. Hoe kwamen jullie tot de beslissing om een winkel op te richten?

WF: ‘Winkeltje spelen kent iedereen, hoe je je moet gedragen als klant of achter een toonbank, het is eigenlijk een vorm waar iedereen bekend mee is. Bovendien is verkopen ook een communicatiemiddel. Het gaat over waarde, je hebt het over iets dat gemaakt is. Het is een heel directe dialoog over het product, die voor iedereen begrijpelijk is. Als iemand de winkel binnenkomt en zegt ‘ik vind dit heel duur’ of ‘ik heb daar niks mee’, dan kun je daar op ingaan. Het zijn in die zin, naast verkoopproducten, vooral communicatie artefacten.’

AW: Werkten jullie vanaf het begin af aan met participatieprojecten?

WF: ‘Ja, participatie kun je het noemen, maar ik maak liever het onderscheid tussen exclusieve en inclusieve kunst. Ik denk dat wij altijd het bottom-up verhaal proberen te vertellen. Wat volgens mij heel belangrijk is, is dat de kunst niet steeds exclusiever wordt. De conceptuele kunst, zoals die in de jaren zestig ontstond, is nu een soort taal geworden die alleen nog om de vorm gaat. Terwijl de ideeën destijds heel erg gingen over het anders met het publiek omgaan, waarbij je niet consumeert, maar produceert met je publiek. Dus ja, als onze kunst onder participatiekunst geschaard wordt, zoals die in de jaren negentig ontstond, dan vind ik dat een beetje dun. Er zit veel meer in, ik vind het gewoon hedendaagse conceptuele kunst. Die idealen die daarin zitten, die je ook bij de Situationisten zag, over dat alledaagse in de kunst brengen, dat zijn dingen die ook nu weer vorm kunnen krijgen. En dat kan in allerlei werelden, dat kan ook in een stadswijk. Alleen heb ik persoonlijk iets met het platteland en daar heb ik ook toegang tot, omdat ik er ben opgegroeid.’

AW: Jullie hebben in dorpen over de hele wereld projecten gedaan. Merk je verschil in de manier waarop er over lokale identiteit en het dorp wordt nagedacht op deze verschillende plekken?

WF: ‘Ja, we doen onze projecten ook steeds meer buiten Europa. Daarbij moet het wat mij betreft wel blijven gaan om een uitwisseling en niet om de verwondering over het vreemde. Je leert zoveel over een land op het moment dat je naar het platteland gaat, zoals bijvoorbeeld in Engeland waar je de klassenverschillen veel beter leert begrijpen, zodra je daar ruraal werkt. Maar hoe er op verschillende plekken wordt nagedacht over lokale identiteit is steeds weer anders. Wat wel overeenkomt, is dat je overal mensen vindt die daar hele mooie verhalen over kunnen vertellen. Daarbij gaat het altijd weer terug naar de cultuurgeschiedenis en natuurlijke bronnen van een bepaalde plek, ook al komt dat misschien niet altijd expliciet naar voren in de eerste verhalen die ze op tafel leggen. Zoals de cultuurgeschiedenis die hier in Beetsterzwaag aanwezig is, met veel landheren, maar ook een sterke arbeidersbeweging, dan heb je een heel ander verhaal dan in Engeland, waar de grote landheren pachters waren en de arbeidersbewegingen geen kans hadden. Dus een identiteit is verbonden met de lokale verhalen. Het is overal anders, maar je vindt overal mensen die er helemaal induiken, die ook zelf de verhalen goed kunnen vertellen of ze zelf beleefd hebben en dat is heel interessant.’

AW: Met Myvillages hebben jullie het over het dorp en het platteland, maar jullie wonen alle drie in grote steden – namelijk Rotterdam, Londen en Berlijn. Hebben jullie projecten daardoor ook iets nostalgisch?

WF: ‘Als ik individueel een beeld van het platteland zou geven, dan zou het misschien wel nostalgisch worden. Maar ik word door alle samenwerkingen constant door de realiteit gecorrigeerd. Er zit in ons werk wel een bewustzijn van de geschiedenis, een bewustzijn van verandering. Vroeger was tachtig procent van de mensen in dorpen zelf producent: direct op de locatie. Vroeger was de kunstenaar ook een producent in zijn atelier. Dat kleinschalige, dat je heel dicht bij je eigen product zit, dat is misschien wel een beetje nostalgisch. Maar ik denk dat de kunst ook een plek is waar je dat kunt laten zien, samen met de dilemma’s die daarmee gepaard gaan. In ons werk zit ook wel iets utopisch, denk ik. Er zit een hoop in dat aangeeft dat het platteland een culturele bron is die nooit zal opdrogen. Dat zit ook in de kracht van samen iets creëren. Ik weet dat het delen in de kunst nu gelukkig veel meer gebeurt. In de tijd dat ik in opleiding was, was de tendens toch meer dat je je ideeën bij jezelf hield en niet deelde. Exclusiviteit werd erg benadrukt. Dat is niet waar ik denk dat de kracht van kunst zit. Dat zit toch in het samen creëren, samen ideeën delen en het bevragen van je identiteit en die ideeën. Wat is eigenlijk scheppen? Wat is cultuur? Constant die vragen maar weer opwerpen, bij jezelf, maar ze ook bij anderen neerleggen. Dat is wel iets waar ik in geloof. Dat klinkt voor sommige mensen misschien ouderwets, maar ik denk dat het blijft.’

AW: Je zei dat in jullie beginperiode de focus in de kunstwereld en het maatschappelijke debat erg lag op het stedelijke, maar tegenwoordig zie je steeds meer aandacht voor het lokale en het ambachtelijke. Misschien is het platteland wel weer in opkomst?

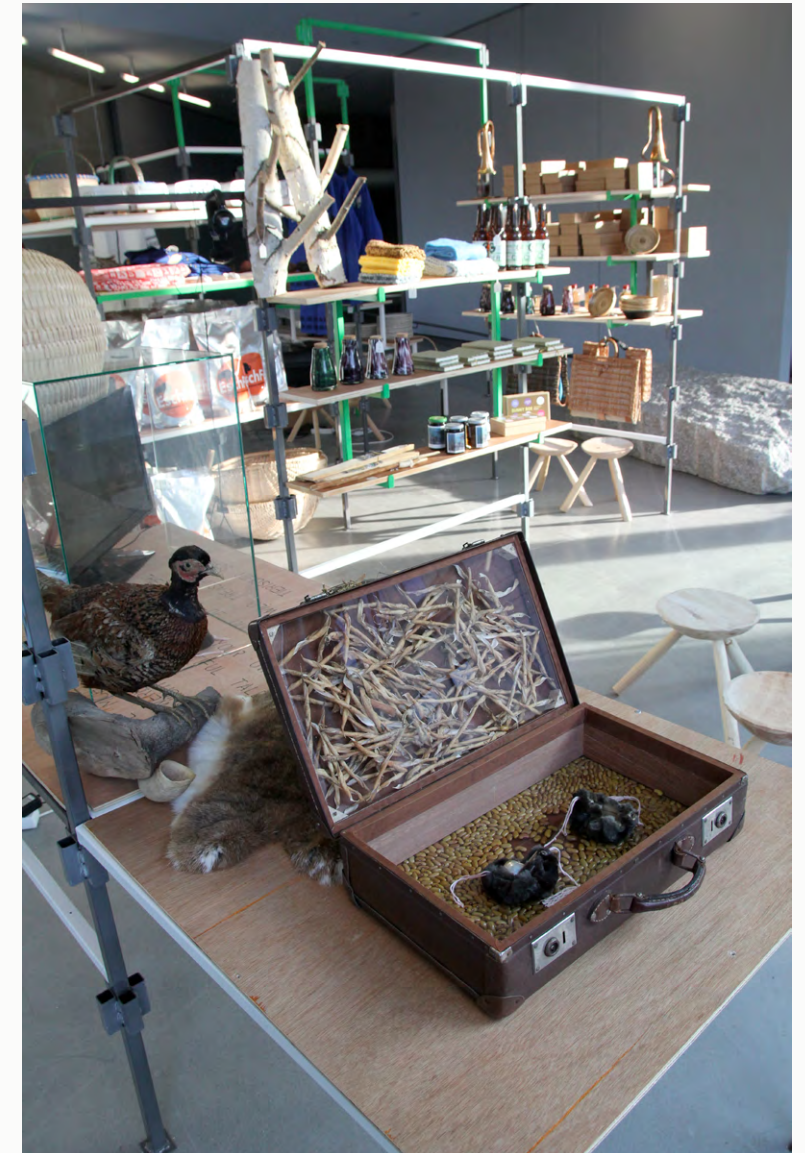
WF: 'Nou, ik weet niet of het platteland zelf in opkomst is. Het thema platteland is wel in opkomst, dat merken wij ook wel. Maar wij willen met onze projecten niet vertellen hoe het moet of een ethisch oordeel vellen. Het gaat om het zichtbaar maken, het representeren en het samen definiëren van wat er getoond moet worden. Wij werken bijvoorbeeld ook met boeren van wie we het door hun geproduceerde vlees zelf nooit zouden eten, maar we vinden wel interessant wat daar te zien is. We vinden de dilemma's van die boer net zo interessant als die van een biologische boer. Daardoor zien sommige mensen het politieke niet zo in ons werk. Terwijl het politieke volgens mij niet zit in dat ik de beste landbouwkundige ga uithangen terwijl ik dat niet ben, maar veel meer in het benadrukken van het platteland. En ook in dat wij drie vrouwen zijn, het platteland is toch heel erg geclaimd door mannen-beelden. Dat zit hem in het ruwe beeld van het plattelandleven. Het politieke aspect zit ook in het gewoon vertellen van het dagelijkse, zonder oordeel.'

AW: Als je nu terugkijkt, wat vond je dan bijzonder aan deze editie in Beetsterzwaag?

WF: 'Dat de groep er helemaal voor ging. Er werd doorgedacht over hoe alle kleine dingen bij elkaar konden komen en er werd geen genoegen genomen met minder. Zelf ben ik ook wel zo, ik ben ook van het doorgaan tot het precies goed is. Dat zat ook wel heel erg in de groep, dat vond ik wel leuk. Op een gegeven moment kwamen alle losse onderdelen en verhalen bij elkaar. En dat we bij dit project konden werken met een goudsmid, die het zilveren doosje maakte, was zeer bijzonder.'

AW: Wat mij opviel in de gesprekken met jullie, is dat het project niet alleen draaide om het streekproduct an sich, maar ook vooral om de manier waarop het tot stand is gekomen. Volgens mij ligt de kern van dit project in het gezamenlijke creatieve proces en hoe alle verschillende verhalen en inzichten uiteindelijk samen komen in de Beestachtige Schat.

WF: 'Ja, ik denk dat daar de essentie van kunst ook ligt. Hoe je kunt herdefiniëren en op dat moment ook weer creëert. Je creëert een nieuwe relatie met een ding of met je omgeving. Door consumptie is dat weggeraakt in de kunst, dan gaat het alleen nog over de markt. In dit soort processen maak je het moment van creatie weer bijzonder: daar is het genieten. Daar ligt de essentie van waarom ik dit vak interessant vind. Dus je maakt het kader waarin dat kan gebeuren en als ervaren maker stuur je dat een beetje, maar je weet nooit wanneer het kwartje valt, het belletje rinkelt of het Eureka-lichtje aangaat. Daar met z'n allen samen in staan, dat is prachtig.'

3.

The elemental that faces

Jason Hendrik Hansma

1 mei t/m 12 juni 2016

samenwerkingspartners: Dorpskerk Beetsterzwaag

feestelijke eindpresentatie: 11 juni 2016, in de Dorpskerk van Beetsterzwaag

aantal bezoekers: 15

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

begeleidend lid programmeringscommissie: Timmy van Zoelen

schrijver recensentenprogramma: Judith Spijksma

financiële ondersteuning:

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds

vervolg van dit project:

27 april – 2 juni 2017, Antumbra; solo tentoonstelling Jason Hendrik Hansma, Jan van Eyck Academie

The elemental that faces

Voor je, op de grond, ligt een ding. Voor mij, op de grond, ligt hetzelfde ding. Wij zien, voelen en denken verschillend als we naar dit ding kijken, maar we zijn het erover eens dat het daar ligt: in en voor zichzelf. In de interactie met dat ding dat voor onze voeten ligt ontdekken we iets dat terugkijkt, iets autonooms dat buiten ons bestaat. Het ding draait de rollen om en kijkt ons aan.

De Australisch Nederlandse kunstenaar Jason Hendrik Hansma is gefascineerd door de interactie tussen ons en de ons omringende dingen. In zijn werk speelt hij met de verschuivende, ongrijpbare betekenis van de wereld om ons heen. Dieren, planten, dingen; ze wenden zich af, spiegelen, verstillen, verschuilen of openbaren zich. Ze dringen door in onze oren en onze neus en mengen zich met andere dingen die we zien of bijna kunnen voelen met onze vingertoppen. De dingen lijken te spelen met onze drang telkens weer een verhaal te willen maken, een verhaal waarin wij het middelpunt zijn en al het andere van ons afhankelijk.

Tijdens zijn verblijf in Kunsthuis SYB zal Hansma werken aan een nieuwe 16 mm film waarin hij het Nederlandse idee van “natuur” bevraagt. Hansma laat zich hierbij inspireren door het werk van de filosofen, logici en overtuigd milieuactivisten Richard Sylvan

en Val Plumwood. Een filosofen echtpaar dat een radicale omslag van ons denken voorstond waarin ze de mens als middelpunt van het bestaan overboord gooide en hem terugplaatste als gelijke in een democratisch netwerk van planten, dingen en dieren, waarin ieder element evenzeer verlangt te overleven. Tegelijkertijd verkent Hansma, in samenwerking met de Dorpskerk van Beetsterzwaag, de mysterieuze relatie tussen mensen en religieuze objecten die een zekere culturele autonomie hebben verworven zoals de preekstoel, de kerkbank en het kerkraam. Vanuit beide projecten verdiept Hansma zijn onderzoek naar de Japanse notie van Mono no aware ofwel “het pathos van de dingen” of een “gevoeligheid voor het efemere”. Mono no aware is het bewustzijn van het vliedende van de dingen dat gepaard gaat met een zekere weemoedigheid, een besef dat dit vluchtige een staat van zijn is die ten grondslag ligt aan ons bestaan.

Jason Hendrik Hansma (1988) woont en werkt in Rotterdam. Hij studeerde aan de John Curtin University en het École Nationale Supérieure D’art de Dijon (BFA) in Perth (Australië) en Dijon (Frankrijk) aan het Piet Zwart Instituut in Rotterdam (MA) en was en deelnemer aan de Jan van Eyck Academie met een beurs van het Mondriaan Fonds.

1.

Interview with Jason Hendrik Hansma

Judith Spijksma

In the spring of 2016, artist Jason Hendrik Hansma (1988, Lahore, Pakistan) resided at Kunsthuis SYB in Beetsterzwaag. In his presentation in the local village church, two animals took center stage: a white peacock and a black swan. Interested in the white animal

2.

that is commonly known for its profusion of beautiful colors; and the black swan which is notorious for its rare occurrence, Hansma made a black and white 16-mm film as well as several photographs in which the animals feature. In general, the artist is fascinated by the interaction between humans and objects; including the continuously shifting, intangible meanings and perception of the world around us.

The film you made, *The Elemental that Faces*, as well as several photographs, portrays two animals that possess rare properties, being their color or the lack thereof. Where did you find these animals? What was the impulse behind bringing them together in the film and subsequently presenting this in the local church in Beetsterzwaag?

I was reading on the white peacock and got interested in the effect of the colors of a “regular” peacock; the iridescence of its feathers and the way

the hue of these colors changes when one moves around the animal due to the changing ways the feathers refract light. I discovered that there was a place near Beetsterzwaag that owns a white peacock, so I went there to film the bird on black and white film stock. The peacock is a much-used-symbol for pride — and also color. As the peacock is a symbol of pride and color, swans are known for their elegance. On the other hand, the black swan, is historically quite rare. It is native to Western Australia, where the Frisian seafarer Willem de Vlamingh, as the first European, encountered what is now called the Swan River in Perth in 1696 (actual name: Derbarl Yerrigan). Until that day — so the story goes — black swans were known in Europe as a proverbial example of something that does not exist. And then there is the black-swan theory, whose name refers to that same saying. I found the black swans that feature in the film in Dalen (Drenthe). When I look at the photographs of the black swan, they appear as both positive and negative images at the same time. Something happens in the perception of the image which is not solely the result of the production process.

The film you made is a 16-mm black and white film. A meaningful choice since the color — or non-color — of the main subjects, the animals, is the guiding principle. Can you elaborate on your ideas on materials and the practice of making?

The artwork, its material, the medium, is the language. How does, for instance, a black and white film renders a bird in a certain way and how does that change the history of how a film or image is perceived? Or how does glass drip like honey and how is that a part of the conceptual underpinning of an artwork? This kind of material thinking is not about “how does A get translated into B?” but rather concerned with how the idiosyncrasies of the material fundamentally change the conceptual premise of the work, or even the exhibition and the surrounding space. Such ideas inspired me in reading works of theoretical physicist and feminist theorist Karen Barad who states that meaning is matter and matter is meaning. In other words, meaning is made possible through specific material practices. To me, however, just as you can leave an idea, you can leave a material, I like to think of meaning and material as happenings, rather than

static. And in that way, material can be reworked in the future alongside new phenomena. So, I think it’s like being at the same time engaged with the material, and thinking about how it has its own idiosyncrasies — but also not getting obsessed with one’s definition of it: it should remain light. The different particularities of a material and how they inform the conceptual underpinning of an artwork is why I like to work with all kinds of media and materials, as material is actually thinking in itself.

In her book *Meeting the Universe Halfway* (2007) Barad tells this beautiful story about silver particles and the quest for understanding space quantization as a real phenomenon. I don’t know exactly how it works so I am gliding over all the technicalities. Some physicists were trying to make silver atoms appear on a glass plate. They were shooting these beams of silver atoms, but they wouldn’t appear, and they didn’t understand why. Then the studio assistant picked up the glass plate, and while looking at it, slowly the silver appeared on the plate. It turned out that he had a high dose of sulfur in his breath due to the cheap cigars he had been smoking. Barad states that to make these things visible there were so many aspects present in what had happened. First of all, he was a lab assistant (male, gender). He was poor, that’s why he was smoking cheap cigars with high dose sulfur (economic). Plus, the temperature, weather and locality of the laboratory all played a part in making this “immaterial” visible too. This way of thinking about making and authorship is crucial for it shows that many factors come into play and influence a particular outcome or affect. This is likewise, I believe, for an art viewership. It makes art highly volatile, but it also makes it highly inter-dependent because you never know when and how that part of gender, locality or economics plays a part in the perception of a work. So, as an artist, one might not be as important as we think we are. Just as the described physicist, one is not the sole creator of the experiment; rather one is a dependent agent. Thus, I too, do not feel the sole creator of an artwork or a show, but rather a participant in surrounding phenomena of meaning and matter.

A residency offers artists a free zone and allows them to explore and experiment without to think about results while, paradoxically, having the liability to produce and make a presentation of some kind of outcome. How do you look back in this respect on your residency in Beetsterzwaag?

During my stay in Beetsterzwaag, I developed a way of working and a rhythm, in part determined by the particularities of the daily life of the village. It enabled me to read quite a lot; I was reading for six or seven hours and then developing film in the bathroom. I wanted to make this movie, but the way of working — the time I had to do readings — made me also realize that I don’t want to work too much in a premeditated way. When I look at the work I made in SYB, the starting point of the work felt like I was finding very convenient ways of accessing or framing. For the black swans, for example, linking it to history and theory. I also realized that I don’t need to have any of this external information, but rather one can operate in a participatory way with material. It’s only when viewing the images now, do I see there is this shift occurring in perception.

It is always important to have some material structure or container such as film, text, or event so that you can engage ideas of a locality into it. However, when I was at SYB, it felt unproductive to make a container and shove things into that. And I think I realized that in general, this intentional way of working could result in the flattening of the idiosyncrasies of a landscape or people into what I had thought of it beforehand. I was at the same time reading a text by the Australian ecologist Deborah Bird Rose, and I found her ideas on slow writing and slow scholarship equally useful for my practice as an artist. She talks about how it’s necessary to split between academia and what she calls “real research,” or the split between “fast” and “slow” scholarship. Slow writing is dialogic, situated and context-specific whereas its counterpart is strategic and practiced with a distance towards its subject. There have been many other readings I did in Beetsterzwaag that I used for other shows or works afterward and are still influential. What I remember probably the most is reading on Buddhism without any clear trajectory or goal. So, I think that is also an important part of my practice. I do not perceive this period as linear in the sense that it is finished and completed with the making of the film. I don’t feel like I finished anything, as all works, ideas and materials are in constant stages of becoming and always folding in and out of different moments of perception.

GABBER NATION (Zomerresidency*)

Henrike Naumann in samenwerking met **Boris Postma, Merle Vorwald, Bastian Hagedorn, Johannes Büttner, Tea Palmelund, Ekaterina Burlyga.**

15 juni t/m 27 juli 2016

feestelijke eindpresentatie: 23-27 juli 2016

aantal bezoekers: 60

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

begeleidend lid programmeringscommissie: Agnes Winter

schrijver recensentenprogramma: Marian Cousijn

financiële ondersteuning:

de vrijwilligers van Kunsthuis SYB en de kunstenaars van GABBER NATION

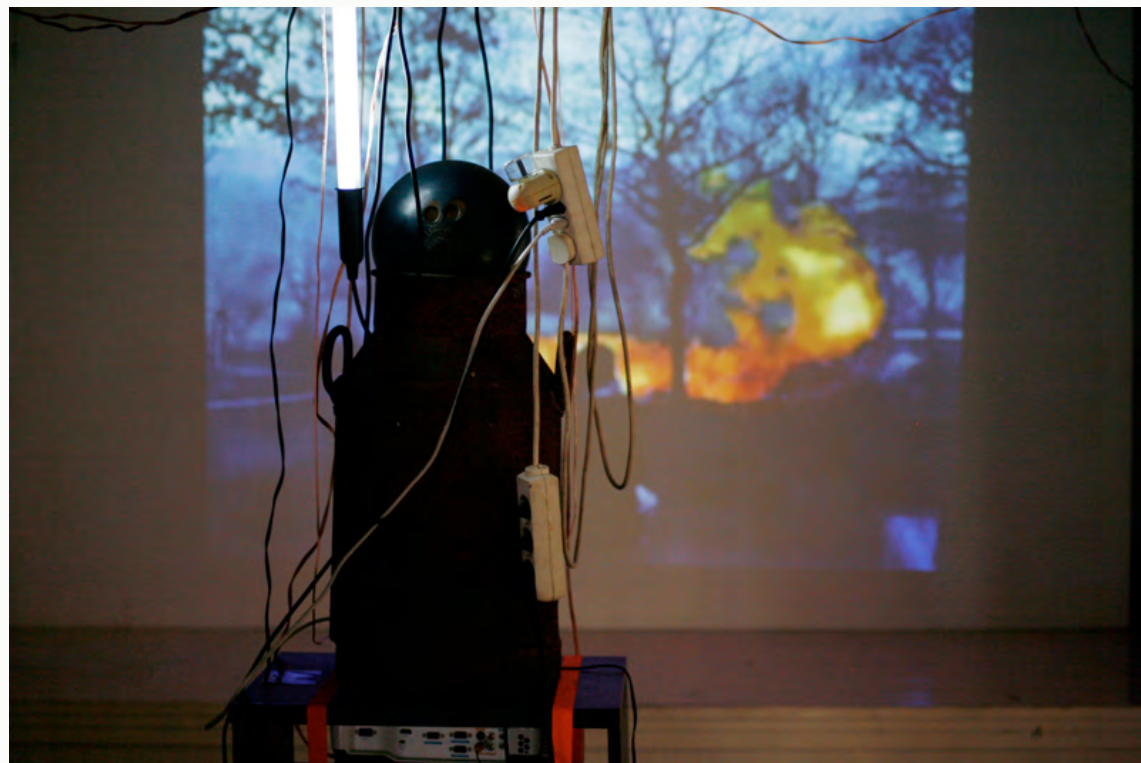
vervolg van dit project

GABBER NATION 2.0: DE ROTTERDAM EDITIE | SYB op Art Rotterdam Intersections 2017

8 t/m 12 februari 2017

Publicatie

GABBERNATION

1. GABBER NATION, detail installatie, Johannes Büttner, foto: Boris Postma

Kaalgeschoren koppen, snoei-harde muziek, een agressieve dansstijl, bomberjacks en voornamelijk blanke jongens en meiden: de esthetiek van de gabbercultuur is snel geassocieerd met extreem-rechts. Die politieke connectie is vaak aangehaald, maar nooit echt bewezen. Er waren dubieuze cels en subgroepen, maar hoe verhouden die zich tot de rest van de gabberscene? In hoeverre was en is de gabberbeweging een politieke beweging?

Deze vraag staat centraal in het onderzoeksproject GABBER NATION van Henrike Naumann. Naumann groeide op in het Duitsland van de jaren negentig, net na de val van de muur. Een periode van grote politieke onrust en extreemrechtse radicalisering én tegelijkertijd de hoogtijdagen van de gabbercultuur. In dezelfde tijd ontketende zich in Nederland de Thunderdome rage met een eerste event in Thialf (Heerenveen) in 1992 opgevolgd door een reeks notoire feesten en albums met populaire gabbermuziek. Overal ontstonden lokale gabberscenes, ieder met een eigen identiteit.

In GABBER NATION duikt Henrike Naumann samen met zes Duitse en Nederlandse kunstenaars en muzikanten in de gabbercultuur van Friesland en Duitsland. Hoe ziet die er nu uit en wat ging eraan vooraf? Ze bezoeken historische plekken, feesten en andere bijeenkomsten en leggen

ondertussen een archief aan van foto's, video's en parafernalia. Met Merle Vorwald analyseert Henrike Naumann de 'dome' van Thialf en de legendarische Thunderdome uit de film Mad Max 3. Met muzikant Bastian Hagedorn werkt Naumann aan het Bass Drumm Archive, een audioarchief waarin de baslijnen van gabbertracks worden verzameld. Met Johannes Büttler organiseert Naumann de GABBER MEETING FRIESLAND waarin de twee kunstenaars materiaal verzamelen en een serie interviews voeren over de nationale en lokale identiteit van de gabbercultuur met de nadruk op de rol die vrouwen daarin spelen. In Hard Inside neemt Naumann samen met Tea Palmelund een kijkje in de intieme leefruimte van individuele gabbers. De Nederlandse fotograaf Boris Postma haalt met Naumann herinneringen op aan zijn eigen gabberjeugd en ontleedt het woord 'gabber'. In de laatste week van de projectperiode, 23 – 27 juli, zal al het werk te zien zijn in een groepstentoonstelling in Kunsthuis SYB. Samen met kunstenaar en DJ Ekaterina Burlyga duikt Naumann tenslotte in de gabberscene van Nordrhein-Westfalen, net over de grens. Hier vormt het ontstaan van een extreemrechtse subgroep binnen de gabberscene het vertrekpunt voor een uiteenzetting met politieke projectie.

Henrike Naumann werd geboren in Zwickau (Oost-Duitsland) en woont en werkt in Berlijn. Ze stu-

deerde zowel scenografie, film en elektronisch beeld als kostuum en decorontwerp. Haar multimedia-installaties en video's waren te zien in uiteenlopende groepstentoonstellingen en op verschillende multimediafestivals over de hele wereld. Eerder dit jaar opende haar solotentoonstelling Aufbau Ost in Galerie Wedding (Berlijn) met verzameld werk uit de afgelopen vier jaar: huiselijke situaties, architecturale structuren, audio-opnames en videowerk waarin Naumann telkens opnieuw en vanuit verschillende invalshoeken de relatie belicht tussen jeugdcultuur, muziek, politiek, idealisme en geweld.

Afgelopen zomer liet Kunsthuis SYB het stille, vredige Beetsterzwaag even flink op zijn grondvesten schudden met een dreunende presentatie van het project Gabber Nation. Bijgevoerd door beeldend kunstenaar Henrike Naumann, presenteerden zeven Duitse, Deense en Nederlandse kunstenaars het resultaat van een intensief artistiek onderzoek naar de geschiedenis van de gabbercultuur in Friesland en de huidige betekenis van gabber in Beetsterzwaag en omstreken. Ze interviewden Friese gabbers van het eerste uur, maar ook de jongere generatie voor wie hardcore muziek nog steeds een belangrijke rol speelt. Het kunstenaarscollectief bezocht historische plekken, feesten en andere bijeenkomsten en legde met hulp van de lokale bevolking een

archief aan van foto's, video's en paraferalia. Het resultaat was een tentoonstelling van uiteenlopende installaties- en geluidswerken, variërend van een reconstructie van het hoofdkwartier van ID&T, het brein achter Thunderdome (The Birth of Gabber, Henrike Naumann) tot een dystopische foto-installatie (Last Breath of the Homelands, Boris Postma) en de ultieme fysieke rave-ervaring samengeperst in een ruimte van niet meer dan 2 m2 (Cloud 9, Bastian Hagedorn). De werken spelen met de kenmerkende esthetiek van de gabbercultuur – van Mad Max tot Nike Air Max – en reflecteren tegelijkertijd de politieke en sociale betekenis van de beweging voor het platteland. In dit gemoedelijke dorp ontdekten de kunstenaars een verborgen drang naar destructie met een verrassende diepgang en hartstocht. Voordat je opnieuw kunt beginnen, moet eerst alles kapot!

Uit de evaluatie van Henrike Naumann:

“Kunsthuis SYB for me is a place beyond time and geographic location. It is a place full of creative power and welcoming warmth. The moment we arrived there we immediately felt at home and were ready to start working. The ideas kept coming and had a great resonance body in the house...There were many small moments, when we were working on our project and we had collective new ideas. And when people came there to work for several days and upon leaving they all said ‘I want to stay’.

My big highlight concerning the whole project was of course the exhibition opening. It was a diverse crowd of people from different backgrounds who all saw the work with different eyes. When we did the street parade and the rave in the garden, that was very special. And when the local gabbers said that we captured what hardcore means for their life. This was very fulfilling for me.

When working in Berlin, there is always a lot happening around me. In Kunsthuis SYB I had the time and the concentration to concentrate only on the project, read all the texts, have long interviews and discussions, and work with a lot of time in the space and with the objects. This interest in digging-deep into one topic I am taking with me, eager to create this sort of tunnel-view also in my workplace in Berlin. The other important accomplishment is the collective work on a theme, with artists that share interests and lust for experimentation.

I was very pleased how well it worked out to invite all this different artist and providing them with a space to work and live and a thematic framework. For the first time I took more of a coordinating and enabling role in the artistic process and was able to give the other artists a platform for their work. They all orbited around the concept in a very productive way and brought together their thoughts to one collective idea. This way of working is something I want to continue as well as the individual collaboration.”

Thank you, SYB! It was amazing.

EEN PRIVÉRONDLEIDING DOOR GABBERNATION

Interview Henrike Naumann door Marian Cousijn

Leeft gabber hier een beetje?

‘Absoluut! Toen ik hier aankwam dacht ik even shit, waar ben ik aan begonnen. Dit dorpje is een soort Disneyland: zo vredig, perfect, zonder rauwe randjes. Maar toen kwam er een auto voorbijgereden en uit de ramen dreunde keiharde hardcore. Het schijnt de soundtrack om door dit landschap te rijden: toen ik een auto van iemand uit de buurt leende, ging zodra ik de sleutel omdraaide meteen dezelfde muziek aan.

De eerste week dat ik hier was, ben ik met de ravebus van Drachten naar Defqon in Biddinghuizen gegaan. De bus zat vol jonge kids die allemaal naar gabbermuziek luisteren. Juist in zo’n vredige, stille omgeving is er blijkbaar behoefte aan die harde, agressieve muziek.’

Hoe kwam je erbij om gabbercultuur te onderzoeken?

‘In het oosten van Duitsland, waar ik vandaan kom, was een grote gabberscene. Die werd veel geassocieerd met extreemrechts. Ik wist dat gabber oorspronkelijk helemaal niet rechts was, maar ik was benieuwd hoe bepaalde politieke bewegingen die subcultuur hebben overgenomen. Maar eenmaal hier vond ik het eigenlijk interessanter om te onderzoeken welke rol gabbercultuur op het platteland speelt.’ Lachend: ‘Ik ben helemaal geen plattelandsmens. Daarom was ik ook zo blij dat er iedere week een andere kunstenaar langskwam. Anders was ik hier echt gek geworden!’

Waarom wilde je er een gezamenlijk project van maken?

‘Het zijn allemaal mensen met wie ik al langer samen wilde werken, vrienden en kunstenaars die mijn interesses delen. Als je met meer bent, kunnen denkprocessen en ideeën zich sneller ontwikkelen. Ik vond het ook fijn om zelf wat meer op de achtergrond te blijven en de anderen hun eigen gang te laten gaan.’ We nemen plaats op de rand van een eenpersoonsbed, een onderdeel van de installatie Nexus ‘96 die Naumann samen met Boris Postma maakte. Het is een remake van een jongenskamer anno 1996, compleet met authentieke meubels en aan de muur flyers voor feesten. Tussen de cd’s en stripboeken in de kast staat een TV waarop een door trotse ouders gefilmd voorstelling op het schoolplein te zien is: de jongens van groep 7 die netjes op een rijtje staan te hakken, in opperste concentratie.

Henrike wijst naar de TV. ‘Dat is Boris zelf. Ze leenden CD’s en trainingspakken van hun oudere broers: dat is heel typisch voor subculturen, dat je het altijd doorgegeven krijgt van mensen die ouder zijn dan jij, waardoor het iets mythisch krijgt.

De flyers aan de muren mochten we lenen van mensen uit de omgeving. Zodra ze hoorden dat we een tentoonstelling over gabbercultuur maakten, stelden ze hun privéarchief ter beschikking. Ze hadden mooie verhalen over de eerste Thunderdome en hun eigen radiozender.’

Waarom hebben jullie een kamer nagemaakt?

‘Ik maak vaker interieurs na in mijn werk. Ik ben opgegroeid in het Oost-Duitsland van de jaren negentig. Wat me na de val van de muur vooral bijbleef, was de plotselinge verandering in esthetiek: er kwamen ineens allemaal spullen die er heel anders uitzagen. Dat

2.

fascineert me nog steeds, daarom vond ik het ook zo leuk om naar de tweedehandswinkel in Drachten te gaan. De spullen waarmee mensen zich omringen, zeggen heel veel.’

Naast de jongenskamer staat een monitor waarop foto’s te zien zijn. ‘Samen met Boris ging ik de straat op om sporen van subculturen te zoeken, maar dat bleek heel lastig. Alles is hier zo stil en schoon: een groter contrast lijkt bijna niet mogelijk met gabbercultuur, waarin het idee van disruptie — van de Apocalyps zelf — heel belangrijk is. Maar toen realiseerden we ons dat de foto’s die we hier op straat maakten juist iets apocalyptisch hebben, omdat het hier totaal uitgestorven lijkt.’ Ons gesprek wordt onderbroken door een keiharde klap, die in alle hoeken van het gebouw na lijkt te trillen. En dan nog een. En nog een — de knallen volgen elkaar steeds sneller op en gaan dan over in een agressieve beat.

Het akoestische geweld komt van Johannes Büttners installatie *Jophok Bom*. Henrike moet schreeuwen om zich verstaanbaar te maken: ‘We hebben veel gabbers uit de omgeving gesproken. Onze eerste vraag was: waar hangen jullie in godsnaam uit? Speciaal voor de rondhangende jeugd bleek een paviljoentje gebouwd te zijn. Maar op een dag besloten ze het op te blazen met een lawinepijl en een vat benzine: dat zie je op dit YouTube-filmpje.’

Waarom wilden ze hun eigen hangplek vernielen?

‘Omdat er verder niets te doen is hier! Als je aan gabber denkt, denk je aan Rotterdam, waar het gedreun van de heipalen de basis lijkt voor de beat. Maar hier is het zo stil, dat je je eigen explosies moet creëren.’

Büttner nam het geluid van de explosie als basis voor de basedrum. Vanuit de installatie lopen en draden door het hele pand, bevestigd aan zelfgemaakte sound devices die eruitzien als geïmproviseerde explosieven en het geluid van het filmpje versterken.

Dan komen we bij mijn favoriet: *Cloud 9* van Bastian Hagedorn, die ook de muziek bij Jophok Bom componeerde. We kruipen een piepklein keldertje in — als je je heel klein maakt, kun je er met een man of drie zitten. Henrike trekt de gordijntjes achter ons dicht en drukt op een knop. Het keldertje vult zich met rook. Dan instrueert ze ons om op de grond te stampen. Een harde bassdrumexplosie en een flits van een stroboscoop volgen. Je kunt het kleine keldertje vullen met je eigen beat. ‘Dat is uiteindelijk de essentie van een gabberfeest: de rook, de flitsen en de beat.’ Maar gabber is veel meer dan muziek alleen. Zo onderzocht Merle Vorwald in Beyond Thunderdome de beeldcultuur rondom de stroming, van Mad Max tot Aussies en Nike Air Max. Op de muur schilderde ze een behoorlijk diepe quote van een gabber uit de buurt: Vrede moet verstoord worden om weer vrede te vinden. Henrike: ‘De urge for destruction die uit die quote spreekt, is heel belangrijk voor deze tentoonstelling’

2. GABBER NATION, detail installatie, Merle Vorwald, foto: Boris Postma

Toch is het imago van gabbercultuur aangetast: veel mensen associëren het met extreemrechts geweld.

‘Er zijn wel degelijk extreemrechtse groeperingen die zich bepaalde elementen uit de gabbercultuur hebben toegeëigend. Rond 2000 was het echt problematisch, toen stonden ze fascistische flyers uit te delen op raves. Maar dat was meer een fase; op de echte diehard muzikliefhebbers had het geen invloed. Die gebruikten niet eens drugs. Daarom gaat de tentoonstelling uiteindelijk meer over de persoonlijke verhalen dan over politiek.’

Zijn de jongeren die nu naar gabber luisteren niet met politiek bezig?

‘Nee, niet echt. Maar voor mij persoonlijk is jeugdcultuur altijd politiek. In het Duitsland van de jaren negentig was nu eenmaal alles politiek. Het was een jonge, fragiele democratie. Het was voor mij interessant om te zien dat Nederlanders veel opener over politiek praten.’

Ten slotte: hoe was de opening?

Henrike glimlacht van oor tot oor. ‘Fantastisch! Er waren veel mensen uit de buurt, die hier nog nooit waren geweest. De jongens die het Jophok hadden opgeblazen waren de DJ’s. Er was een straatparade, er was een rave in de caravan in de achtertuin en we hebben tot diep in de nacht in *Cloud 9* gezeten. Alle kunstenaars hadden hun vrienden en familie uitgenodigd en iedereen bleef logeren.’

Voor één avond was er dan dus toch wat te doen, in het stille Beetsterzwaag.

Voor de installatie *The Birth of Gabber* maakte Henrike het kantoortje na waar de jongens van ID&T in 1992 de allereerste Thunderdome organiseerden, die even verderop in de Thialf-arena in Heerenveen plaatsvond.

Wat heb je ontdekt over de relatie tussen gabbercultuur en extreemrechts?

‘Die is er niet echt. Ik sprak iemand die naar 174 gabberfeesten was geweest en nooit een gevecht heeft meegemaakt.’

Burn scape

Helen Dowling

1 augustus t/m 25 september 2016

feestelijke eindpresentatie: 24 september 2016 in samenwerking met THE ONE MINUTES

aantal bezoekers: 25

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

begeleidend lid programmeringscommissie: Timmy van Zoelen

schrijver recensentenprogramma: Docus van der Made

financiële ondersteuning:

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds

vervolg van dit project:

Solotentoonstelling Helen Dowling – DARK PALMS, 24 november t/m 8 december 2016–

Studio Amaro Napels. Studio Amaro is een non-profit projectruimte en art bookstore in Napels, Italië <http://www.studioamaro.org/>

Burn scape

Een school tropische vissen. Ze schieten zenuwachtig door elkaar heen begeleid door het geluid van een knapperend vuurtje. Dan drie vrolijke twintigers snorkelend in een knalroze oceaan. Tussendoor een opname van het wateroppervlak vanuit de koele diepte met daarachter de felle zon en op de soundtrack het scherpe snerpen van cicaden. Helen Dowlings *The Burning Time Slideshow* (2015) heeft een merkwaardig aange-naam effect op de kijker. De film is een prikkelende, associatieve montage van kleuren, beelden en geluiden waarin je nog net een doodgewone vakantievideo kunt herkennen. Een betoverende duik in ons collectief vakantiegeheugen.

Helen Dowling (1982, UK) werkt met video, foto en digitaal beeld. Ze is geïnteresseerd in het generieke beeld van het landschap; een landschap dat een gevoel van herkenning oproept zonder dat het verwijst naar een bepaalde plaats. De komende weken zal ze vanuit Kunsthuis SYB de Waddeneilanden en de Friese kustlijn verkennen op zoek naar beeld- en geluidsmateriaal waarin de specifieke kwaliteit van dit landschap doorklinkt. In de montagekamer versnijdt ze materiaal dat ze heeft opgenomen met stockbeelden en andere gevonden beeld- en geluidsfragmenten van over de hele wereld, speurend naar een gemeenschappelijke grond waarop kunstenaar en kijker elkaar ontmoeten in een

gedeelde emotionele en zintuiglijke sensitiviteit.

Iedere zaterdag gedurende haar verblijf in SYB toont Helen Dowling een stadium van haar werk in wording, zodat regelmatige bezoekers van SYB haar intuïtief en grillig creatief proces kunnen volgen. Op 24 september is de definitieve montage te zien in Kunsthuis SYB.

Helen Dowling (UK, 1982) studeerde aan Goldsmiths College en de Slade School of Fine Art in Londen en verbleef in 2010/2011 aan de Rijksakademie in Amsterdam. Haar werk was dit jaar onder andere te zien in *Close-Up, A New Generation of Film and Video Artists in the Netherlands* in het EYE Filmmuseum in Amsterdam.

THE ONE MINUTES IN KUNSTHUIS SYB

On Saturday 24 September at 17:00h, as an extension of Helen Dowling's final presentation of her residential period at Kunsthuis SYB there will be a screening of three curated The One Minutes Series:

- We do the voodoo, initiated by Helen Dowling
- Communication with the non-human, curated by Melanie Bonajo
- Making Hybrids, curated by Janis Rafa

The One Minutes is a global network devoted to moving image. Since 1998, The One Minutes has produced and distributed more than 10,000 video works by artists from more than 120 countries.

Every month, The One Minutes Foundation puts out a new series of 60-second films that investigate how we perceive and engage with moving image. Museums and cultural organisations around the world subscribe to the series.

we do the voodoo – play on continuity and rhythm from one artist to another.

Initiated by Helen Dowling

2016, HD video, 10 min.

Taking the title *we do the voodoo* from the idea of possession and rhythmic entrainment Helen Dowling has initiated a video program that relied upon each artist responding to the previous artist's one-minute video and nominating the next artist to do the same. Modelled roughly on the *Exquisite Corpse* drawing game invented by the Surrealists, this is an experiment with the rhythm and contingency between artists and the structure of The One Minutes organisation.

Participating artists: Louis Henderson, Filipa Cesar, Barbara Marcel, Antonia Cattani, Valentina Jager, Marco Montiel-Soto, Cristóbal León and Joaquín Cocña, Ding Ren, Narpati Awangga, Basma Alsharif.

Communication with the non-human

Curated by Melanie Bonajo
2016

HD video, 20 min

What does a plant know? What goes on inside the mind of funny bot? Do PMS dolphins turn into cranky bitches? All around us, complex systems of giving and receiving are performed by rather ancient and marginalized machines like corals, grass, seahorses and even rather primitive creatures, such as dogs and families. Through practical observation, the multifarious communication between humans and non-humans can be viewed as responsive behavior, defined by one designating the future behavior of all. Let's think over this arrangement for a while. Otherwise we might, in the near future, end up belonging to that misunderstood class, at odds with its environment.

Participating artists: Melanie Bonajo, Maia Lyon Daw, Kat Hunt, Ariel Future, Jessica Mitrani, Kalan Sherrard, Maxime Favre, Emma van den Berg, Dylan Spencer Davidson, Gerco de Ruijter, Müge Y?lmaz, Remi Voche, Ananda Serne, Alonso Vazquez and Toby Paul, Arta Balina, Francesca Lai, Pantelis Makkas, Bunny Michael, Jonatah Manno, Hallie Abelman, Misha de Ridder, Janina Frye.

Making Hybrids

Curated by Janis Rafa
2016, HD video, 20 min.

Thinking of the finitude that we share with animals, Janis Rafa invited artists and filmmakers to create their visual interpretation of a man-animal combined into a single body.

Participating artists: Jean Hubert, Janis Rafa, Hans van der Pas, Dindi van der Hoek, Shigeo Arikawa, Guido van der Werve, Dan Walwin, David Djindikhachvili, Loes Janssen, Tassos R., Emilie Pitoiset, Dimitra Kondylatou, Marcia Gratton, Roos Cornelius, Jessica S. Rinland, Alessandro Di Pietro, Messieurs Delmotte, Apostolos Zerdevas, Panos Mazarakis, Olga Pi.

1.

Burn scope

Uit de evaluatie van Helen Dowling:

"Kunsthuis SYB means a working period of time, space and support. It means an opportunity to operate in a different environment, to negotiate what that means to you as the artist. It also means being part of a lineage of artists who I respect. And it means a step of de-centralisation of 'art as practice' from the major cities of Amsterdam, Rotterdam and Den Haag.

I find it hard to split my experience into positive and negative as some of the experiences that were difficult to deal with resulted in good outcomes. The main one being that I found it an isolating place to live and work, but as a result the interactions I did have became very valuable to me. For example, I met a local farming family who allowed me to film on their land, this generosity was given without prejudice and was extremely welcoming and useful

I think it produced an environment in which I had to confront and assess my usually working method. After the residency I decided to make some changes how I work, and that continues now. I don't think that those changes would have happened if the relative isolation of the residency hadn't created an intense and often introspective working period.

Research that I started there is continuing past the residency into my current work.

I produced a final presentation that deviated from the initial plan. My initial plan was to film and edit responding to the Friesland landscape. This did happen but being in Beetsterzwaag and experiencing the specifics of the residency it took on a natural direction that I did not foresee. The residency house is very close to the local tropical garden. I visited it many times and filmed there, becoming interested in the historical documentation of the site as well. After learning that many of the plants were physically brought to live in the greenhouse in Beetsterzwaag from countries like Africa I was curious to draw parallels between the greenhouse and the residency. I imagined the artist in SYB also adapting, attempting to grow in a place that is not their normal environment. It is also a protected but potentially isolated existence.

This brought up questions of the role of an artist in society, should there be a role? What are the socio-economic circumstances and demands of such an existence? And what immersion can truly be gained and what are the benefits of such an immersion?

This resulted in a consideration of different perceptions of time with in moving image. I experimented with using GIFs embedded into video, a technique I am continuing to experiment with in current work. I also engaged someone who was capable in 3D computer

modelling and worked with them to model several of the plants from Beetsterzwaags tropical garden. These models were then placed in the same scene and animated to move gently as if in the wind to a repeating fragment of sound. The plants were in essence 're-animated' back into a tropical environment, albeit an imagined and idealised one.

The work I did at the residency made me realise that I am focusing on the sites, motifs and landscape that defy categorisation or placement, that instead hint towards the otherness, that break apart, re-enforce and restructure how we identify ourselves in relation to others and our environment."

PRAISE THE TEMPO

door Docus van de Made

Deel 1. De oase

“Het generieke beeld van het landschap; een landschap dat een gevoel van herkenning oproept zonder dat het verwijst naar een bepaalde plaats”. Hier ligt het terugkerende onderwerp in het werk van Helen Dowling (1982, UK), wiens praktijk voornamelijk uit film en video bestaat. In Beetsterzwaag had ze hiervoor het Friese landschap voor ogen als inspiratiebron. Toch koos ze uiteindelijk voor juist dat ene kleine plukje exotische flora dat zich in de omgeving liet ontdekken.

Wat afgezonderd aan de Beetsterzwaagse Hoofdstraat bevindt zich een klein historisch kassencomplex. De oudste kassen werden hier al in 1869 gebouwd; in 1930 is de oranjerie omgebouwd tot de tropische kas die er vandaag nog steeds staat. Omringd door een provincie vol uitgestrekte weilanden vond Dowling juist hier haar gecultiveerde natuur.

Als resultaat van de werkperiode ontstond een videowerk dat kort door de bocht wat wegheeft van een screensaver in tropisch thema. Door de kunstenaar zelf wordt het gezien als werk in tussenfase, dat — daadwerkelijk of in ieder geval gevoelsmatig — nog onderdeel van een (ander) werk zou kunnen worden. De doorlopende videoloop toont een schermvullend vooraanzicht dat is opgebouwd uit lagen gekleurd tropisch gebladerte, digitaal vormgegeven met de computer. Het beeld ontwikkelt zich langzaam maar aanhoudend. De bladeren, traag deinend, verlopen met de tijd van kleurovergang in kleurovergang. De kalme, voortdurende ontwikkeling dringt het idee van tijd als opeenvolging van afgebakende gebeurtenissen of sequenties naar de achtergrond. En vervangt het door een fluïde, inconcreet tijdsbesef dat weinig nog met de harde serialiteit van de klok seconden of minuten te maken heeft.

In compositie doet het denken aan de exotische schilderijen van Henri Rousseau, de horizon overwoekerd met beeldvullende begroeiing. De schaal van perspectief wordt er op armlengte gehouden. Van de Friese vergezichten over het vlakke landschap is niets meer terug te zien. Maar, zoals in de woorden van de kunstenaar: “Flatness is just a matter of turning your head down.”

Dat Dowling in Friesland alsnog bij ‘uitheemse’ natuur eindigde is niet slechts een geestig detail, maar sluit uiteindelijk ook inhoudelijk aan op de terugkerende thematische lijnen in haar eerdere video’s. Zo reisde ze voor The Burning Time Slideshow (2015) naar een eiland buiten de kust van het Afrikaanse continent, om in dit verre oord de generieke beeldervaring van het landschap te onderzoeken. Daarvoor gebruikte ze zelfgeschoten materiaal, gecombineerd met found footage afkomstig uit onder meer gevonden vakantieopnames. Dat hetzelfde karakter is terug te vinden in het materiaal gebaseerd op wat zich op steenworp afstand van SYB bevindt, zegt niet alleen iets over de herkenbare beeldtaal van de kunstenaar. Het toont ons ook hoe klein de wereld is geworden, herkenbaar gemedieerd door eerst de natuurprogramma’s op TV en later de GoPro aftermovie van de familievakantie van de overburen.

De herkenbaarheid van het generieke beeld is ook terug te vinden in de presentatievorm van de eindpresentatie bij SYB. Voor het projectiescherm ligt de vloer bezaaid met silhouetten van geabstraheerde citroenschijfjes. Gesneden uit reflecterend zilverfolie, spiegelen ze de traag evolverende kleuren van het de wandprojectie. Het ontwerp van de citroenschijfjes zal over de hele wereld herkenbaar aanvoelen, maar Dowling liep er tegenaan in Beetsterzwaag, als frisdrankreclame hangend aan de gevel van de plaatselijke snackbar.

Van oudsher werkte Dowling nog meer in fotografie, de laatste jaren is video op de voorgrond gekomen. Het resulterende werk bij SYB presenteert hierin een tussenvorm, opgebouwd uit fotografie en geanimeerd tot een tempo op de grens tussen stilstaand en bewegend beeld. Duidelijk besef van tijd vervliegt door de afwezigheid van harde edits. De soundtrack maakt het geheel af: een korte loop van zo’n 10 seconden — gehoord in een DJ set van Jamie XX en gevonden na lang aanhouden aan het adres van het radioprogramma waarin het werd uitgezonden — breidt de doorlopende visuele wisselingen tot een onophoudelijk geheel.

Burn scape

Deel 2. De storm

Push the tempo
Push the tempo
Push the tempo
Praise the tempo

— Fatboy Slim, ‘Push the Tempo’ (2000)

De eindpresentatie van Dowling’s residency viel samen met een screening van drie edities uit het One Minutes video-initiatief. Het concept is simpel: Voor One Minutes worden kunstenaars gevraagd om een video te maken binnen de praktische beperking van 60 seconden tijdsduur. De uitkomsten worden gebundeld en thematisch gecureerd door steeds weer een andere kunstenaar of curator.

De co-presentatie zal wellicht zijdelings bij het programma van de avond zijn aangesloten. Helen Dowling had net een One Minutes aflevering gecureerd, dus een combinatie-presentatie lag voor de hand. Voor de door haar gecureerde aflevering paste Dowling een voor de serie passende methode toe: ze vroeg kunstenaar op kunstenaar opeenvolgend op elkaars bijdrage te reageren, losjes geleend van het exquise corpse tekenspelletje dat de Surrealisten bedachten — misschien nog bekend uit je kindertijd: een vel papier vouw je in een paar delen, met streepjes op de vouw om de overgang aan te geven, en ieder tekent verder aan het deel van de vorige zonder te zien wat die maakte.

Het eindresultaat, getiteld We do the voodoo. A play on continuity and rhythm from one artist to another en op hoog tempo met tien aaneengeschakelde kunstenaarsbijdragen binnen tien minuten, klapt er in bij SYB. Over de werkwijze van Dowling had ik al terugkerend beschrijvingen gelezen die deze kenmerkten als een experimentele omgang met de taal van film- en video, met bijzondere interesse voor de affectieve eigenschappen van montage of edits. Maar nu ineens, van rustpunt opgeschakeld naar de eenminuut-werken die elkaar in rap tempo opvolgen, ondervinden we de invloed ervan in levende lijve. Niemand ontkomt meer aan de haast dwingende capaciteiten die deze temporele elementen kunnen bezitten, de rust heftig doorbroken op hetzelfde scherm waar tijd net nog van stroop leek en de dingen in slowmotion bestonden.

Direct na de eerste aflevering volgen er nog twee. Het is snel omschakelen, vooral voor wie de opzet van de avond nog niet volledig doorhad. Na Dowling’s bundeling volgt er een van Melanie Bonajo. Mystieke elementen mengen met alledaagse. Mensen mengen zich met planten en dieren. “Hello, I’m a potted plant, and I’m single.” Een man eet met een dier uit een voederbak, een vrouw slaapt tussen het riet. Een wazige waarzegger adviseert: “Always remember to ask for a receipt, for your tax.” “Spiritual Freedom? Visit a plant!” Ik weet mijn kijken, halverwege pas, meer en meer af te kunnen stemmen op de opzet van het format. Door het gebundelde karakter in de opzet ervan, begin je te zoeken naar criteria van de samensteller, en overeenkomsten in de bijdragen. De reeks lijkt uitgekozen op terugkerende thema’s als natuur, dieren, liefde, en de relatie van de mens daartoe, of -tussenin. Maar met elke minuut, exact, ontvouwt zich weer het volgende hoofdstuk in de alsmear complexer stapelende constellatie.

Tenslotte volgt een laatste aflevering uit de reeks. De screening duurt in totaal slechts een half uur, maar iedereen lijkt even nodig te hebben om weer te landen in Beetsterzwaag. Aan het publiek is de hoge intensiteit van de omslag merkbaar. Een bezoeker die voor het Dowling leek te zijn gekomen blies de uittocht na de eerste serie one minutes. Maar de omschakeling was ook niet niks. Ik vraag me in mezelf af of het zin heeft om One Minutes afleveringen te willen doorgronden, en of dit in een enkele viewing mogelijk is. We zetten wat beduusd het eindwerk van Dowling weer aan. Het lijkt uit een andere wereld te komen, en het duurt lang voordat we weer enigszins zijn afgestemd op de voortkabbelende, heerlijk richtingloze subtiliteit van het werk.

7^e Sybren Hellinga kunstprij

Longlist:

Maarten Bel (1987), Johanna Binder (1985), Sophia Caesar (1989), Stefan Cammeraat (1993), Femke Dekkers (1980), Halla Einarsdottir (1991), Anna Frijstein (1991), Robin Gerris (1988), Michiel Hilbrink (1979), Simone de Kinderen (1993), Anne Kolbe (1989), Ingmar König (1988), Benjamin Li (1985), Neža Agnes Momirski (1988), Milena Naef (1990), Leslie Nagel (1988), Eric Peter (1989), Anouk van Reijen (1987), Machteld Rullens (1988), Geert van der Schaaf (1989), Puck Schot (1994), Ananda Serné (1988), Marielin Simons (1991), Margré Steensma (1989), Sanne Vaassen (1991), Elejan van der Velde (1987)

genomineerde kunstenaars:

Halla Einarsdóttir (1991, IS), **Milena Naef** (1990, DE), **Eric Peter** (1989, NL),

Machteld Rullens (1988, NL) en **Sanne Vaassen** (1991, NL)

27 september t/m 30 oktober 2016

feestelijke opening en prijsuitreiking: 8 en 29 oktober 2016

Juryleden: Jaring Düst Britt, Bianca Stigter en Riet Wijnen.

aantal bezoekers: 130

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

talentontwikkeling jonge curatoren*: Youri Appelo

financiële ondersteuning

Sybren Hellinga Stichting, Stichting van Teyens Fundatie, Gemeente Opsterland, Stichting Stokroos, Stichting Woudsend en De Gijselaar Hintzenfonds.

Publicatie

Nieuwe website Sybren Hellinga Kunstprijs

3-talige publicatie met interviews Sybren Hellinga Kunstprijs

7e Sybren Hellinga kunstprij

De Sybren Hellinga Kunstprijs wordt sinds 1998 elke drie jaar uitgereikt. De prijs is bedoeld voor kunstenaars die aan het begin van hun carrière staan (dit betekent dat zij niet langer dan vijf jaar afgestudeerd mogen zijn aan een 1e fase kunstacademie of, in het geval van autodidacten, niet langer dan vijf jaar professioneel werkzaam mogen zijn). Daarnaast is het een vereiste dat zij woon- en werkzaam zijn in Nederland. Kunstenaars kunnen zich elke editie gedurende een bepaalde periode opgeven voor de prijs.

Er waren dit jaar 179 aanmeldingen. Uit alle inzendingen werd door de programmeringscommissie een longlist van 26 kunstenaars geselecteerd, waaruit de jury vervolgens vijf genomineerden koos. De zevende editie van de Sybren Hellinga Kunstprijs werd dit jaar uitgereikt aan Milena Naef.

Aan de prijsuitreiking op 29 oktober gingen maanden aan voorbereiding vooraf: vanaf 1 april tot en met 31 juli konden beginnende kunstenaars zich opgeven voor de kunstprijs, op 12 en 15 juli bogen de selectiecommissie (de programmeringscommissie van SYB) en een jury zich over de inzendingen.

Vervolgens werkten de vijf genomineerden – Halla Einarsdottir (1991, IS), Milena Naef (1990, DE), Eric Peter (1989, NL), Machteld Rullens (1988, NL) en Sanne Vaassen (1991, NL) – van eind

september tot 8 oktober onder leiding van Youri Appelo aan het opbouwen van de expositie waarmee ze zich in het laatste weekend van de genomineerden tentoonstelling presenteerden aan de jury.

Behalve het maken van de tentoonstelling en de kunstprijs, bestond het programma deze editie uit tal van andere activiteiten: zo werd er onder leiding van Youri Appelo en Erica van Loon een schrijfworkshop interviewtechnieken opgezet in het kader van de prijs voor SYB's schrijversprogramma en beginnende auteurs (gegeven door Alex de Vries), werd er een nieuwe website gebouwd en gelanceerd speciaal over de kunstprijs en werden de interviews met de jury en genomineerde kunstenaars gebundeld in een publicatie die tijdens de prijsuitreiking werd gepresenteerd.

*SYB is een plek voor praktijkervaring en een loopbaanversneller voor jonge critici, schrijvers en educatoren, die als vrijwilliger de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen binnen de organisatie. Jonge professionals leren samen te werken in een breed team en doen ervaring op in projectorganisatie, communicatie, PR en het gebruik van social media. Startende kunstcritici en schrijvers worden uitgenodigd en begeleid om teksten, gedichten, essays of interviews naar aanleiding van een project schrijven. Deze worden via onze

nieuwsbrief, social media en website verspreidt.

Voor de organisatie van de prijs werkte artistiek leider Maritt Kuipers dit jaar samen met beginnend curator Youri Appelo.

Youri Appelo (Leeuwarden, 1991) is onafhankelijk curator en kunstbemiddelaar. Hij is opgeleid als Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, en bezit een Master in Museology. Hij werkt voor verschillende organisaties, waaronder Platform BK en Kunstpodium T. Daarnaast is hij jaarcurator 2017 voor de Expoplus te Nijmegen.

Uit de evaluatie van Youri Appelo over de prijs:

“Voor mij als jonge curator was het een zeer leerzaam traject om de zevende editie van Sybren Hellinga Kunstprijs te organiseren. Naast dat SYB zich richt op kunstenaars en schrijvers was dit voor mij als curator ook een waardevol proces.”

Het juryrapport van de 7e Sybren Hellinga Kunstprijs:

“Een overeenkomst tussen de praktijken van de genomineerden is de rol van het vertellen van verhalen: lineair, gefragmenteerd, in tekst of door middel van props, objecten en videos. Materiaal speelt een belangrijke rol: het getoonde werk is vaak tactiel, het vraagt erom aangeraakt te worden. Een derde overeenkomst die ons opviel is interactiviteit: veel werk moet op een of andere manier geactiveerd worden, door de kunstenaar, door door hen uitgezochte medewerkers, of door het publiek.

Milena Naef verraste ons door marmer en huid, steen en lichaam met elkaar samen te brengen. Ze vermengt sculptuur met performance op een manier die het werk van Franz West en Oskar Schlemmer in herinnering roept.

Halla Einarsdottir geeft blijk van een waarlijk dichtertlijke gedachtenstroom, die door ongebruikelijke uitgangspunten op gang kan worden gebracht.

Eric Peter is op zoek naar nieuwe manier om met andere culturen te interacteren en daarbij op een waarlijke manier met anderen in contact te komen.

Machteld Rullens speelt met verschillende vormen van narratief, door ondermeer een paard op te voeren als verteller of als kijker en bedient zich daarbij van verschillende media.

Sanne Vaassen roept de hulp in van andere mensen bij het ontvlechten van haar vlaggen en van nog hele andere entiteiten door zelfs een rivier als een soort maker op te voeren.

De jury zou zich kunnen voorstellen dat eenieder van deze vijf genomineerden hier bij SYB een residency zouden kunnen doen. Twee mensen sprongen er voor de jury bovenuit. Dat zijn Milena Naef en Halla Einarsdottir omdat zij compacte presentaties maakten die veel lagen doen vermoeden, en complexe werelden door krachtige beelden oproepen. De winnaar is geworden een kunstenaar die nu al een eigen krachtige beeldtaal heeft ontwikkeld voor haar *Fleeting Parts*. De Sybren Hellinga Kunstprijs 2016 gaat naar Milena Naef!”

1. *Fleeting parts*, performance, Milena Naef

The inevitable others

Feiko Beckers

7 november t/m 22 december 2016

feestelijke eindpresentatie: 17 december 2016

aantal bezoekers: 50

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3789

begeleidend lid programmeringscommissie: Erica van Loon

schrijver recensentenprogramma: Menno Vuister

financiële ondersteuning:

Mondriaan Fonds

Pauwhof Fonds

vervolg van dit project

Beursschouwburg Brussel – Feiko Beckers, The Understanding of Nonsense en A

Disappointment You Can Rely On. Solo tentoonstelling, 3 februari – 1 april 2017

Kijk hier voor een interview met Feiko Beckers: www.youtube.com/watch?v=EJpGFTXhPNY

1.

1. Feiko Beckers te gast in Surinaamse talkshow

We schrijven 1838. Gustave Flaubert laat de eenvoudige kopiisten François Bouvard en Juste Pécuchet met een grote zak geld uit Parijs vertrekken. In een afgelegen dorp kopen de twee mannen een landhuis, hun base d’operation parfait! Hier kunnen de kantoorklerken in totale afzondering hun intellectuele ambities botvieren op de meest uiteenlopende wetenschappelijke en pseudowetenschappelijke theorieën op zoek naar het grote succes. Hun experimenten lopen echter uit op jammerlijke mislukkingen: hun meloenen smaken naar pompoenen, hun destillaat explodeert, hun zelfmedicatie maakt hen ziek en hun humanistische theorieën zijn bespottelijk. Maar de dingen lopen pas echt scheef wanneer de twee een boerendochter met kinkhoest op het randje van de dood brengen met hun zelfontwikkelde receptuur.

Bouvard en Pécuchet druipt van Flauberts minachting voor grootse plannen en voor wat de Duitse Kunstcriticus Jan Verwoert noemt “extreme complexiteitsreductie”, ofwel de neiging om het leven dragelijker en overzichtelijker te maken door het tot in het extreme te simplificeren. Er is echter één component dat deze grootse plannen en extreme simplificatie in de weg staat en uiteindelijk doet mislukken en dat is de ander.

De mislukkingen, het ongeluk en de gênante situaties die ontstaan in de interactie met de ander, staan centraal in het werk van Feiko Beckers. In zijn video’s en performances probeert hij grip te krijgen op situaties uit zijn eigen persoonlijke leven. Situaties waarbij vrienden of familieleden vaak een belangrijke rol spelen. Zo zoekt hij in *Slow and gradual* (2012) naar een manier om afscheid te nemen van een vriendin die voorgoed naar Taiwan verhuist, terwijl hij in de performance *No chance of success whatsoever* (2012) om probeert te gaan met de schaamte die hij voelt voor zijn vader. Deze en andere vraagstukken in het werk van Beckers bestaan in het gapende gat tussen dat wat de mens wil en dat wat de wereld hem toestaat en te bieden heeft. Zijn performances en video’s grenzen aan het absurde en flirten met de slapstick, terwijl de herkenbaarheid van de thema’s ons als toeschouwer onverbiddelijk doet denken aan de kloof tussen wens en werkelijkheid in onze eigen relaties.

In Kunsthuis SYB zal Feiko Beckers in een hedendaagse versie van Bouvard en Pécuchet het platteland van Beetsterzwaag opzoeken om er zijn tijd te wijden aan het vormen van theorieën en strategieën om met de alledaagse en minder

alledaagse beproevingen van het leven om te kunnen gaan. Maar in tegenstelling tot de sukkelaars van Flaubert stelt Beckers zijn afgelegen laboratorium juist wel open voor de ander. Beckers nodigt vrienden, familie en collega-kunstenaars uit te komen trekken aan de losse draadjes in zijn theorieën, zijn strategieën in de war te schoppen en zijn bevindingen te bevragen. Deze uiteenzetting met de ander vormt uiteindelijk de basis voor een serie korte video’s die na afloop van de werkperiode te zien zal zijn in Kunsthuis SYB.

Feiko Beckers (NL, Witmarsum, 1983) woont en werkt in Brussel. Hij studeerde aan Academie Minerva in Groningen en het Californian College of the Arts in San Francisco en verbleef twee jaar aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam (2010-2011). In 2015 was zijn werk te zien in twee solotentoonstellingen: *Where everything is safe and sound* bij Jeanine Hofland in Amsterdam en *A conversation is a risk to loose your own opinion* in Le CAP, Lyon (FR).

“Zo letterlijk volgt de praktijk het script eigenlijk nooit”

Over het werk van Feiko Beckers

Tekst: Menno Vuister

Soms bekriipt mij het gevoel dat de hedendaagse kunst de gewone mens volledig is kwijtgeraakt. Een aanzienlijk gedeelte van de hedendaagse kunst is namelijk geworden tot een wirwar van kunstenaarspraktijken die zich kenmerken door een extreme diversiteit aan objecten die zij opleveren. Daarbij bestaan deze kunstenaarspraktijken veelvuldig uit pogingen complexe maatschappelijke, politieke of wetenschappelijke onderwerpen te benaderen. De mogelijkheid om deze kunstvormen te interpreteren hangt daarom vaak af van de kennis die de beschouwer van de behandelde onderwerpen heeft. Onderwerpen die eigenlijk alleen toegankelijk zijn voor diegenen die zich daar beroepsmatig mee bezighouden. Hoewel ik geen moeite heb om te stellen dat hedendaagse kunst niet makkelijk hoeft te zijn, moet ik tussen de veelvoud van tijdelijke installaties en conceptuele projecten vaak denken: wat voor waarde heeft hedendaagse kunst in het dagelijks leven?

De praktijk van Feiko Beckers (1983) lijkt op het eerste gezicht een schoolvoorbeeld van de hedendaagse kunst die ik hierboven als problematisch bestempelde. De in Friesland geboren kunstenaar maakt performances en video's, naast decorstukken en sculpturale objecten die enerzijds onderdeel zijn van wat er zich in de video's en performances afspeelt, en anderzijds als rekwisieten worden tentoongesteld die verwijzen naar wat er eerder heeft plaatsgevonden — of juist nog zal plaatsvinden. In dit opzicht is de praktijk van Beckers er bij uitstek één die de vraag oproept wat nu precies het werk van de kunstenaar is en — wanneer deze vraag kan worden beantwoord — hoe dit werk zou moeten worden bekeken.

Toch weet het werk van Feiko Beckers zich op een interessante wijze te onderscheiden van juist dat eerdergenoemde problematische karakter van bepaalde hedendaagse kunst. In tegenstelling tot de complexe politieke, maatschappelijke of wetenschappelijke vraagstukken die de hedendaagse kunst kenmerken, vertrekt Beckers' werk vanuit persoonlijke gebeurtenissen: hij voert experimenten uit om te reflecteren op de wereld om zich heen. Vroege werken als *Thirteen attempts to slip over a banana peel* (2005) en *An attempt to get struck on the head by a falling plant knocked over by my cat* (2007) doen aan als pogingen met als doel uit te vinden of twee veel voorkomende cartoon-ongelukken in werkelijkheid ook zouden kunnen plaatsvinden; en in bijvoorbeeld *Three Options* (2011) laat Beckers zijn moeder opdrachten uitvoeren terwijl hij zelf uitweidt over ouders die bang zijn dat hun kind iets is overkomen.

Hoewel de eerstgenoemde werken bij lange na niet zo persoonlijk zijn als *Three Options*, zit de kracht hem eigenlijk al in de titels. Het gebruik van het woord *attempt* — ‘de poging tot’ — duidt zowel op het feit dat Beckers op een onderzoekende manier tewerk gaat, als op een kunstenaar die niet bang is de grenzen van zijn eigen comfort zone af te tasten. Zelfs als het gaat om een performance waarin Beckers in het bijzijn van zijn moeder van een ladder valt (*A story about my fathers heart attack/Hanging up a family portrait with my mother*, 2011); of als de kunstenaar in dialoog gaat over waarom hij een goede vriend niet wil meenemen naar zijn favoriete Italiaanse restaurant (*A conversation is a risk to lose your own opinion*, 2015); of wanneer hij uitlegt waarom hij een hekel heeft aan sofa's (*Why I don't own a sofa*, 2016) is Beckers niet bang om zichzelf ten gunste van zijn werk te bezeren. Bij uitstek het beste voorbeeld hiervan is de video *Accident with a red car* (2010), waarin de kunstenaar met een rood autootje tegen een blok beton rijdt.

Hoewel *Accident with a red car*, net als de andere voorbeelden, doet vermoeden alsof Beckers continu opzoek is naar pijnlijke of ongemakkelijke situaties, is dit niet waar het de kunstenaar om te doen is. Uiteraard brengt het organiseren van een auto-ongeluk gevaar met zich mee, maar de kern van het werk zit hem juist niet in de fysieke impact. Nadat Beckers eerder was betrokken bij een auto-ongeluk op de Duitse snelweg (kunstenaar en medepassagiers stapten ongedeerd uit de auto) bedacht hij het kunstwerk als een manier om de angel uit de ernst van de situatie te halen. De auto was speciaal gekocht voor het evenement, over de zijkant van de auto had Beckers een houten bord geplaatst met daarop een getekende auto met de neus al in de kreukels, en ook de sloop was

reeds gebeld. Het zogenoemde ongeluk met de rode auto was daarmee het meest ideaal mogelijke ongeluk. Of beter gezegd: er was helemaal geen sprake van een ongeluk.

Door de oorspronkelijke situatie — het daadwerkelijke auto-ongeluk — dusdanig te deconstrueren heeft Beckers het voor elkaar gekregen een nare ervaring te neutraliseren. Van een dramatische situatie maakte hij een evenement waaruit alle dramatische factoren waren weggesneden en er, in plaats van een heftige herbeleving, juist droge humor in een artistiek jasje ontstond. Het gevaar waarin Beckers zichzelf bracht door met een auto op een blok beton in te rijden is voor de kunstenaar dan ook niks anders dan de logische consequentie van zijn idee om de gebeurtenis een plek te geven. Het is precies daarom dat de kracht van *Accident with a red car* niet ligt in het schijnbare gevaar, maar in de uitwerking van de video op de beschouwer.

Door de droge registratie en komische eenvoud van het geësceneerde ongeluk gaat de video op verrassende wijze in tegen het verwachtingspatroon van de kijker. De titel van het werk spreekt eigenlijk weinig tot de verbeelding, maar toch wordt je als kijker geconfronteerd met de onbewuste conditionering van dagelijkse media. Terwijl de auto vaart maakt richting het beton verwacht je zonder meer een plottwist, een verrassende wende, of op zijn minst een punch line, maar niks van dit alles gebeurt. De auto botst op het beton, het ongeluk is voltrokken en hoewel Beckers hier letterlijk uitvoert wat de titel van het werk belooft, blijf je als kijker enigszins verward achter. Zo letterlijk volgt de praktijk het script eigenlijk nooit.

Accident with a red car is symptomatisch voor het taalspel dat een steeds belangrijkere rol is gaan spelen in het oeuvre van Beckers. Door juist letterlijk uit te voeren wat hij bedenkt, en door elementen op een simpele, droge en vaak komische wijze te gebruiken, speelt de kunstenaar met het verwachtingspatroon van de beschouwer en doorbreekt hij regelmatig het moeilijk af te bakenen kader van de performance of video. Wanneer Beckers bijvoorbeeld zijn vader of moeder in zijn werk gebruikt, introduceert hij hen droogjes. Hij laat er geen twijfel over bestaan dat het hier echt om één van zijn ouders gaat. Voor de beschouwer doet hij zo een wellicht ongemakkelijke situatie verworden tot een humoristisch, voldongen feit.

In tegenstelling tot *Accident* wordt in andere werken veelvuldig gebruik gemaakt van gesproken taal. Beckers schrijft scripts en acteert (al dan niet met anderen) verhalen die gaan over zijn strubbelingen in het leven en schurende sociale situaties. De kunstenaar behandelt hierin telkens één of meerdere waargebeurde situaties waarvoor hij een oplossing verzint, om vervolgens — al vertellend — uit de doeken te doen dat ook de gevonden oplossingen niet werken. Zo gaat hij in de installatie *The Inevitable Others* (2016) — die Beckers maakte als resultaat van zijn verblijf in Kunsthuis Syb — in op drie voorbeelden waarin hij een poging doet om lastige sociale situaties te voorkomen. Zo ziet de kunstenaar er bijvoorbeeld het nut niet van in om met anderen naar de bioscoop te gaan, omdat deze personen alleen maar in het donker naast hem zitten. Om echter ongestoord en alleen naar de film te kunnen, en niet alsnog in de rij of zaal bekenden tegen te komen, probeert Beckers zo kort mogelijk voor het begin van de voorstelling naar de bioscoop te gaan. Hoewel hij hierdoor niet in de rij hoeft te staan en ongezien de zaal in zou kunnen lopen, is het grote nadeel dat Beckers te laat is en daardoor de film niet meer kan zien.

In een tweede casus illustreert Beckers een poging ongestoord over straat te lopen zonder een praatje met bekenden te hoeven maken door tijdens het lopen heel boos te kijken. Het effect is echter dat het door zijn boze grimas juist lijkt alsof hij opzoek is naar hulp. Hierdoor wordt hij juist vaker aangesproken, en nu zelfs ook nog door onbekenden.

Het vertellen van de drie verhalen die Beckers uiteenzet zijn niet het enige dat er in *The Inevitable Others* gebeurt. In talkshow-format introduceert Beckers per verhaal steeds één gast. De gasten komen echter niet aan het woord en de verhalen worden afgewisseld met muzikale intermezzo's waarin naast de muzikant ook de ruimte buiten het decor zichtbaar is. Zo gebeuren er rond de vertellende kunstenaar dus nog een aantal opmerkelijke dingen waarvan de effecten Beckers' kunst kracht bijzetten. De niet-sprekende gasten in de talkshow spelen na hun introductie geen rol meer, maar hun aanwezigheid verwijst wederom naar de titel van het werk. Ook wanneer Beckers zijn verhaal alleen wil vertellen is hij door het gebruikte talkshow-format genoodzaakt om er anderen bij te betrekken.

Het muzikale intermezzo, en het wegdraaien van de camera dat hiermee gepaard gaat, zorgen zowel voor een komisch effect als voor het doorbreken van de schijnwerkelijkheid die wordt gecreëerd door het decor.

Samen met de anekdotes die Beckers vertelt, die tevens de ontstaansgeschiedenis van het werk uitleggen, zorgen alle elementen in het werk voor demystificatie. Het werk spreekt over een groeiende maatschappelijke kwestie in de (Nederlandse) samenleving: de behoefte alleen te zijn, maar de kunstenaar vertelt hierover vanuit eigen ervaring. Ook de almaar mislukkende oplossingen werken demystificerend. Ze laten zien dat een volstrekt logische gedachtegang in theorie doorgaans een goede oplossing lijkt te zijn, terwijl dit in de praktijk vaak niet zo eenduidig blijkt uit te pakken. De beschouwer wordt hiervan bewust gemaakt doormiddel van anekdotes doordrenkt met droogheid en humor, om zo te begrijpen dat de werkelijkheid in wezen altijd net iets anders in elkaar zit dan dat wij deze kunnen denken.

Hoewel de combinatie van verschillende artistieke aspecten, waaronder geschreven tekst, acteerwerk, het zelfgebouwde decor, de uiteindelijke video en de installatie als geheel het ingewikkeld maakt om antwoord te geven op de vraag wat nu precies het werk van de kunstenaar is, is juist deze vraag volstrekt onbelangrijk om het werk van Beckers te kunnen interpreteren. Door zijn toepassing van demystificatie, in de vorm van anekdotes, humor en ogenschijnlijk eenvoudige, maar doordachte keuzes van de kunstenaar, is het werk te bezien als dat van een praktisch filosoof. Door zijn persoonlijke overdenkingen direct in te zetten, werken Beckers' video's ontwapenend en stellen zijn de kunstenaar in staat zijn eigen verhaal te vertellen. Een verhaal van een individu dat pogingen onderneemt tot beter inzicht te komen over de wereld om zich heen. De manier waarop Beckers dit communiceert stemt zowel tot nadenken als dat het ontroert en amuseert. Zeker met de complexe situatie van de hedendaagse kunst in het achterhoofd, werkt dat treffend.

2. The Inevitable Others, videostill

2.

Uit de evaluatie van Feiko Beckers:

“Toen ik ooit een tentoonstelling had in een oude fabriekshal op een verlaten industrieterrein in Amsterdam-Oost, merkte Ann Demeester op dat het de laatste plek is waar je beeldende kunst zou verwachten. Maar volgens mij is dat niet waar. Want Kunsthuis SYB blijft voor mij de laatste plek waar je beeldende kunst zou verwachten. En dat is denk ik alleen maar een goed teken.

Mijn verblijf en dan vooral de manier waarop ik gedwongen werd om te werken, hadden een directe invloed op het uiteindelijke werk. De geïsoleerdheid en zelfredzaamheid waarin ik mezelf dwoang, waren de uitgangspunten voor de verhalen die in de video te zien zijn.

Het idee van het project ontstond bij mijn aanvankelijke aanvraag in december 2016. Uiteraard is er in die tussentijd en ook tijdens het verblijf veel aan dit idee veranderd. Naar aanleiding van een eerdere residency in Suriname, waarin ik te gast was in een Surinaamse talkshow, besloot ik in SYB een talkshow decor te realiseren en deze te gebruiken als setting voor een aantal verhalen. Behalve het daadwerkelijke bouwen van dit talkshow decor, heb ik mijn verblijf vooral gebruikt om deze verhalen te schrijven. Het waren dan ook deze verhalen, en daarmee het inhoudelijke element, die met name ontstonden in SYB en waarin mijn verblijf het meeste in terug te vinden is.

Alhoewel het talkshow decor en zijn esthetiek volledig op de Surinaamse talkshow geïnspireerd was, raakte ik ook geïnspireerd door de ruimte van SYB. Tijdens het bouwen van het decor merkte ik op hoe goed het decor contrasteerde met de onaffe structuur van SYB's achterraimte. Ik heb er dan ook voor gekozen dit duidelijk in beeld te brengen in de video. Tussen het decor door is voor de goede verstaander duidelijk de rauwe ruimte van SYB te herkennen.”

Minerva TV (raamproject*)

Academie Minerva (educatief project)

17 december 2016 t/m 8 januari 2017

feestelijke lancering: 17 december 2016

aantal bezoekers: 50 + bushalte bezoekers.

aantal virtuele bezoekers /volgers: 3.789

begeleidend lid programmeringscommissie: Noor Nuyten

financiële ondersteuning:

Academie Minerva

vervolg van dit project:

24 uurs residencies 2017 & 2018

In 2017 en 2018 organiseert SYB in samenwerking met het Sober and Lonely Institute for Contemporary Art (SLICA) een programma van ultrakorte, 24-uurs residencies.

Studenten en kunstenaars die pas zijn afgestudeerd aan de Willem de Kooning Academie (Rotterdam), de Hogeschool voor Kunsten Utrecht en Academie Minerva (Groningen), konden in de afgelopen maanden een voorstel insturen voor een verblijf in het Kunsthuis van niet meer en niet minder dan één dag en één nacht.

Uit alle inzendingen selecteerden SYB en SICA de meest opvallende voorstellen. Stuk voor stuk zijn dit voorstellen waarin de kunstenaars zichzelf uitdagen en de confrontatie opzoeken.

Tijdens de kerst was in de etalage van SYB Minerva's Next – Storage Wizards te zien, een pilot van Minerva TV opgericht i.s.m. Kunsthuis SYB en studenten van Academie Minerva.

Kunsthuis SYB programmeert sinds 2006 aan het eind van het jaar een zogenaamd raamproject.

Kunstenaars worden gevraagd om een werk te ontwikkelen dat vanaf de stoep van het Kunsthuis te beleven is, al wachtend bij de bushalte die zich pal voor het Kunsthuis bevindt. Op deze manier levert Kunsthuis SYB tijdens het kerstreces een bijdrage aan een feestelijke winkelstraat in het dorp en blijft SYB zichtbaar. SYB positioneert zich als inwoner van Beetsterzwaag die betrokken is bij het dorp.

* Kunsthuis SYB programmeert sinds 2006 aan het eind van het jaar een zogenaamd raamproject.

Kunstenaars worden gevraagd om een werk te ontwikkelen dat vanaf de stoep van het Kunsthuis te beleven is, al wachtend bij de bushalte die zich pal voor het Kunsthuis bevindt. Op deze manier levert Kunsthuis SYB tijdens het kerstreces een bijdrage aan een feestelijke winkelstraat in het dorp en blijft SYB zichtbaar. SYB positioneert zich als inwoner van Beetsterzwaag die betrokken is bij het dorp.

Fleeting parts, Milena Naef

GABBER NATION, bibliotheque, foto: Boris Postma